

Studenti a absolventi vysokých škol v České republice 2022

Analytická část

Obsah

1. Studenti vysokých škol	2
Shrnutí	2
1.1 Celkový přehled	4
1.2 Rozdíly mezi studenty (muži) a studentkami (ženami)	17
1.3 Rozdíly mezi studenty české a cizí státní příslušnosti	20
1.4 Rozdíly mezi studenty veřejných a soukromých VŠ	24
1.5 Rozdíly mezi studenty jednotlivých skupin oborů vzdělávání	26
1.6 Rozdíly mezi studenty dle kraje trvalého bydliště	30
2. Studenti poprvé zapsaní do studia a absolventi	36
Shrnutí	36
2.1 Vývoj počtu poprvé zapsaných studentů a absolventů	37
2.2 Vývoj počtu poprvé zapsaných studentů dle skupin oborů	41
2.3 Vývoj počtu absolventů dle skupin oborů	44

1. Studenti vysokých škol

Shrnutí

V letech 2001 až 2010 postupně a výrazně **stoupal celkový počet studentů vysokých škol** v České republice a celkově se téměř zdvojnásobil. Mezi lety 2010 a 2019 naopak poklesl o 27,1 % a v posledních třech letech pak zaznamenal opět mírný růst (celkově o 5,5 %).

V celém sledovaném období se postupně zvyšoval podíl **studentů cizí státní příslušnosti**, a sice ze 4,3 % v roce 2001 na 18 % v roce 2022. Nejčetnější skupinou cizinců jsou dlouhodobě Slováci, kteří v roce 2022 tvořili 38,2 % ze všech cizinců. S odstupem pak následovali studenti z Ruské federace (14 %), Ukrajiny (11,4 %) a Kazachstánu (5,0 %). Mezi roky 2021 a 2022 poměrně výrazně narostl počet studentů z **Ukrajiny**. V absolutním vyjádření se zvýšil o 1 847 studentů, což je o 42,2 %. Mezi studenty cizí státní příslušnosti bylo 10,3 % **doktorandů**, což je o poznání vyšší podíl než mezi českými studenty (6,0 %). Část cizinců však odchází do ČR studovat až po dosažení bakalářského či magisterského stupně vzdělání v jiné zemi.

Podíl mužů mezi studenty vysokých škol byl v roce 2001 celkem 51,7 %, poté začal klesat. V průběhu roku 2004 se tak podíl mužů a žen vyrovnal, přičemž dále klesal a od roku 2009 činí cca 44 %. V roce 2022 bylo žen mezi studenty o čtvrtinu (34 tisíc) více než mužů. Ze žen ve věku 20-29 let majících trvalý pobyt v České republice studovalo vysokou školu 21 %, u mužů činil tento podíl 16 %.

Zatímco mužů studovalo v roce 2022 o 28,8 % více než v roce 2001, u žen se jednalo o nárůst o 72,0 %. Mužů doktorandů přibýlo od roku 2001 o 8,0 %, u žen doktorandek se jedná o nárůst o 52,8 %. Přesto však v roce 2022 stále mezi doktorandy převažovali muži (tvořili 55,2 %).

Od roku 2010, kdy začal celkový počet studentů klesat (viz výše), došlo do roku 2022 k úbytku studentů téměř ve všech **oborech**, s výjimkou skupiny oborů **Zdravotní a sociální péče**, ve které počet studentů narostl o 14,3 %, a skupiny oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika**, ve které se počet studentů zvýšil o 7,0 %. Největší pokles studentů zaznamenala skupina oborů z oblasti **Technických věd, výroby a stavebnictví**, a sice o 42,9 %, o více než třetinu se snížil také počet studentů z oblasti **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd a Obchodu, administrativy a práva**.

V roce 2021 zaznamenaly poprvé za 20 let **technické obory** o něco nižší počet studentů (38 543) než obory ze skupiny **Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky** (39 365) a v roce 2022 se tento rozdíl ještě zvýšil (36 993 oproti 40 253 studentům). V roce 2022 zároveň poprvé převýšil počet studentů **vzdělávacích oborů** počet studentů technických oborů, a sice o 540 studentů. V roce 2001 byl přitom počet studentů technických oborů oproti skupině oborů zdravotnických téměř trojnásobný a o 62,6 % vyšší než počet studentů vzdělávacích oborů.

Zároveň lze konstatovat, že celkově za posledních **pět let** o 23,4 % přibýlo studentů oborů **přírodních věd, matematiky a statistiky** a o 23,0 % ubylo studentů **technických věd, výroby a stavebnictví**. V roce 2001 bylo studentů technických věd, výroby a stavebnictví 4,5krát více než studentů přírodovědných oborů. V roce 2022 bylo studentů technických oborů již jen o 58,5 % více.

Pokud studenty rozdělíme **dle státní příslušnosti**, lze říci, že cca pětina studentů Čechů (20,0 %) i studentů cizí státní příslušnosti (21,5 %) studovala v roce 2022 obory z oblasti **Obchod, administrativy a právo**. U **Čechů** se však na druhém místě umístily **vzdělávací obory** (14,7 %; mezi cizinci nejméně často studované) a na třetím a čtvrtém shodně **technické a zdravotnické** obory (oba 12,5 %). Přitom před 10 lety byl počet českých studentů technických oborů téměř dvakrát vyšší než počet studentů zdravotnických oborů. Vzdělávací obory se až do roku 2020 držely na třetí příčce, od roku 2021 však zaujaly druhé místo a v roce 2022 si již získaly nad obory zdravotnickými a technickými náskok o více než pět tisíc českých studentů. Na rozdíl od toho u **cizinců** obsadily v roce 2022 druhé místo **zdravotnické obory** (16,7 %) a třetí místo obory z oblasti **informačních a komunikačních**

technologií (13,9 %), které se u Čechů umístily na třetí příčce od konce (s 6,1 %). Ve skupině českých studentů tak nad obory z oblasti ICT převažoval zájem o přírodní vědy, matematiku a statistiku (o 2 191 studentů, tj. o 13,8 %), ač celkově za všechny studenty byl zájem o tyto dvě skupiny oborů vyrovnaný.

Mezi studujícími muži i ženami byla v roce 2022 pětina studentů, resp. studentek oborů ze skupiny **Obchod, administrativa a právo** (20,3 %, resp. 20,2 %). Zatímco však druhou a třetí příčku u žen obsadily obory **zdravotnické** (17,5 % studentek) a **vzdělávací** (17,1 %), mezi muži to byly skupiny oborů **technika, výroba a stavebnictví** (19,6 %) a **informační a komunikační technologie** (14,3 %).

Oproti situaci **před pěti lety** se o 51,2 % zvýšil počet **studentů - mužů** v oborech zaměřených na **vzdělávání a výchovu**, o 29,4 % v **přírodovědných** oborech, o 14,7 % v oborech z oblasti **informačních a komunikačních technologií** a o 13,7 % v oborech **zdravotnických**. Naopak nejvýraznější propad zaznamenala oblast **techniky, výroby a stavebnictví**, ve které studentů ubylo bezmála o pětinu (o 18,1 %). O 7,2 % ubylo dále studentů ve **společenských vědních** oborech.

Pokud se jedná o **ženy**, byl v posledních **pěti letech** zaznamenán především nárůst počtu studentek v oborech z oblasti **informačních a komunikačních technologií** (o 32,6 %), dále v **přírodovědných** oborech (19,1 %), v oborech zaměřených na **vzdělávání a výchovu** (14,6 %) a v oborech **zdravotnických** (13,3 %). Shodně s muži i u žen došlo k největšímu propadu počtu studentek v oblasti **techniky, výroby a stavebnictví** (o 33,1 %) a dále ve **společenských vědních** oborech (o 12,3 %).

Ve skupině oborů **Vzdělávání a výchova** tak byla nejen nejvýraznější převaha studentů české státní příslušnosti (97,5 %), ale také nejvyšší podíl žen (77,1 %). Typickým studentem byla tedy žena české státní příslušnosti. Naopak nejvyšší podíl cizinců (32,4 %) byl ve skupině oborů **informačních a komunikačních technologií**, která zaznamenala nejvyšší podíl mužů (82,2 %).

Nejvyšší zastoupení studentů **prezenčního** studia měla skupina oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika** (91,8 %), která zároveň zaznamenala nejvyšší podíl doktorandů (pětinu). Na druhé straně nejvyšší podíl studentů **distančního či kombinovaného** studia byl ve skupině oborů **Služby** (38,6 %) a **Vzdělávání a výchova** (32,8 %), které patřily mezi tři skupiny oborů s nejmenším podílem doktorandů (doktorandi zde tvořili 2,4 %, resp. 1,8 % všech studentů).

V posledních pěti letech se postupně snižoval podíl studentů **ve věku 25 let a více** z 34,4 % na 30,4 % a podíl studentů **v jiném než denním studiu** z 24,6 % na 19,8 %. Zároveň se za posledních pět let snížil podíl **doktorandů** mezi studenty ze 7,4 % na 6,7 % a naopak podíl studentů bakalářských oborů se zvýšil z 57,6 % na 60,4 %. Změny v čase jsou však v těchto ukazatelích ovlivněné také demografickým vývojem a politickými opatřeními, resp. změnami v požadavcích na vzdělání určitých profesí a s tím spojenou potřebou pracovníků doplnit si ve stanoveném termínu svou kvalifikaci.

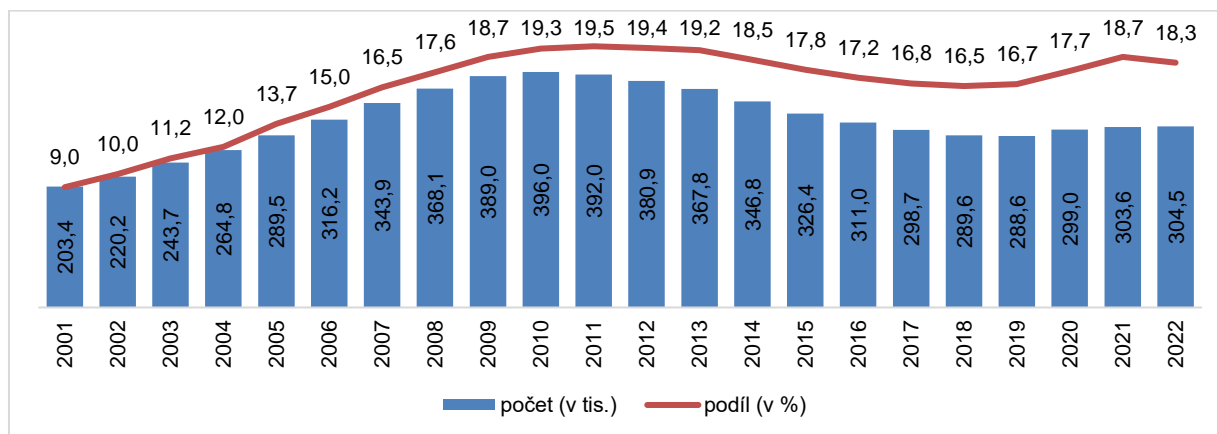
Nejvyšší **podíl studentů ve věku 30 a více let** ze všech studentů byl mezi těmi s trvalým pobytem v Praze (20,6 %), následuje kraj Ústecký (16,1 %), Karlovarský (15,7 %) a Středočeský (15,3 %). Naopak ze studentů s trvalým pobytem na Vysočině tvořili studenti ve věku 30 let a více jen desetinu. Za zmínku také stojí, že mezi studenty bydlícími v zahraničí byl druhý nejnižší podíl studentů ve věku 30 a více let (10,7 % spolu s krajem Zlínským, na Vysočině to bylo 10 %) a jednoznačně nejvyšší podíl studentů mladších 20 let (15 %). Druhý nejvyšší podíl studentů mladších 20 let byl na Vysočině (9,3 %).

Podíl **doktorských studentů** ze všech studentů zaznamenal nejvýraznější vývoj v čase u skupiny bydlící **v zahraničí**. Zatímco v roce 2002 činil pouze 3,3 %, v roce 2012 to již bylo 8,2 % a v roce 2022 více než desetina (10,3 %). **Z krajů ČR** bylo v roce 2022 doktorandů nejvíce mezi vysokoškolskými studenty s trvalým pobytem v Praze (9,6 %). Nadprůměrný podíl doktorandů ze všech studentů v rámci ČR zaznamenal také kraj Jihomoravský (7,4 %) a Plzeňský (6,3 %). Průměrného výsledku dosáhl kraj Olomoucký (6 %). Naopak méně než 5% byl tento podíl v kraji Ústeckém, Karlovarském, na Vysočině, v kraji Pardubickém, Středočeském a Jihočeském. Vzestup podílu doktorských studentů mezi studenty bydlícími v zahraničí v čase zároveň kontrastuje se situací v jednotlivých krajích v ČR. Ve všech krajích ČR došlo mezi lety 2002 a 2022 do jisté míry naopak ke snížení tohoto podílu.

1.1 Celkový přehled

V letech 2001 až 2010 postupně a výrazně stoupal celkový počet **studentů** vysokých škol v České republice, a sice z 203 448 v roce 2001 na 395 984 v roce 2010. Celkově se tedy téměř zdvojnásobil. Poté začal klesat až na 288 577 v roce 2019; mezi lety 2010 a 2019 tak poklesl o 27 %. V posledních třech letech pak zaznamenal opět mírný růst a v roce 2022 čítal 304 518 studentů – viz graf č. 1.1.

Graf č. 1.1 Celkový počet a podíl studentů mezi obyvateli ČR ve věku 20–29 let

Zdroj dat: MŠMT

V uvedených letech se rovněž měnil počet obyvatel České republiky. Graf č. 1.1 proto také ukazuje, jaký podíl obyvatel ČR ve věku 20–29 let, tedy ve věku obvyklém pro studium vysoké školy, v posledních 20 letech studoval na některé z vysokých škol v České republice.

Aby bylo zřejmé, jak velkou skupinu studentů vysokých škol v ČR zahrnujeme do tohoto ukazatele, jsou v tabulce č. 1.1 podíly studentů, kteří v uvedených letech bydleli v ČR a byli ve věku 20–29 let, ze všech studentů (tj. včetně studentů bydlících v zahraničí, studentů mladších než 20 let a starších než 29 let):

Tabulka č. 1.1 Podíl studentů ve věku 20–29 let s trvalým bydlištěm v ČR z celku (v %)

	2002	2007	2012	2017	2018	2019	2020	2021	2022
celkem	75,8	71,0	69,9	67,5	66,7	65,7	65,0	64,8	64,7
ženy	74,9	71,0	69,5	67,7	67,1	66,0	65,3	65,1	65,1
muži	76,7	70,9	70,4	67,1	66,1	65,3	64,5	64,3	64,2

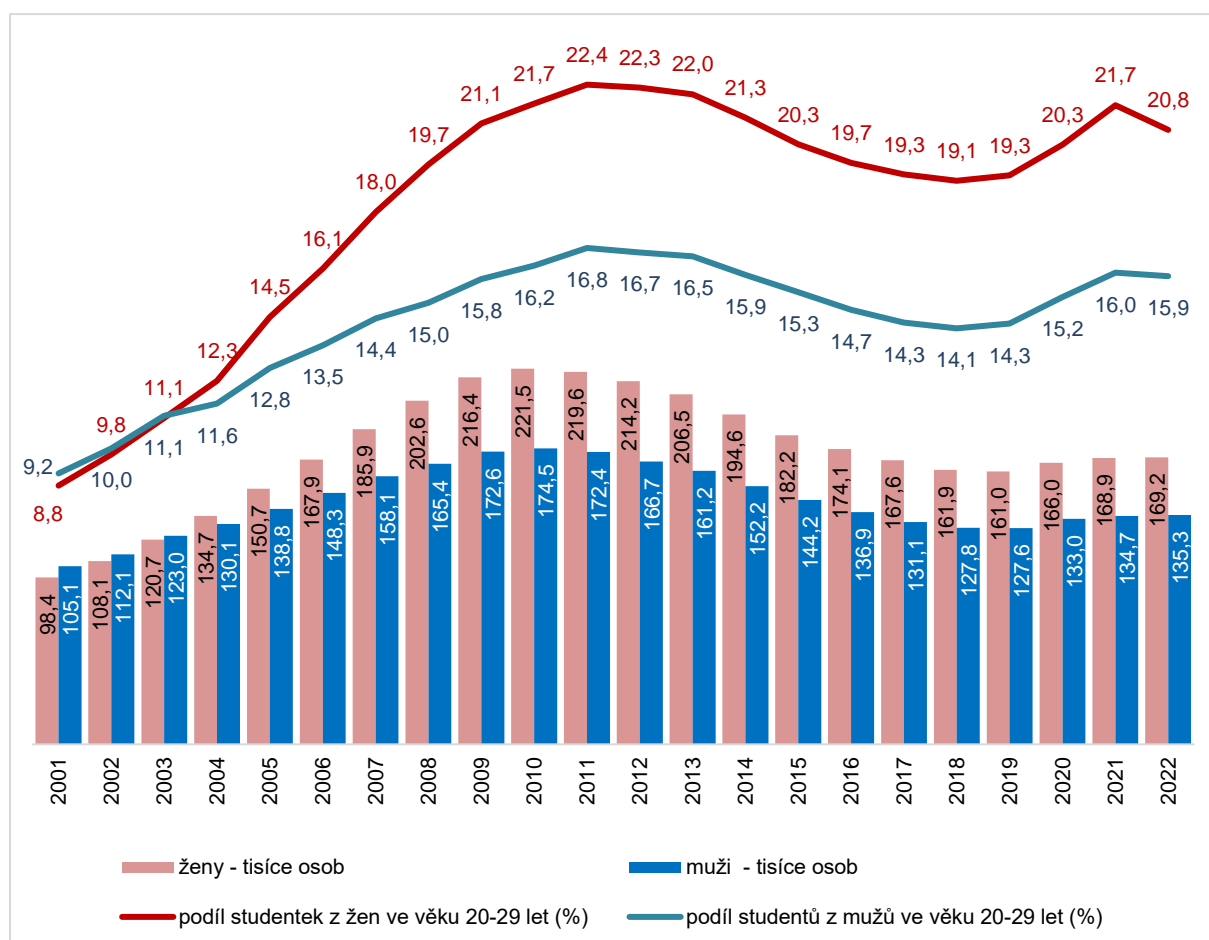
Zdroj dat: MŠMT

Tabulka ukazuje, že v roce 2022 bylo studentů ve věku 20-29 let ze všech studentů s trvalým pobytem v ČR 64,7 % a že v čase podíl těchto mladších studentů klesá. Zde lze poznamenat, že do věkového složení studentů se promítá více faktorů. Základní škola byla v letech 1979 až 1989 zkrácena na osm let, pak byla opět devítiletá, čímž se posunul možný nástup na vysokou školu o rok. O rok až dva roky se také může prodloužit věk při ukončení základní školy žákům s odkladem. Po roce 2001 byly dále zavedeny bakalářské studijní programy, což až do roku 2010 mělo za následek postupné zvyšování podílu studentů bakalářských oborů z 21,1 % až na 62,6 %. Z těchto programů lze přitom přejít přímo na trh práce, což některé studenty může motivovat k přerušení studia a doplnění magisterského vzdělání později, příp. k pomalejšímu tempu studia vedle zaměstnání. Svou roli mohla sehrát i větší flexibilita zaměstnavatelů, příp. jejich větší podpora vzdělávání zaměstnanců, jakož i nové požadavky na kvalifikaci (např. pro učitele či zdravotní sestry), které motivují k doplnění vzdělání potřebného/užitečného pro vykonávání své profese v průběhu zaměstnání.

Přitom je možné poznamenat, že spolu s růstem celkového počtu studentů vysokých škol v první dekádě 21. století rostl též podíl studentů vysokých škol ve věku 20–29 let bydlících v České republice z celkového počtu obyvatel ČR ve věku 20–29 let, a sice z 9 % v roce 2001 na 19,5 % v roce 2011. Poté se do roku 2018 tento podíl mírně snížil na 16,5 % a do roku 2021 naopak zvýšil na 18,7 %. V roce 2022 pak činil 18,3 % - viz graf č. 1.1. Poznamenejme ještě, že úbytek absolutního počtu studentů vysokých škol ve druhé dekádě 21. století měl mj. na svědomí zejména celkový úbytek obyvatel ČR ve věku 20–29 let. Mezi lety 2010 a 2020 poklesl téměř o čtvrtinu (tj. o 23,6 %). Naopak v roce 2022 se poprvé od roku 2001 počet obyvatel České republiky ve věku 20-29 let zvýšil, a sice meziročně o 2,5 % (u žen o 4,1 %, u mužů o 0,9 %). Zde mohla sehrát roli válka na Ukrajině a příliv Ukrajinců (s převahou žen), kteří se u nás usídlili, ovšem nebyli hned připraveni začít studovat vysokou školu. Mírný pokles podílu studujících obyvatel ČR ve věku 20-29 let za těchto okolností proto není překvapivý.

Tabulka č. 1.1 také ukazuje podíl žen, resp. mužů ve věku 20–29 let s trvalým bydlištěm v ČR ze všech žen, resp. mužů studujících vysokou školu. Mezi ženami byl v roce 2022 tento podíl o necelý procentní bod vyšší (65,1 %) než u mužů (64,2 %). Podstatně více se lišil podíl studujících mužů ze všech mužů ve věku 20-29 let s trvalým bydlištěm v ČR (15,9 %) a podíl studujících žen ze všech žen ve věku 20-29 let s trvalým bydlištěm v ČR (20,8 %). Přitom v roce 2003 se muži a ženy v tomto podílu nelišili (11,1 %) a v předchozích letech byl dokonce nepatrně vyšší u mužů (v roce 2001 tvořil 9,2 % oproti 8,8 %). Maximálních hodnot pak dosáhly podíly žen, resp. mužů ve věku 20-29 let studujících vysokou školu v ČR ze všech žen, resp. mužů ve věku 20-29 let v roce 2011 (22,4 % u žen, resp. 16,8 % u mužů). Více viz graf č. 1.2.

Graf č. 1.2 Počet studentů a jejich podíl mezi obyvateli ČR věku 20–29 let

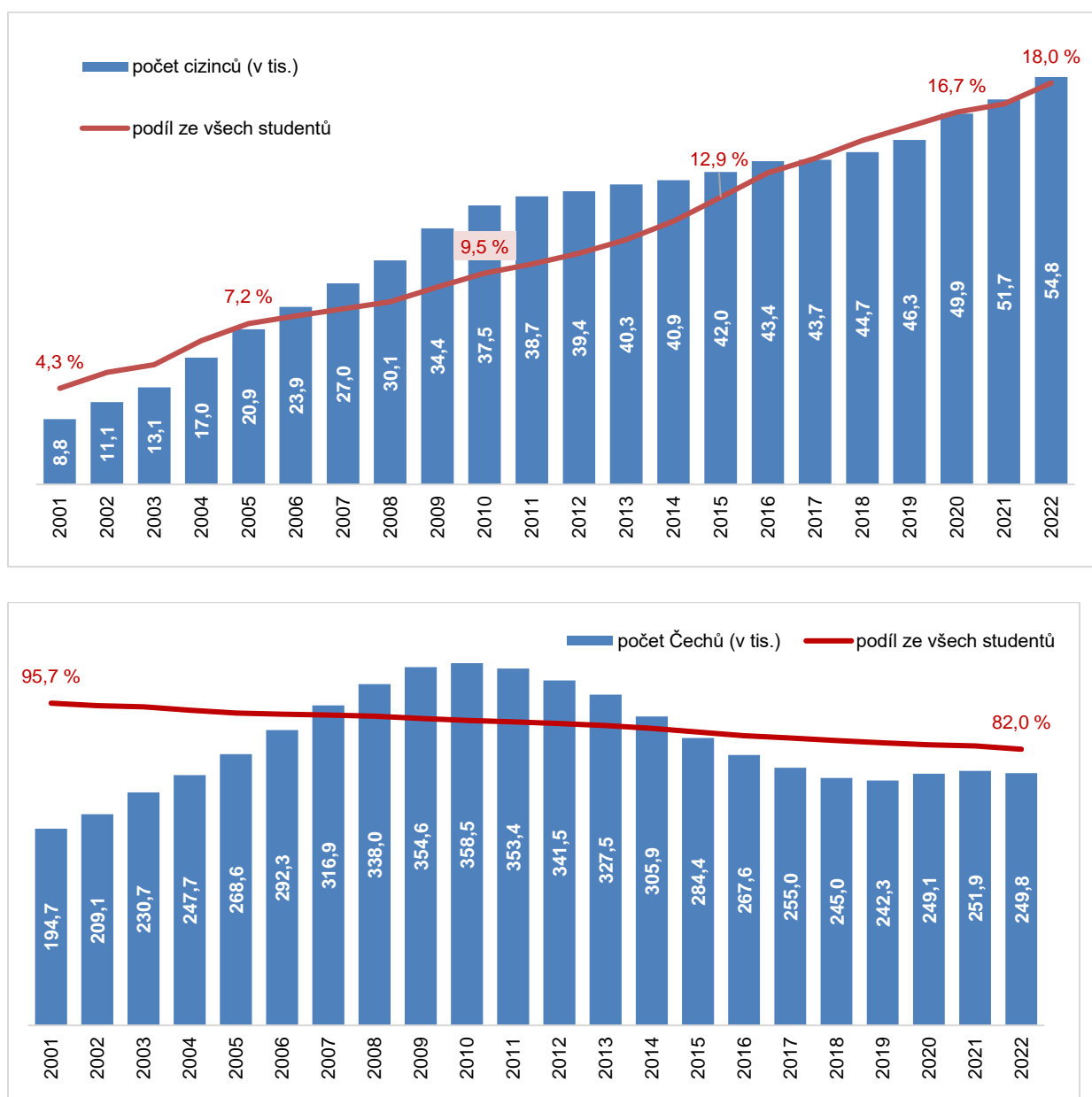

Zdroj dat: MŠMT

Výše bylo uvedeno, že mezi roky 2021 a 2022 se podíl studujících vysokou školu mezi obyvateli ČR ve věku 20-29 let snížil z 18,7 % na 18,3 %. V grafu 1.2 si lze přitom všimnout, že podíl studujících žen se snížil výrazněji než podíl studujících mužů. Jak již bylo výše naznačeno, zde mohla hrát roli skutečnost, že mezi prchajícími před válkou na Ukrajině ve věku 20-29 let bylo větší množství žen než mužů (viz informaci o přírůstku žen a mužů mezi obyvateli ČR daného věku výše) a tito noví obyvatelé České republiky se z jazykových a jiných důvodů nemuseli hned zapojovat do studia na vysoké škole.

V celém sledovaném období se postupně zvyšoval podíl **studentů cizí státní příslušnosti**, a sice ze 4,3 % v roce 2001 na 18 % v roce 2022. Naopak podíl Čechů mezi studenty zaznamenal od roku 2001 setrvalý pokles. Navíc si lze všimnout, že na rozdíl od cizinců se absolutní počet studentů české státní příslušnosti mezi posledními dvěma roky mírně snížil (poklesl o 0,8 % oproti 5,8% nárůstu počtu cizinců). Viz graf č. 1.3.

Graf č. 1.3 Studenti vysokých škol v České republice české a cizí státní příslušnosti

Zdroj dat: MŠMT

Celkem studovalo v roce 2022 na některé z vysokých škol v České republice 54 770 cizinců majících 166 různých státních občanství. Nejvyšší podíl tvoří dlouhodobě Slováci. V roce 2022 jich u nás studovalo celkem 20 920, což činilo 38,2 % ze všech cizinců. S odstupem pak následovali studenti z Ruské federace (14 % z celku), Ukrajiny (11,4 % z celku) a Kazachstánu (5 % z celku) – viz tabulku č. 1.2.

Tabulka č. 1.2 Počet studentů cizí státní příslušnosti celkem, dle země a dle studijního programu (2022)

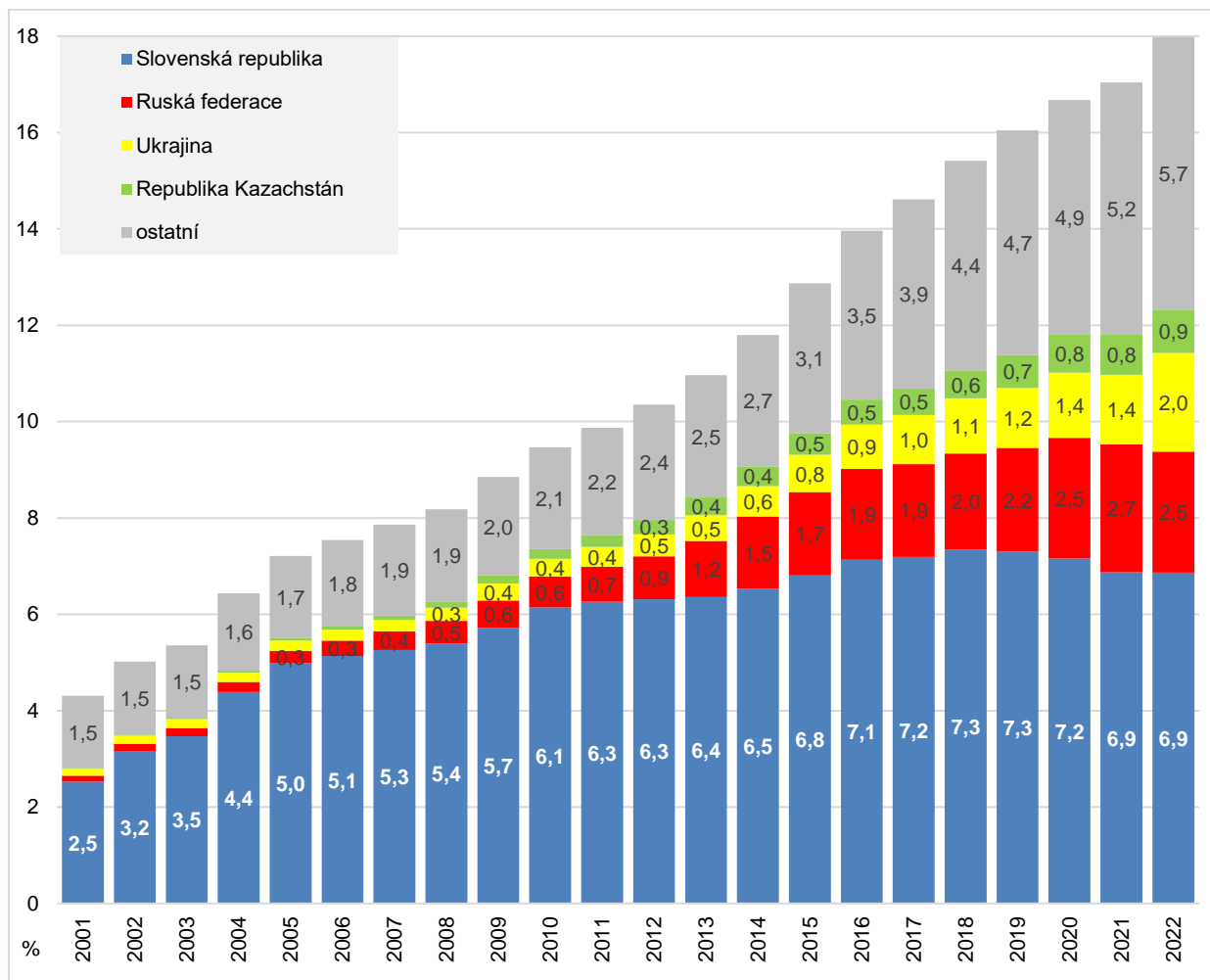
státní příslušnost	počet studentů celkem	z toho studující program (v %)			
		bakalářský	magisterský	navazující magisterský	doktorský
Cizinci celkem	54 770	52,6	14,5	23,0	10,3
<i>z toho země s více než 500 studenty v ČR:</i>					
Slovenská republika	20 920	50,3	16,6	24,7	9,0
Ruská federace	7 645	75,2	3,5	17,1	4,5
Ukrajina	6 224	76,6	4,7	14,8	4,1
Republika Kazachstán	2 747	85,0	1,6	12,1	1,5
Indická republika	1 815	14,4	20,7	41,6	23,3
Běloruská republika	1 074	73,2	6,4	16,2	4,7
Spolková republika Německo	871	14,6	43,5	17,5	24,6
Italská republika	785	37,6	23,9	14,3	24,2
Čínská lidová republika	669	46,8	1,6	32,1	19,7
Íránská islámská republika	573	11,0	47,5	10,6	31,1
Turecká republika	511	35,0	4,5	44,0	16,6

Zdroj dat: MŠMT

Z tabulky je také patrné, že jen malé množství studentů ze zemí, které v minulosti patřily do Sovětského svazu (tj. z Ruské federace, Ukrajiny, Kazachstánu a Běloruska), studovalo v roce 2022 doktorský studijní program (1,5 až 4,7 %). Oproti tomu mezi studenty z Indie, Německa a Itálie studovala doktorský program čtvrtina a mezi studenty z Íránské islámské republiky dokonce 31,1 %.

Graf č. 1.4 ještě ukazuje vývoj podílu studentů nejčastějších čtyř cizích státních příslušností z celkového počtu studentů vysokých škol (tj. cizinců i Čechů). Zde je zejména patrné, že po soustavném růstu podílu studentů z **Ruské federace** jejich podíl mezi roky 2021 a 2022 poklesl a v absolutním vyjádření se snížil o 426 studentů, což je o 5,3 %. Naopak meziročně poměrně výrazně narostl podíl studentů z **Ukrajiny**, a sice z 1,4 % na 2 %. V absolutním vyjádření se zvýšil o 1 847 studentů, což je o 42,2 %. Počet studentů ze Slovenska se mezi roky 2021 a 2022 zvýšil jen zcela nepatrně (o 0,3 %), k výraznějšímu zvýšení došlo u studentů z Kazachstánu (o 7,1 %).

Graf č. 1.4 Podíl studentů uvedených cizích státních příslušností ze všech studentů

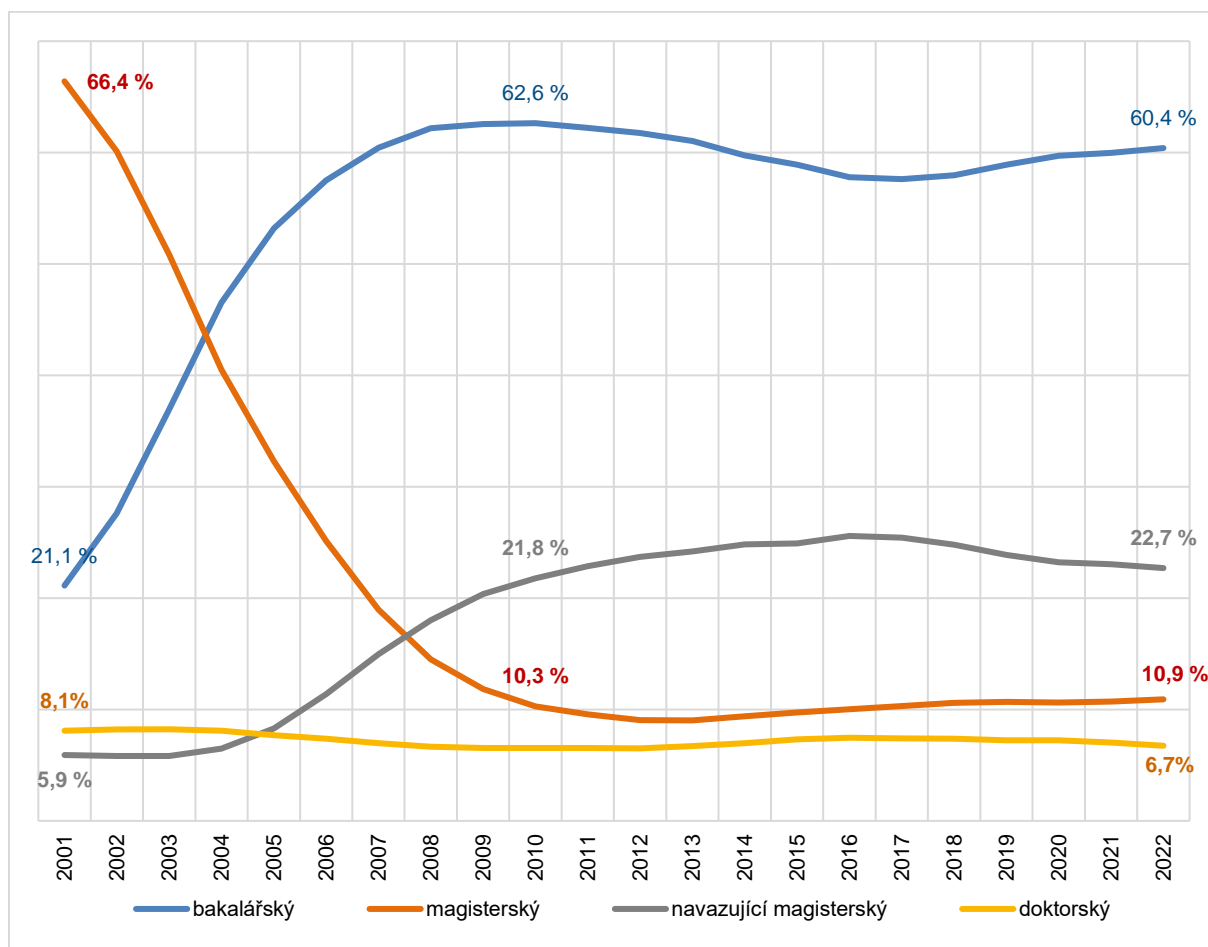
Zdroj dat: MŠMT

Z grafu č. 1.4 lze také vyčíst, že se v posledních dvou letech výrazněji než v letech předchozích zvýšil podíl studentů z „ostatních“ států než jsou ty nejčastější v grafu vyjmenované. V absolutním vyjádření se z těchto států nejvýrazněji zvýšil počet studentů z Indie, a sice o 343 studentů (tj. o 23,3 %) a tímto nárůstem v absolutním vyjádření se Indie zařadila na druhé místo hned po Ukrajině. Vyšší nárůst než o 60 studentů u nás zaznamenaly také tyto státy: Kazachstán (o 182 studentů, tj. o 7,1 %), Bangladéš (o 134 studentů, neboli o 57 %), Nigerijská federativní republika (o 109 studentů, neboli 44 %), Itálie (o 100 studentů, neboli 14,6 %), Pákistán (o 98 studentů, neboli 42,8 %), Turecko (o 88 studentů, neboli 20,8 %) a Bulharsko (o 69 studentů, neboli o 150 %).

Na vysokých školách je možné **studovat bakalářský, magisterský, navazující magisterský a doktorský studijní program**. V tomto ohledu lze konstatovat, že v roce 2022 studovaly tři pětiny studentů vysokých škol v ČR bakalářské studijní programy (60,4 %), desetina dlouhé magisterské programy (10,9 %), necelá čtvrtina magisterské navazující programy (22,7 %) a 7 % doktorské programy – viz graf č. 1.5. Oproti rokům 2001 a 2006 se výrazně snížil podíl studentů magisterských nenavazujících programů ve prospěch zejména studentů bakalářského a magisterského navazujícího programu. To souvisí s proměnou nabídky studijních programů (viz metodickou část výše v této zprávě). Podíl **studentů doktorského studia** se od počátku druhého tisíciletí příliš neměnil. Měl mírně kolísavou tendenci a pohyboval se mezi 6,5 % (v letech 2010 až 2012) a 8,2 % (v letech 2002 a 2003).

Graf č. 1.5 Studenti vysokých škol v České republice dle studijního programu

Zdroj dat: MŠMT

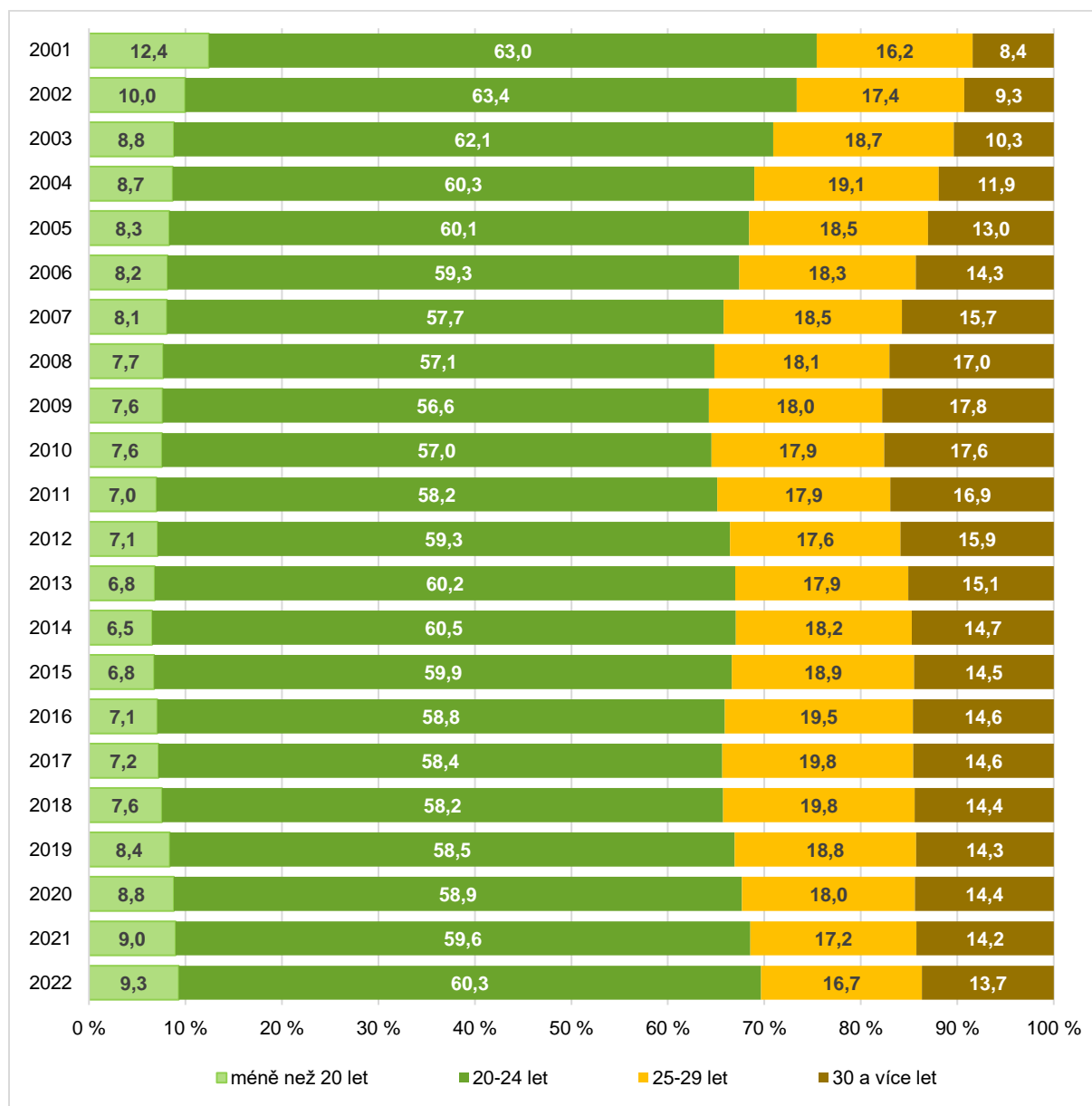
Pozn.: Součet podílů studentů navštěvujících jednotlivé studijní programy v jednom roce může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může navštěvovat více studijních programů.

Pokud se jedná o **věkové složení**, mezi lety 2001 a 2009 se postupně zvyšoval podíl studentů ve věku 25 let a více ze všech studentů a celkově stoupl z 24,6 % na 35,7 %. V dalších letech osciloval kolem jedné třetiny a od roku 2017 pomalu klesal ze 34,4 % na 30,4 % v roce 2022.¹ Podíl studentů ve věku 30 a více let činí již pátý rok za sebou cca 14 %. Naopak bylo v posledních osmi letech zaznamenáno mírné navýšení podílu studentů ve věku do 19 let, a sice z 6,5 % na 9,3 %². V absolutním vyjádření počet studentů mladších 20 let postupně rostl mezi lety 2017 a 2022, celkově z 21 516 studentů na 28 367 studentů.

¹ Zároveň se za posledních pět let snížil podíl doktorandů mezi studenty ze 7,4 % na 6,7 % a naopak podíl studentů bakalářských oborů se zvýšil z 57,6 % na 60,4 %. Změny v čase jsou však v těchto ukazatelích ovlivněné také demografickým vývojem a politickými opatřeními, resp. změnami v požadavcích na vzdělání určitých profesí a s tím spojenou potřebou pracovníků doplnit si ve stanoveném termínu svou kvalifikaci.

² Opět zde můžeme hledat vliv demografického vývoje. Za posledních pět let se podíl studentů poprvé zapsaných do studia zvýšil o 15 %, mladých studentů tedy přibývalo. Svou roli zde však mohl sehrát též rostoucí podíl cizinců, kteří přicházejí studovat na naše vysoké školy. Jak dále uvedeme, v roce 2022 byl podíl cizinců mladších 20 let 15%, zatímco podíl stejně starých Čechů 8 %.

Graf č. 1.6 Věkové složení studentů vysokých škol v České republice (v %)

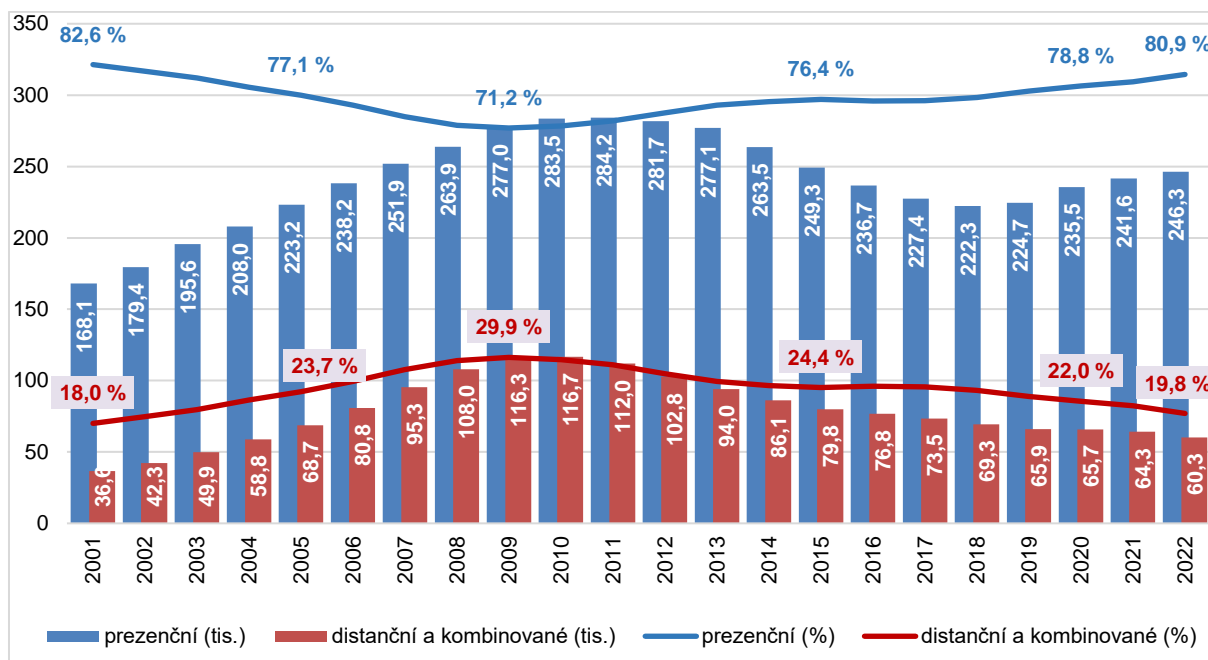

Zdroj dat: MŠMT

Obdobně podíl **studentů v jiném než denním studiu** stoupal mezi lety 2001 a 2009, konkrétně z 18 % na 29,9 %, a poté do roku 2022 klesl na 19,8 %. Podíl studentů v denním studiu naopak po výrazném poklesu mezi roky 2001 a 2009 (z 82,6 % na 71,2 %) začal stoupat až na 80,9 % v roce 2022. Zde je třeba vzít v úvahu, že věkové složení studentů, jakož i míra denního a dálkového studia, je ovlivněná též politickými opatřeními. Česká republika zaznamenala období, kdy si úpravou zákona museli zaměstnanci konkrétních profesí doplňovat vzdělání (např. od ledna 2015 začaly platit nové podmínky školského zákona, které zpřísnily požadavky na kvalifikaci pedagogických pracovníků, což přivedlo spoustu učitelů s praxí v oboru zpět do vzdělávacího procesu).

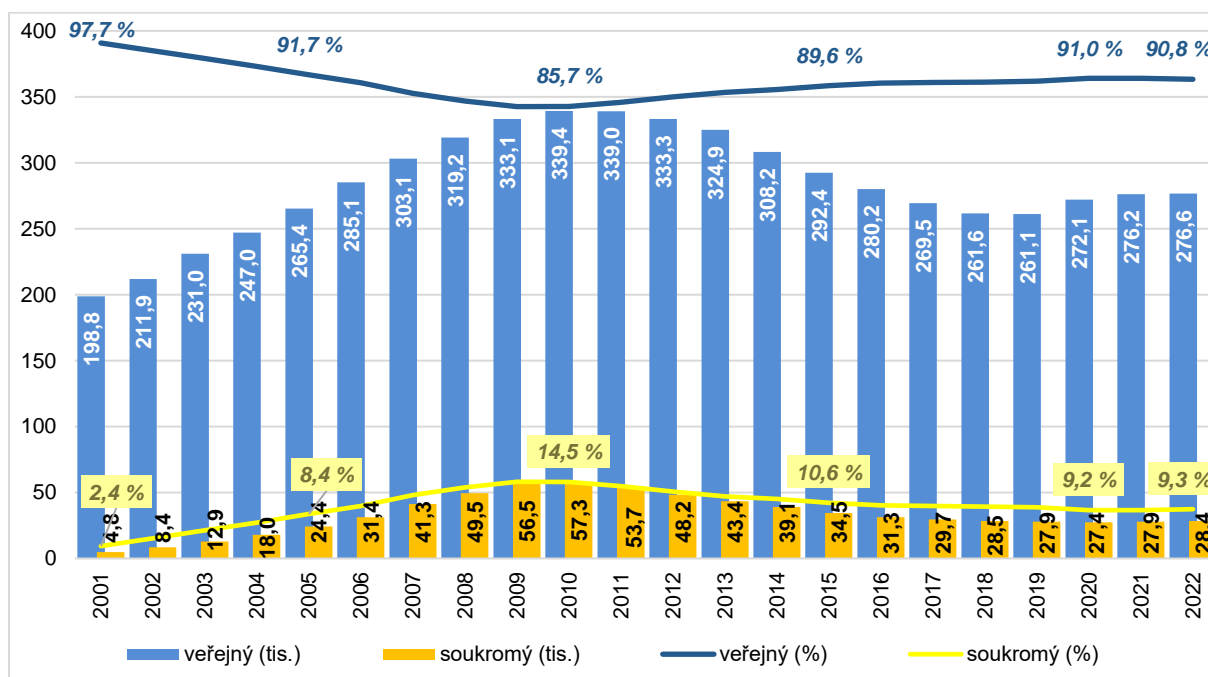
Graf č. 1.7 Počet a podíl studentů vysokých škol v České republice dle formy vzdělávání

Zdroj dat: MŠMT

Dále můžeme porovnat počty a podíly studentů **dle druhu zřizovatele škol**, které navštěvují. Podíl studentů studujících veřejnou vysokou školu ze všech studentů veřejných a soukromých vysokých škol činí od roku 2020 cca 91 % a podíl studentů soukromých škol činí v posledních třech letech 9,2 % až 9,3 %. Přitom mezi roky 2001 a 2009 docházelo k poklesu podílu studentů navštěvujících veřejné vysoké školy a nárůstu těch navštěvujících školy soukromé. Po roce 2009 se tendence obrátila a podíl studentů navštěvujících veřejné vysoké školy začal stoupat a podíl studentů v soukromých vysokých školách naopak klesat, a to až do výše zmíněného roku 2020. Nejmenší podíl studentů soukromých vysokých škol tak byl v roce 2001 (2,4 %) a nejvyšší v roce 2009 a 2010 (14,5 %).

Graf č. 1.8 Počet a podíl studentů vysokých škol dle druhu zřizovatele školy

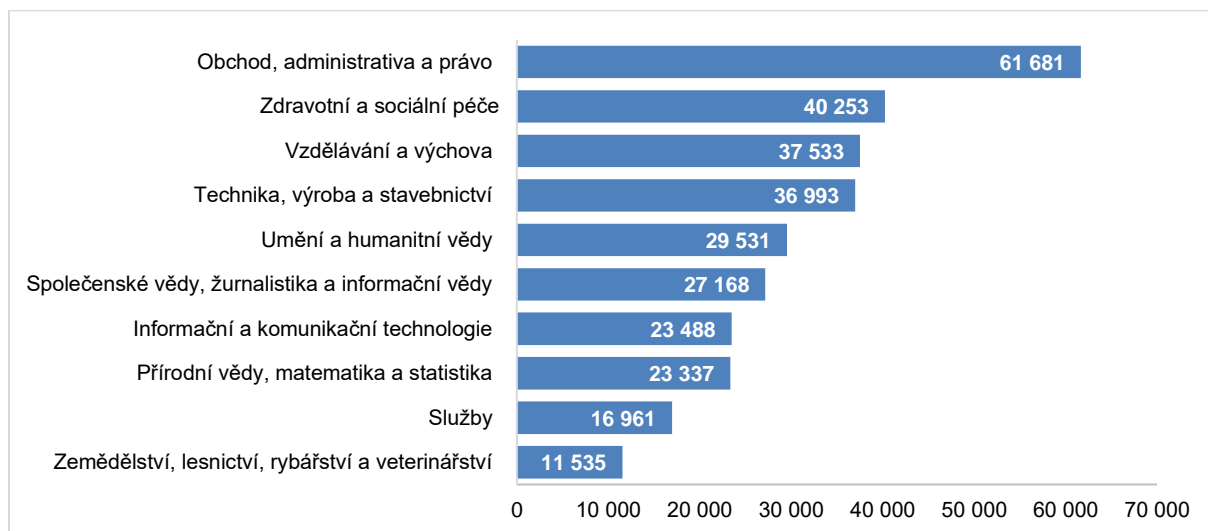

Zdroj dat: MŠMT

Srovnáme-li vývoj podílu studentů soukromých vysokých škol s celkovým vývojem počtu studentů (viz graf 1.1), je patrné, že mezi studenty populačně silných ročníků je vyšší podíl těch v soukromých školách. Někteří studenti tak mohou ke studiu na soukromé vysoké škole přistoupit v případě, že nejsou přijati na vysokou školu veřejnou.

Na vysokých školách je možné studovat **různé obory**, které se v rámci klasifikace ISCED F-2013 řadí do deseti skupin. V tomto ohledu lze konstatovat, že v roce 2022 byl nejvyšší počet studentů zapsaný do skupiny oborů **Obchod, administrativa a právo** (61 681) a nejnižší naopak do skupiny oborů **Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství** (11 535), viz graf č. 1.9.

Graf č. 1.9 Počet studentů vysokých škol dle skupiny oborů vzdělávání (2022)

Zdroj dat: MŠMT

V relativním vyjádření se **od roku 2001 do roku 2022** zvýšil nejvýrazněji počet studentů ve skupině oborů **Informační a komunikační technologie** a dále ve skupině oborů **Služeb** (počet studentů těchto dvou skupin oborů se ztrojnásobil). Více než zdvojnásobil se také počet studentů **zdravotních oborů** (zvýšil se 2,3krát) a dvojnásobný počet zaznamenaly obory **přírodovědné**.

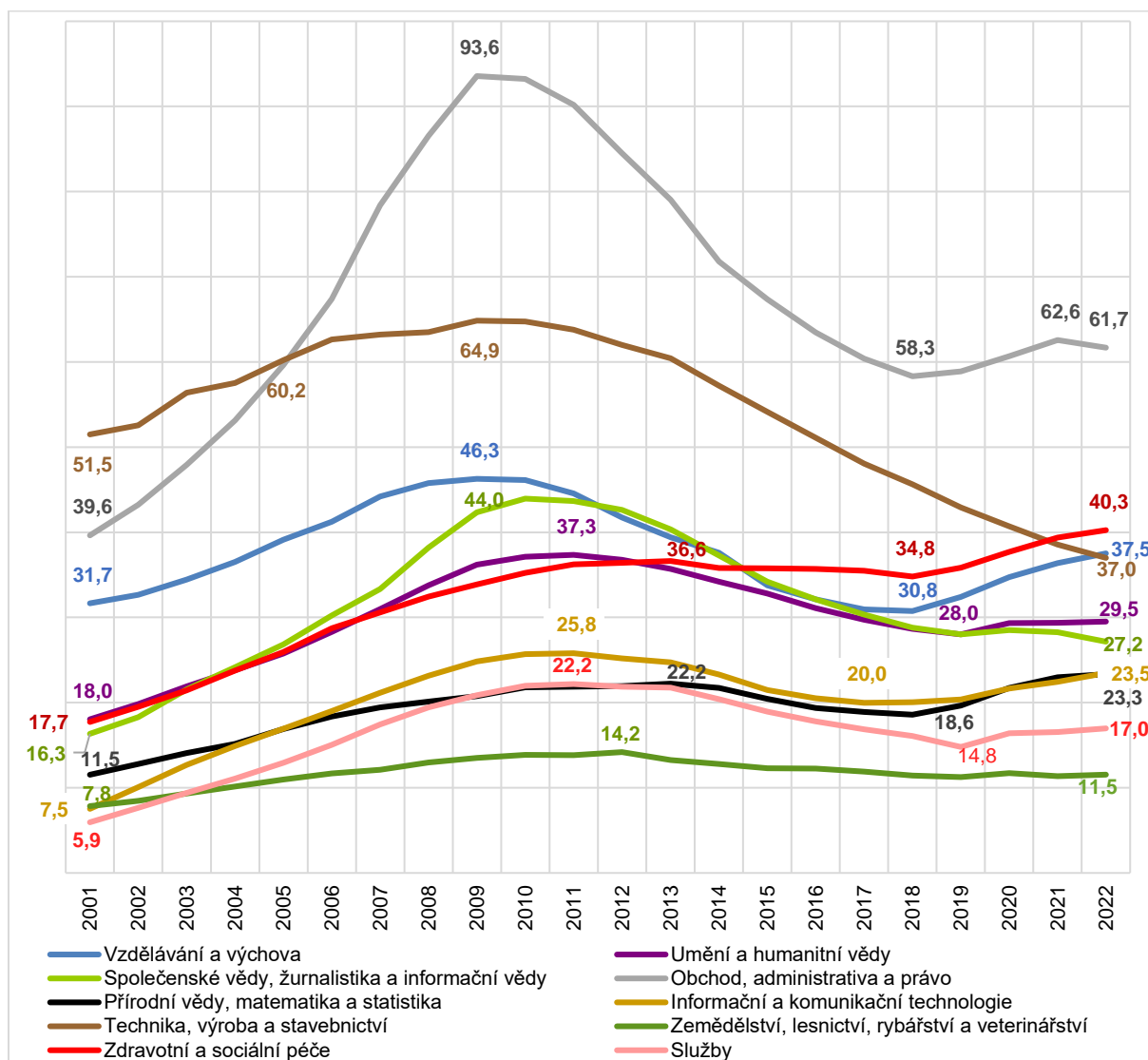
V absolutním vyjádření pak došlo k nejvýraznějšímu nárůstu ve skupině oborů **zdravotnických** (o 22 523 studentů) a studentů z oborů ve skupině **Obchod, administrativa a právo** (o 22 047 studentů). Zvýšení počtu studentů zaznamenaly všechny skupiny oborů dle klasifikace ISCED F 2013, kromě oborů z oblasti **Technických věd, výroby a stavebnictví**, které v roce 2022 studovalo o 28,2 % méně studentů než v roce 2001.

Zde je dobré poznamenat, že k tomuto nárůstu došlo zejména v první sledované dekádě, mezi roky **2010 a 2022** naopak počet studentů téměř ve všech oborech poklesl, s výjimkou skupiny oborů **Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky**, kde došlo k nárůstu o 14,3 %, a skupiny oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika**, ve které se počet studentů zvýšil o 7 %. Největší pokles studentů i za toto sledované období zaznamenala skupina oborů z oblasti **Technických věd, výroby a stavebnictví**, a sice o 42,9 %, o více než třetinu se snížil také počet studentů z oblasti **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd** (o 38,2 %) a **Obchodu, administrativy a práva** (o 33,8 %). V ostatních skupinách oborů již byl úbytek o poznání méně výrazný.

Podrobný vývoj počtu studentů jednotlivých skupin oborů znázorňuje graf č. 1.10. Jak je patrné, nejvýraznější změny od počátku tisíciletí zaznamenala skupina oborů **Obchod, administrativa a právo**, poměrně výrazné byly též u skupiny oborů **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy**. U těchto dvou skupin oborů byl v první dekádě 21. století zaznamenán výrazný růst počtu studentů následovaný poměrně výrazným propadem. Mezi lety 2018 a 2021 se pak počet studentů skupiny oborů Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy víceméně ustálil (kolísal) a počet studentů oborů ze

skupiny Obchod, administrativa a právo dokonce začal růst. Mezi posledními dvěma roky však zaznamenaly tyto dvě skupiny oborů úbytek počtu studentů.

Graf č. 1.10 Počet studentů vysokých škol (v tis.) dle skupin oborů vzdělávání (2001 až 2022)

Zdroj dat: MŠMT

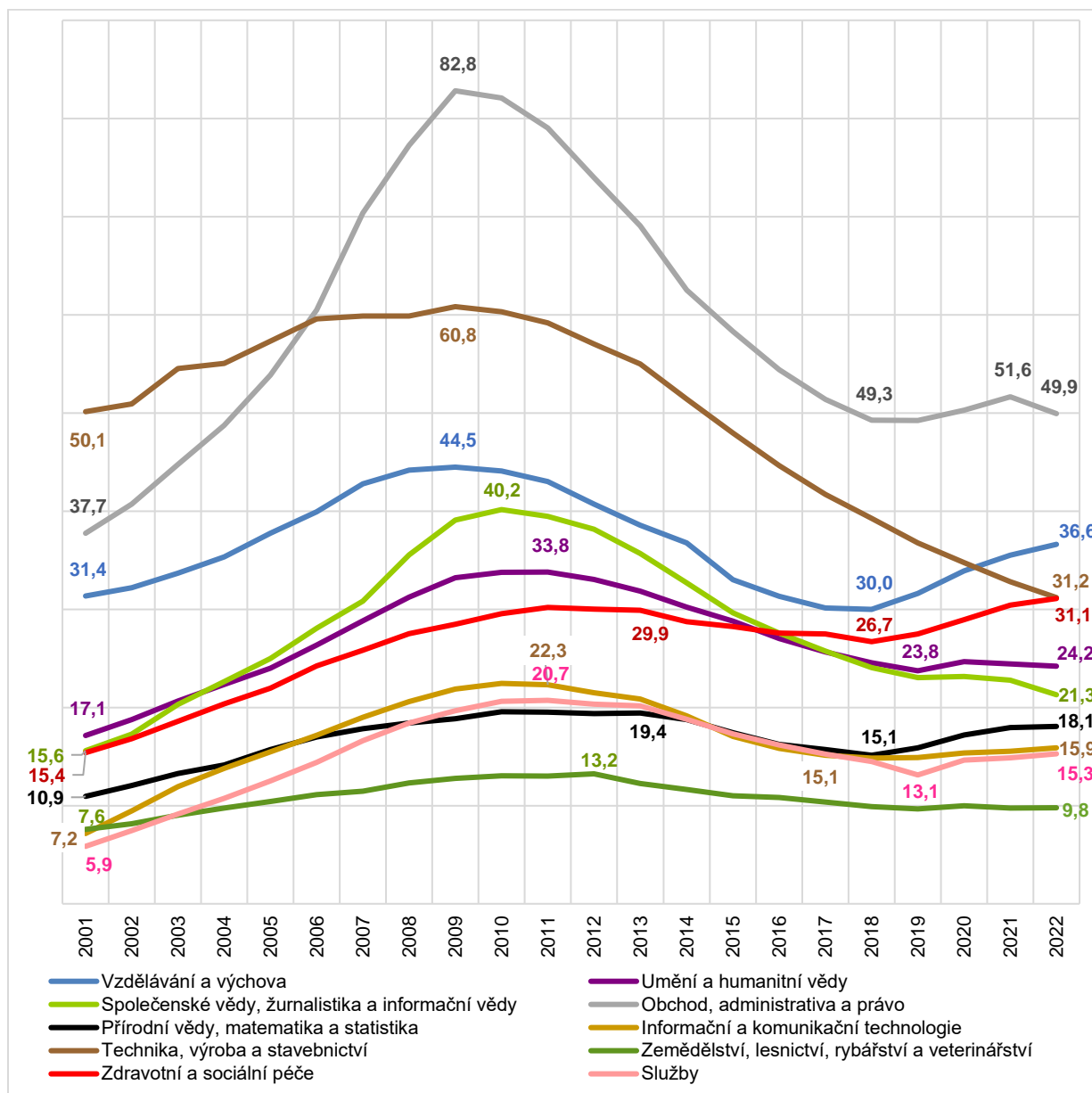
K úbytku počtu studentů mezi posledními dvěma roky došlo i ve skupině oborů **Technika, výroba a stavebnictví**, v ostatních skupinách oborů se naopak počet studentů zvýšil. Zde lze poznamenat, že ve skupině oborů Technika, výroba a stavebnictví klesá počet studentů již od roku 2009 a to poměrně setrvalým a rychlým tempem. V roce 2009 tak činil počet studentů v této skupině oborů 64 850 (16,7 % všech studentů), zatímco v roce 2022 již jen 36 993 (12,1 % všech studentů). V roce 2021 tak poprvé za 20 let zaznamenaly **technické obory** o něco nižší počet studentů (38 543) než obory ze skupiny **Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky** (39 365) a v roce 2022 se tento rozdíl ještě zvýšil (36 993 oproti 40 253 studentům). V roce 2022 zároveň poprvé převýšil počet studentů **vzdělávacích oborů** počet studentů technických oborů, a sice o 540 studentů. V roce 2001 byl přitom počet studentů technických oborů oproti skupině oborů zdravotnických téměř trojnásobný a o 62,6 % vyšší než počet studentů vzdělávacích oborů. Až do roku 2005 bylo ve skupině technických oborů ze všech skupin oborů nejvíce studentů. Poté se do roku 2022 propadla na čtvrté místo.

Zároveň lze konstatovat, že celkově za posledních **pět let** o 23,4 % přibýlo studentů oborů **přírodních věd, matematiky a statistiky** a o 23 % ubylo studentů **technických věd, výroby a**

stavebnictví. V roce 2001 bylo studentů technických věd, výroby a stavebnictví 4,5krát více než studentů přírodovědných oborů. V roce 2022 bylo studentů technických oborů již jen o 58,5 % více.

Výše uvedené platí pro všechny studenty ve vzdělávací soustavě ČR. Pokud z nich vyčleníme pouze ty s českým státním občanstvím, pak můžeme konstatovat, že v roce 2022 došlo téměř k vyrovnání počtu studentů **technických** oborů (31,2 tisíce) a **zdravotnických** oborů (31,1 tisíce). Také si lze v grafu č. 1.11 všimnout, že **vzdělávací** obory se až do roku 2020 držely na třetí příčce, od roku 2021 však zaujaly druhé místo a v roce 2022 si již získaly nad obory zdravotnickými a technickými náskok o více než pět tisíc studentů. Výše bylo také uvedeno, že celkově za všechny studenty byl v roce 2022 zaznamenán téměř totožný počet studentů **přírodních věd, matematiky a statistiky** a počet studentů oborů z oblasti **informačních a komunikačních technologií**. Ve skupině českých studentů však převažuje zájem o přírodní vědy, matematiku a statistiku.

Graf č. 1.11 Počet studentů Čechů (v tis.) dle skupin oborů vzdělávání (2001 až 2022)

Zdroj dat: MŠMT

Pokud se jedná o **místo studia**, v čase se stabilně dvě pětiny studentů vzdělávají v Praze a další pětina v Brně. Více než 5 % všech studentů dále navštěvuje školy v Olomouci, jakož i v Ostravě. Na další příčce se v roce 2022 umístily Plzeň (4,3 %) a České Budějovice (3,8 %). Jeden student se přitom může vzdělávat na více místech České republiky. Podobnější přehled viz tabulku č. 1.3.

Tabulka č. 1.3 Podíly ze všech studentů vysokých škol v nejčastěji využívaných místech studia

	2002	2007	2012	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Praha	38,5 %	36,6 %	36,8 %	38,6 %	38,8 %	38,8 %	39,1 %	39,6 %	40,0 %
Brno	20,7 %	20,4 %	20,6 %	20,8 %	21,1 %	20,9 %	21,0 %	20,7 %	20,6 %
Olomouc	6,3 %	5,7 %	5,8 %	6,7 %	6,9 %	7,1 %	7,4 %	7,6 %	7,6 %
Ostrava	9,2 %	8,6 %	7,8 %	6,9 %	6,6 %	6,5 %	6,4 %	6,4 %	6,6 %
Plzeň	6,1 %	5,4 %	4,4 %	4,3 %	4,3 %	4,5 %	4,4 %	4,3 %	4,3 %
České Budějovice	2,9 %	3,3 %	4,3 %	4,4 %	4,2 %	4,3 %	4,1 %	3,9 %	3,8 %
Hradec Králové	3,3 %	3,4 %	3,5 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %	3,3 %	3,2 %	3,1 %
Zlín	1,8 %	2,5 %	2,5 %	2,6 %	2,6 %	2,7 %	2,6 %	2,7 %	2,5 %
Ústí nad Labem	2,7 %	2,5 %	2,6 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %
Pardubice	2,3 %	2,6 %	2,7 %	2,4 %	2,3 %	2,3 %	2,3 %	2,2 %	2,1 %
Liberec	2,9 %	2,4 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %	2,1 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Zdroj dat: MŠMT

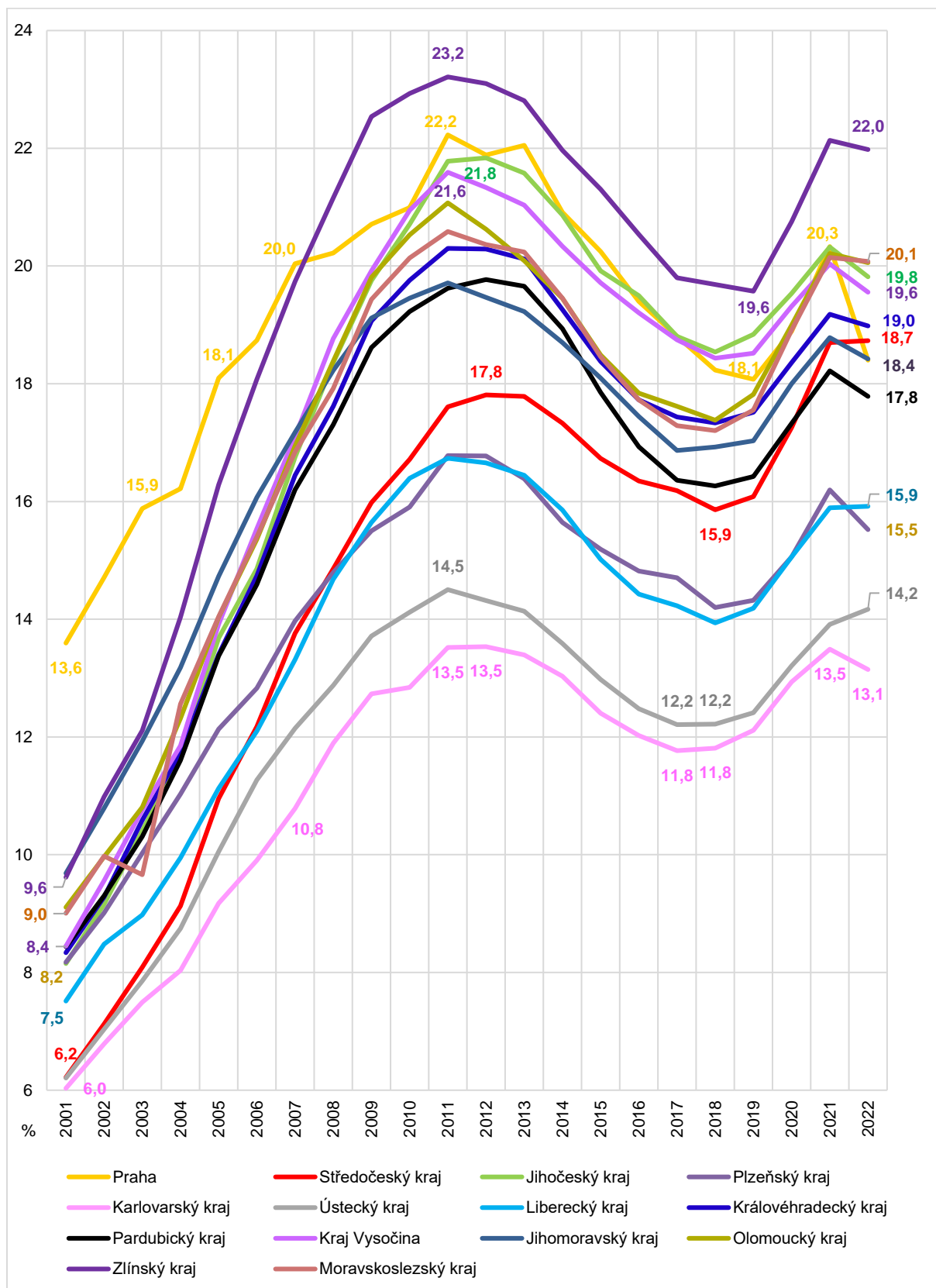
Podíváme-li se na členění studentů **dle kraje trvalého bydliště**, nejvyšší počet studentů veřejných a soukromých vysokých škol v ČR pocházel v roce 2022 z hlavního města Prahy (36 220), z kraje Středočeského (33 080), Moravskoslezského (30 357) a Jihomoravského (27 868). V ostatních krajích již činil méně než 20 tisíc osob, nejméně v kraji Karlovarském (5 072).

Je nutné si uvědomit, že jednotlivé kraje se liší svou lidnatostí, jakož i věkovou strukturou. Podíváme-li se tedy na podíl studentů ve věku 20–29 let, tj. ve věku obvyklém pro studium VŠ, ze všech obyvatel s trvalým bydlištěm v daném kraji ve věku 20–29 let, pak nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2022 kraj Zlínský (22 %) a nejmenší naopak kraj Karlovarský (13,1 %) a Ústecký (14,2 %).

Graf č. 1.12 ukazuje vývoj podílu studentů vysokých škol ze všech obyvatel daného kraje ve věku 20-29 let v čase. Jak je patrné, až do roku 2006 byl nejvyšší podíl studujících mezi obyvateli ve věku 20-29 let s trvalým pobytem v Praze. V roce 2007 Prahu dohnal kraj Zlínský, který ji v roce 2008 předešel a až do roku 2022 si udržel v podílu studujících mezi obyvateli ve věku 20-29 let náskok nad ostatními kraji. V roce 2022 zde činil tento podíl 22 %, což je cca o dva procentní body více než v kraji Moravskoslezském, Olomouckém, Jihočeském a na Vysočině.

Na opačném konci žebříčku se v roce 2001 umístily kraje Středočeský, Ústecký a Karlovarský kraj s cca 6 % studujících veřejnou či soukromou vysokou školou mezi obyvateli ve věku 20-29 let. Kraje Ústecký a Karlovarský se udržely na spodních příčkách žebříčku až do roku 2022, zatímco Středočeský kraj v první dekádě tohoto století předhonal Liberecký a Plzeňský kraj, do roku 2021 i kraj Pardubický a v roce 2022 i Prahu a kraj Jihomoravský. S 18,7 % studujících mezi obyvateli tohoto kraje ve věku 20-29 let se umístil na šestém místě. Zde je třeba poznamenat, že v roce 2022 se poprvé od roku 2001 počet obyvatel České republiky ve věku 20-29 let zvýšil, a sice o 2,5 %, v předchozích letech docházelo naopak k postupnému úbytku. Toto navýšení mohlo být dáno přílivem uprchlíků z Ukrajiny, kterých v jednotlivých krajích přibývalo nerovnoměrně (zdaleka nejvýrazněji v Praze) a kteří mohli mít nejen z důvodu jazykové bariéry problém začít se studiem na vysoké škole.

Graf č. 1.12 Podíl studentů vysokých škol z obyvatel ve věku 20-29 let dle kraje trvalého bydliště studenta

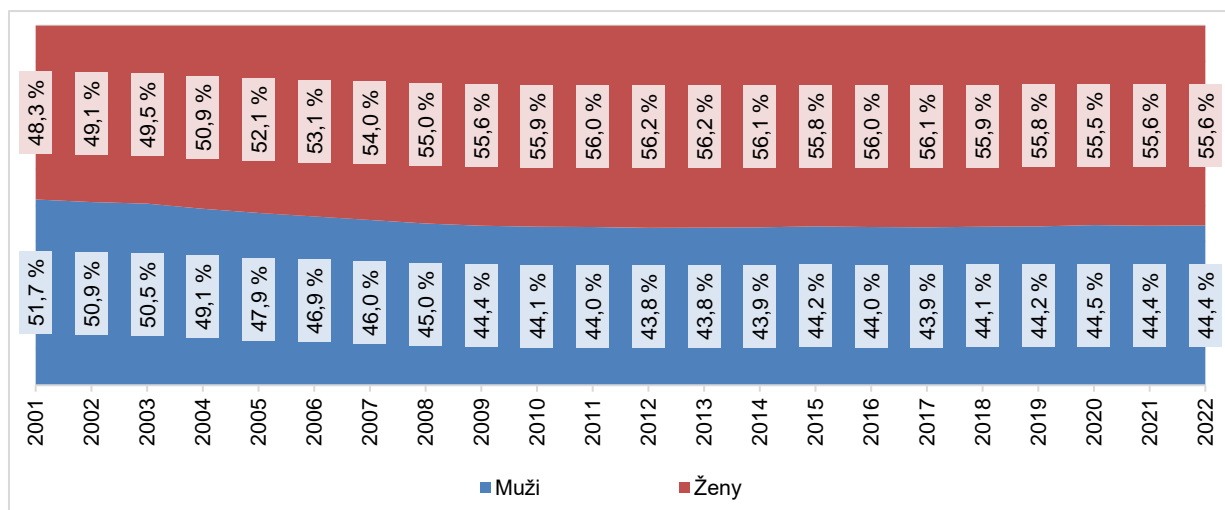
Zdroj dat: MŠMT

1.2 Rozdíly mezi studenty (muži) a studentkami (ženami)

V předchozí kapitole jsme ukázali, že podíl žen studujících vysokou školu ze všech žen ve věku 20-29 let s trvalým bydlištěm v ČR činil v roce 2022 celkem 20,8 %. U mužů dosáhl tento ukazatel nižší hodnoty, a sice 15,9 %. Přitom v roce 2003 se muži a ženy v tomto podílu nelišili (11,1 %) a v předchozích letech byl dokonce nepatrně vyšší u mužů (v roce 2001 tvořil 9,2 % oproti 8,8 %). Z jiného úhlu pohledu tento vývoj dokládá též graf č. 1.13. Jak je patrné, podíl mužů mezi studenty vysokých škol soukromých a veřejných byl v roce 2001 51,7 %, poté začal klesat. V průběhu roku 2004 se tak podíl mužů a žen vyrovnal a od roku 2009 činí cca 44 %.

Graf č. 1.13 Podíl mužů a žen mezi studenty vysokých škol v České republice

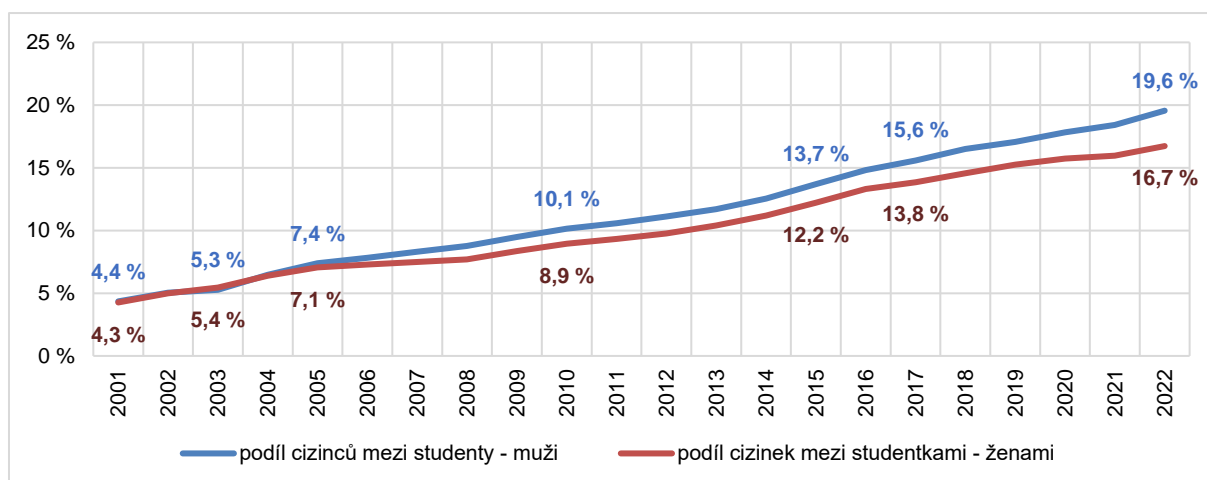

Zdroj dat: MŠMT

Jinými slovy, zatímco mužů studovalo v roce 2022 o 28,8 % více než v roce 2001, u žen se jednalo o nárůst o 72 %.

V čase se přitom rychleji zvyšoval **podíl cizinců mezi muži než mezi ženami**. Jak je zřejmé z grafu č. 1.14, v roce 2001 bylo nepatrně více cizinců mezi muži (4,4 %) než mezi ženami (4,3 %). Během roku 2003 se situace obrátila, ale v dalších letech již byl opět o trochu vyšší podíl cizinců mezi muži a dále se tento rozdíl zvyšoval. V roce 2022 tvořili 19,6 % všech studentů (mužů), mezi studentkami (ženami) činil tento podíl 16,7 %.

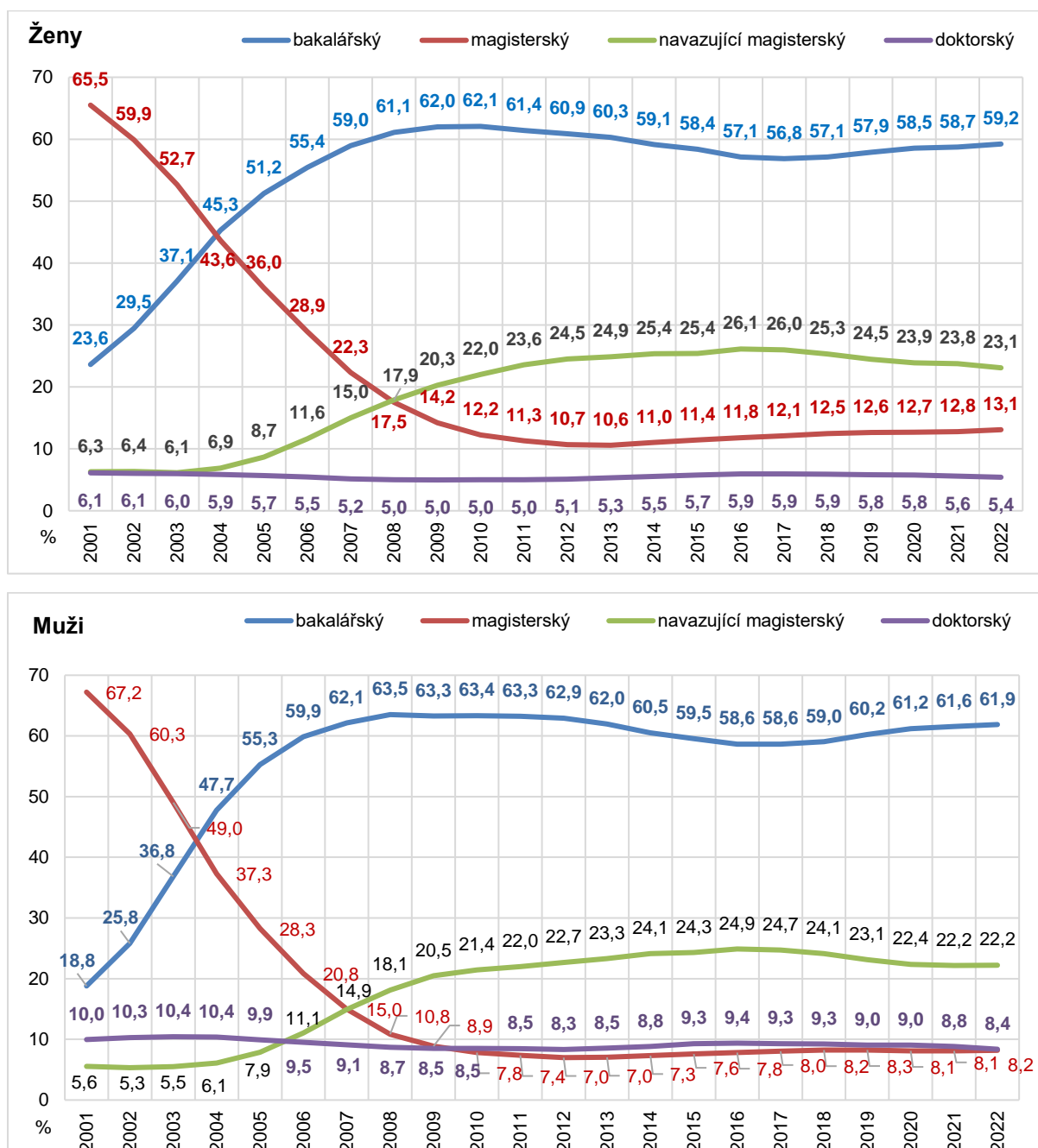
Graf č. 1.14 Podíl cizinců mezi studenty a studentkami vysokých škol v České republice

Zdroj dat: MŠMT

Lze konstatovat, že ve věkovém složení ani v míře preference veřejných a soukromých vysokých škol se studenti muži a studentky ženy příliš nelišily. Větší rozdíly najdeme v **míře studia jednotlivých studijních programů**. Ze žen studentek i mužů studentů studovaly v roce 2022 **bakalářské** obory tři pětiny (61,9 %, resp. 59,2 %) a necelá čtvrtina pak obory **navazující magisterské** (23,1 %, resp. 22,2 %). **Dlouhé magisterské** obory pak studovalo 13,1 % žen studentek oproti 8,2 % mužů studentů. Častější inklinace žen pro studium v magisterském nenavazujícím programu je dále dána především tím, že takový program studia je zahrnut v oborech, které jsou atraktivnější pro ženy (především skupiny oborů Vzdělávání a výchova a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky).

Graf č. 1.15 Studentky ženy a studenti muži dle studijních programů

Pozn.: Součet podílů studentů, resp. studentek navštěvujících jednotlivé studijní programy v jednom roce může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může navštěvovat více studijních programů.

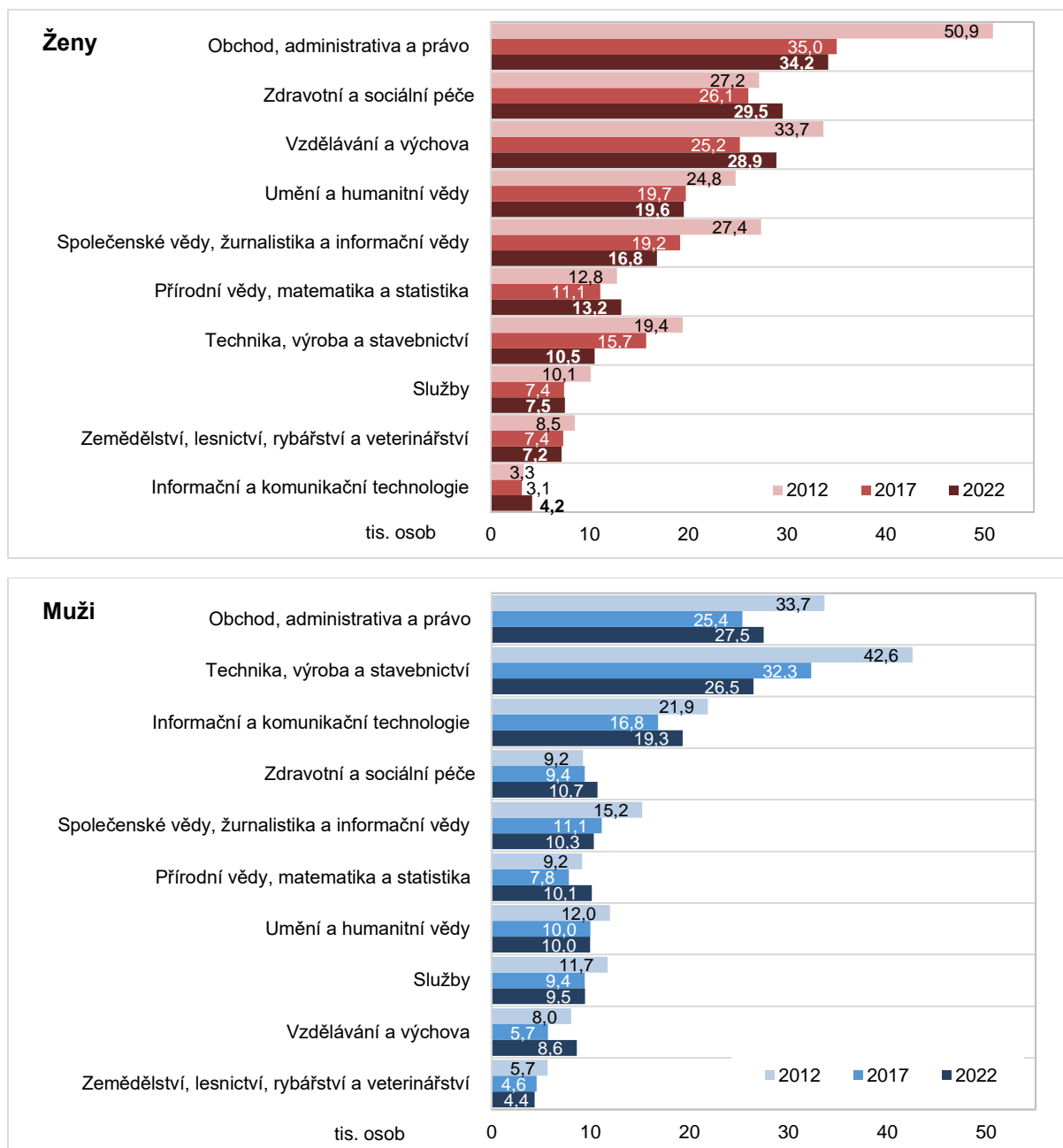
Zdroj dat: MŠMT

Muži oproti tomu častěji než ženy pokračují ve studiu na **doktorské úrovni**. V roce 2022 bylo mezi studenty muži 8,4 % doktorandů oproti 5,4% podílu mezi studentkami ženami. Zde je třeba vzít v úvahu, že obvyklý věk, ve kterém se studenti vzdělávají v doktorském programu, spadá u žen do obvyklého věkového rozmezí pro zakládání rodiny. To navíc pro ženy (až na vzácné výjimky) na rozdíl od mužů představuje minimálně půl roku soustavné péče o dítě na mateřské dovolené. Za zmínku však také stojí, že zatímco mužů doktorandů přibýlo od roku 2001 o 8 %, u žen doktorandek se jedná o nárůst o 52,8 %. Zvýšení celkového počtu studentů mužů a studentek žen (bez ohledu na studijní program) však bylo ještě vyšší (o 28,8 %, resp. o 72 %). Celkově byl tak podíl doktorandů mužů a doktorandek žen ze všech studentů mužů, resp. studentek žen v roce 2022 ve srovnání s rokem 2001 o něco nižší.

Rozdíly mezi muži a ženami samozřejmě najdeme také v rozložení studentů, resp. studentek **do jednotlivých skupin oborů vzdělávání**.

Graf č. 1.16 Počet vysokoškolských studentek žen a studentů mužů dle skupin oborů vzdělávání

Zdroj dat: MŠMT

Mezi studujícími muži i ženami byla v roce 2022 pětina studentů, resp. studentek oborů ze skupiny **Obchod, administrativa a právo** (20,3 %, resp. 20,2 %). Zatímco však druhou a třetí příčku u žen obsadily obory **zdravotnické** (17,5 % studentek) a **vzdělávací** (17,1 %), mezi muži to byly skupiny oborů **technika, výroba a stavebnictví** (19,6 %) a **informační a komunikační technologie** (14,3 %). Ostatní obory si již u žen i mužů získaly o poznání menší zastoupení. Ženy nejméně často studovaly informační a komunikační technologie (2,5 %), zemědělské, lesnické a veterinářské obory (4,2 %) a obory z oblasti služeb (4,4 %). Též u mužů byly mezi třemi nejméně často navštěvovanými zemědělské, lesnické a veterinářské obory (5,7 %) a obory z oblasti služeb (11,7 %), na předposlední příčce se však umístily obory zaměřené na vzdělávání a výchovu (8 %).

Graf č. 1.16 ukazuje také počet studentů a studentek jednotlivých skupin oborů před pěti a deseti lety, tedy v letech 2012 a 2017. Oproti situaci **před pěti lety** se o 51,2 % zvýšil počet **studentů - mužů** v oborech zaměřených na **vzdělávání a výchovu**, o 29,4 % v **přírodovědných** oborech, o 14,7 % v oborech z oblasti **informačních a komunikačních technologií** a o 13,7 % v oborech **zdravotnických**. Naopak nejvýraznější propad byl zaznamenán v oblasti **techniky, výroby a stavebnictví**, studentů těchto oborů ubylo bezmála o pětinu (o 18,1 %). Výraznější je též úbytek studentů ve **společenských** oborech (o 7,2 %).

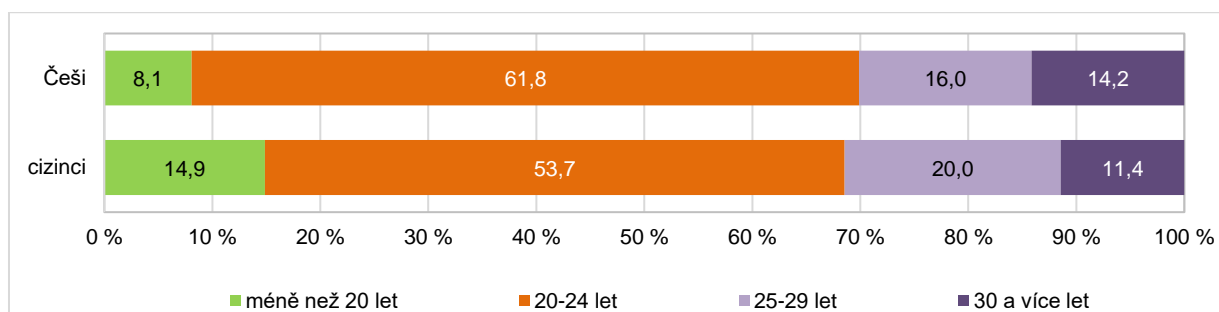
Pokud se jedná o **studentky - ženy**, byl v posledních **pěti letech** zaznamenán především nárůst zájmu o obory z oblasti **informačních a komunikačních technologií** (o 32,6 %), dále o **přírodovědné** obory (19,1 %), o obory zaměřené na **vzdělávání a výchovu** (14,6 %) a o obory **zdravotnické** (13,3 %). Obdobně jako u mužů i u žen byl zaznamenán nejvýraznější propad počtu studentek v oblasti **techniky, výroby a stavebnictví** (o třetinu) a dále ve **společenských** oborech (o 12,3 %).

Zajímavé a žádoucí je např. navýšení počtu studentů v oborech zaměřených na vzdělávání a výchovu (celkově za muže i ženy o 21,3 %), a to jednak z důvodu současného nedostatku učitelů. Pozitivně lze také hodnotit, že k nárůstu došlo zejména u studentů – mužů, kterých je mezi učiteli v současné době jen nepatrně a učitelská profese je proto genderově velmi nevyvážená. Tyto změny ve vzdělávacích oborech mohou být podněceny poměrně výrazným růstem platů učitelů v uplynulých několika letech.

1.3 Rozdíly mezi studenty české a cizí státní příslušnosti

Mezi Čechy a cizinci byly v roce 2022 znatelné rozdíly ve **věkovém složení**. Podíl cizinců ve věku do 24 let byl téměř shodný s podílem Čechů (68,5 % a 69,9 %). Podíl cizinců ve věku do 19 let byl však o poznání vyšší (14,9 %) než podíl Čechů (8,1 %). Mezi Čechy byl pak naopak vyšší podíl studentů ve věku 30 a více let (14,2 %) než mezi cizinci (11,4 %), a to sice na úkor studentů ve věku 25-29 let.

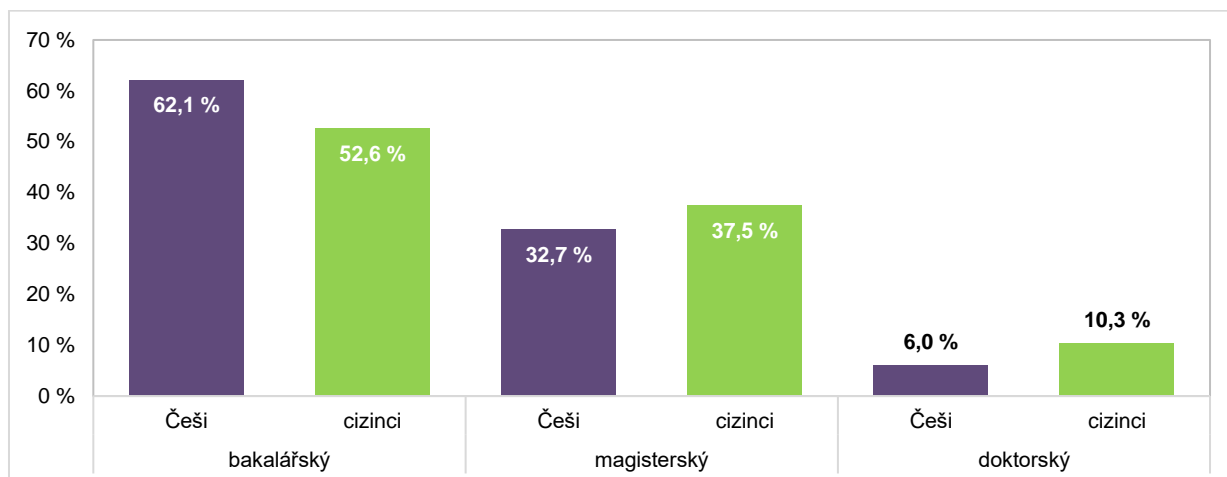
Graf č. 1.17 Studenti české a cizí státní příslušnosti dle věku (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Mezi cizinci byl dále oproti Čechům menší podíl těch studujících **bakalářské studijní programy** (52,6 % oproti 62,1 %) a vyšší podíl těch studujících programy magisterské (37,5 % oproti 32,7 %) a doktorské (10,3 % oproti 6 %).

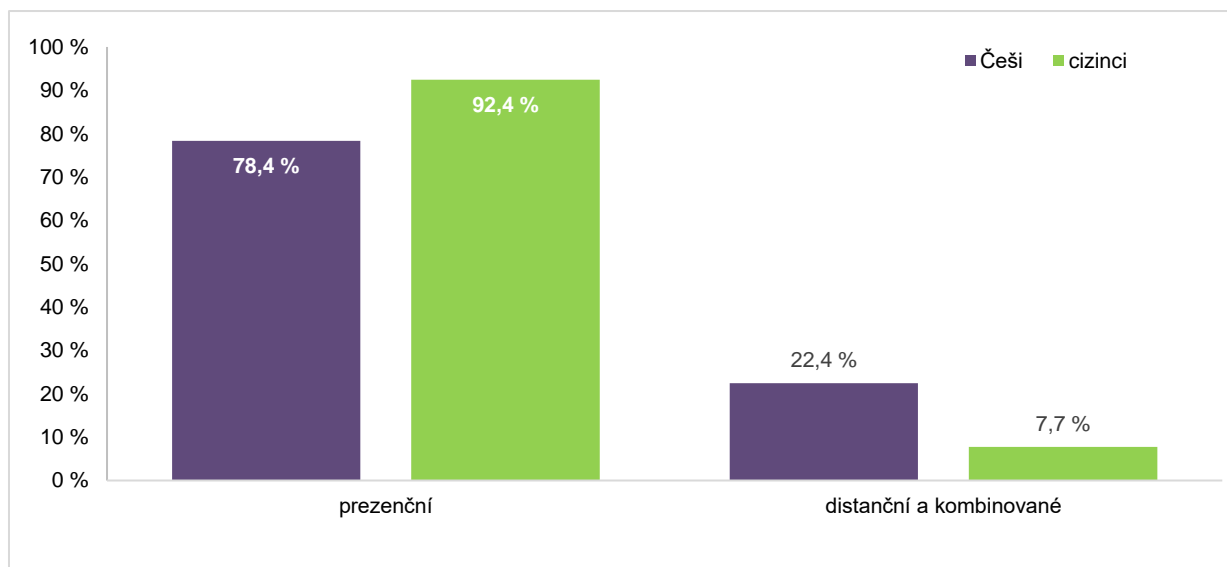
Graf č. 1.18 Podíly ze studentů české a ze studentů cizí státní příslušnosti v jednotlivých studijních programech (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Je pravděpodobné, že řada studentů cizí státní příslušnosti se pro studium na vysoké škole naší vzdělávací soustavy rozhodne až poté, co již dosáhne bakalářského vzdělání ve své zemi původu. Sama tato skutečnost proto není tolik překvapivá. Ve spojení s nižším věkovým průměrem studujících cizinců oproti Čechům však lze vznést hypotézu, že Češi častěji než cizinci začínají studovat v pozdějším věku, často až po nástupu do zaměstnání, kdy se spokojí jen se stupněm vzdělání potřebným pro vykonávání své profese. Tento předpoklad podporuje i další zjištění, a sice že podíl studujících Čechů zapsaných do **distančního či kombinovaného studia** byl více než pětinový (22,4 %) oproti necelé desetině zahraničních studentů zapsaných do této formy studia (7,7 %), viz graf č. 1.19. Právě tato forma vzdělávání přitom studentům lépe umožňuje kloubit zaměstnání a studium.

Graf č. 1.19 Podíly ze studentů české a ze studentů cizí státní příslušnosti v prezenčním a distančním či kombinovaném studiu (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Je však také třeba poznamenat, že do věkové struktury (a potažmo i do rozložení do studijních programů) se u studentů české státní příslušnosti více promítá vývoj populační struktury České republiky, než jak tomu je u studentů cizí státní příslušnosti (viz srovnání grafů 1.1. a 1.3 výše).

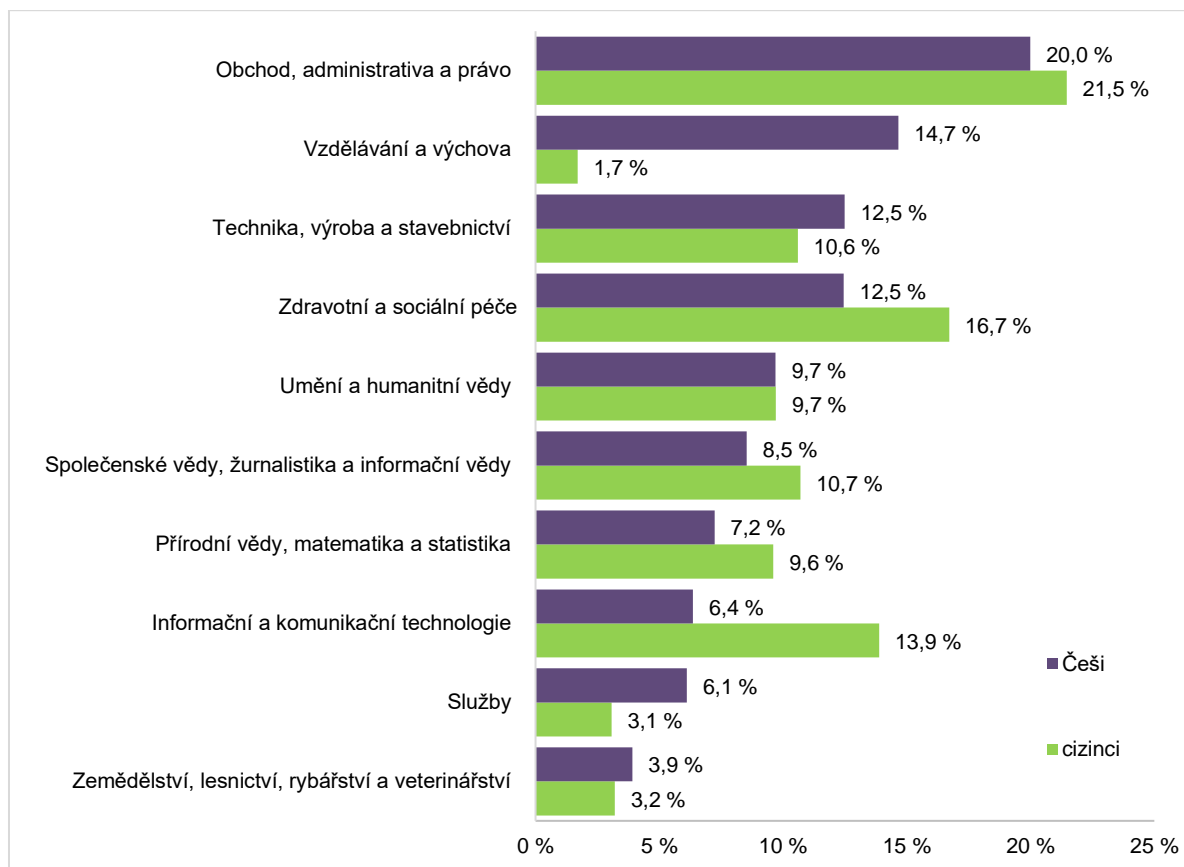
V podílu studentů ve **veřejných a soukromých vysokých školách** se Češi a cizinci téměř neliší. Veřejné školy navštěvovalo v roce 2022 celkem 90,9 % ze všech studujících Čechů a 90,7 % ze studujících cizinců. V soukromých školách pak bylo zapsáno 9,3 % ze všech studujících Čechů a 9,5 % ze studujících cizinců.

Rozdíly však najdeme v **preferenci různých studijních oborů**. Cca pětina studentů Čechů (20 %) i studentů cizí státní příslušnosti (21,5 %) studovala obory z oblasti **Obchod, administrativa a právo**. U **Čechů** se však na druhém místě umístily **vzdělávací obory** (14,7 %) a na třetím a čtvrtém shodně **technické a zdravotnické** obory (obojí 12,5 %).

Na rozdíl od toho u **cizinců** obsadily druhé místo **zdravotnické obory** (16,7 %) a třetí místo **informační a komunikační technologie** (13,9 %).

Největší rozdíly najdeme v míře studia **vzdělávacích oborů** (mezi Čechy druhé nejčastější, mezi cizinci nejméně často studované) a **oborů z oblasti informačních a komunikačních technologií** (mezi cizinci třetí nejčastěji studované, mezi Čechy třetí nejméně často studované). Více viz graf č. 1.20.

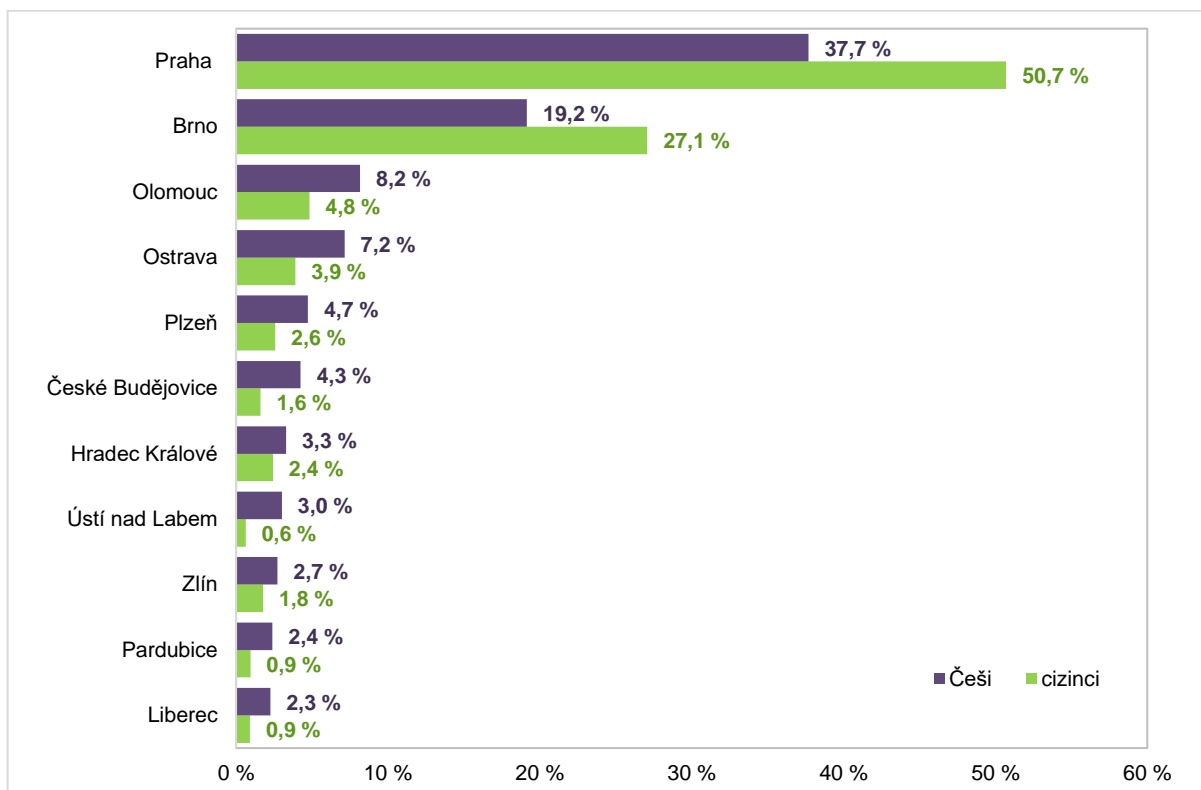
Graf č. 1.20 Podíly ze studentů české a ze studentů cizí státní příslušnosti zapsaných v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Pokud se jedná o **místo vzdělávání**, studovali cizinci oproti Čechům častěji v největších dvou městech, tj. v Praze (50,7 % z nich) a v Brně (27,1 % z nich). V ostatních městech prezentovaných v grafu č. 1.21 (tj. výběr měst, ve kterých studuje naprostá většina všech studentů bez ohledu na státní příslušnost) již studoval vyšší podíl z celkového počtu Čechů než podíl z cizinců.

Graf č. 1.21 Podíly ze studentů české a ze studentů cizí státní příslušnosti v uvedených stěžejních místech České republiky (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Nakonec tabulka č. 1.4 uvádí, jaký podíl ze studentů cizí státní příslušnosti měl **trvalý pobyt v zahraničí** a v jednotlivých **krajích České republiky** v období posledních 15 let.

Tabulka č. 1.4 Rozložení studentů cizí státní příslušnosti dle místa trvalého pobytu

	2007	2012	2017	2022
zahraničí	87,5%	88,0%	90,5%	91,8%
Praha	6,2%	5,4%	5,1%	4,4%
Středočeský	1,1%	1,4%	1,0%	1,0%
Jihomoravský	0,7%	1,0%	1,0%	0,9%
Moravskoslezský	1,3%	0,8%	0,3%	0,3%
Ústecký	0,7%	0,7%	0,3%	0,3%
Plzeňský	0,5%	0,4%	0,3%	0,2%
Olomoucký	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Jihočeský	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%
Královéhradecký	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%
Liberecký	0,3%	0,3%	0,2%	0,1%
Karlovarský	0,3%	0,4%	0,2%	0,1%
Pardubický	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
Zlínský	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
Vysočina	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%

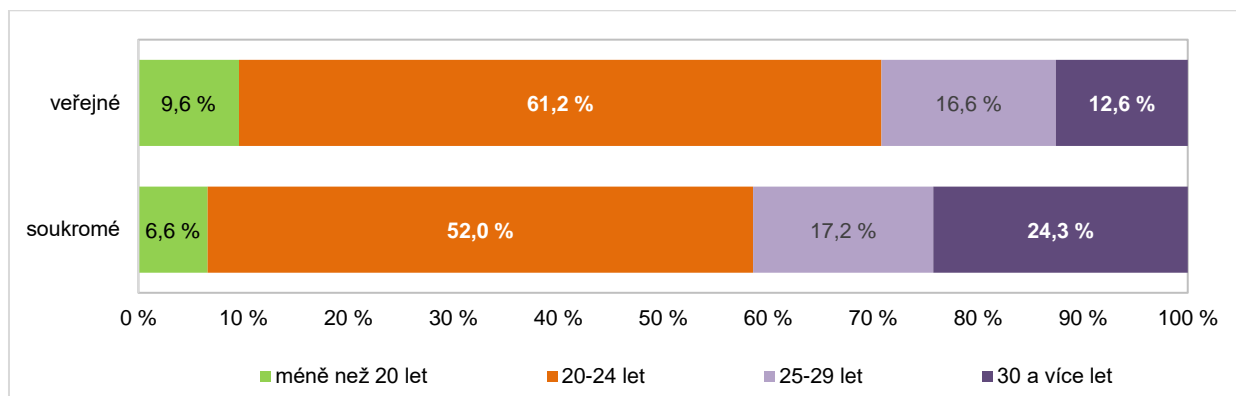
Zdroj dat: MŠMT

Z tabulky je patrné, že naprostá většina cizinců měla trvalý pobyt v zahraničí, přičemž tento podíl v čase mírně roste (z 87,5 % v roce 2007 na 91,8 % v roce 2022). Naopak nepatrně ubývá studentů cizí státní příslušnosti s trvalým pobytem v Praze (z 6,2% na 4,4 %) a o jeden procentní bod se snížil i podíl těch bydlících v kraji Moravskoslezském (z 1,3 % na 0,3 %). V roce 2022 tvořili z 98,1 % skupinu studentů cizí státní příslušnosti ti s trvalým pobytem v cizině, v Praze, v kraji Středočeském či Jihomoravském. Studenti cizí státní příslušnosti z ostatních krajů již tvořily 0,3% a menší podíl.

1.4 Rozdíly mezi studenty veřejných a soukromých VŠ

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se liší **ve věkovém složení**. Zatímco 70,8 % studentů veřejných vysokých škol bylo k 31. 12. 2022 ve věku do 24 let, mezi studenty soukromých vysokých škol činil tento podíl 58,6 %. Ve veřejných školách byla dále jen osmina studentů ve věku 30 let a více oproti téměř čtvrtině studentů této věkové kategorie ve školách soukromých.

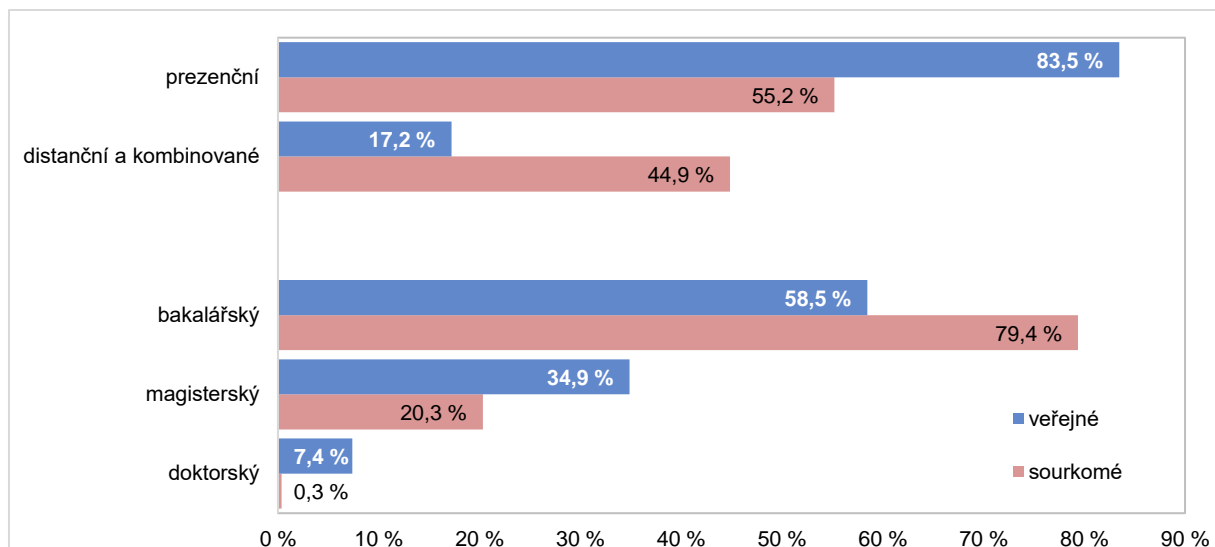
Graf č. 1.22 Věková struktura studentů veřejných a soukromých vysokých škol (2022)

Zdroj dat: MŠMT

V míře zastoupení cizinců vs. Čechů, jakož i mužů vs. žen se veřejné a soukromé školy příliš neliší. Liší se však v podílu studentů **jednotlivých studijních programů** a v podílu studentů **v prezenčním a distančním či kombinovaném studiu**.

Graf č. 1.23 Podíly ze studentů veřejných VŠ a ze studentů soukromých VŠ navštěvujících prezenční a distanční či kombinované studium a různé druhy studijních programů (2022)

Zdroj dat: MŠMT

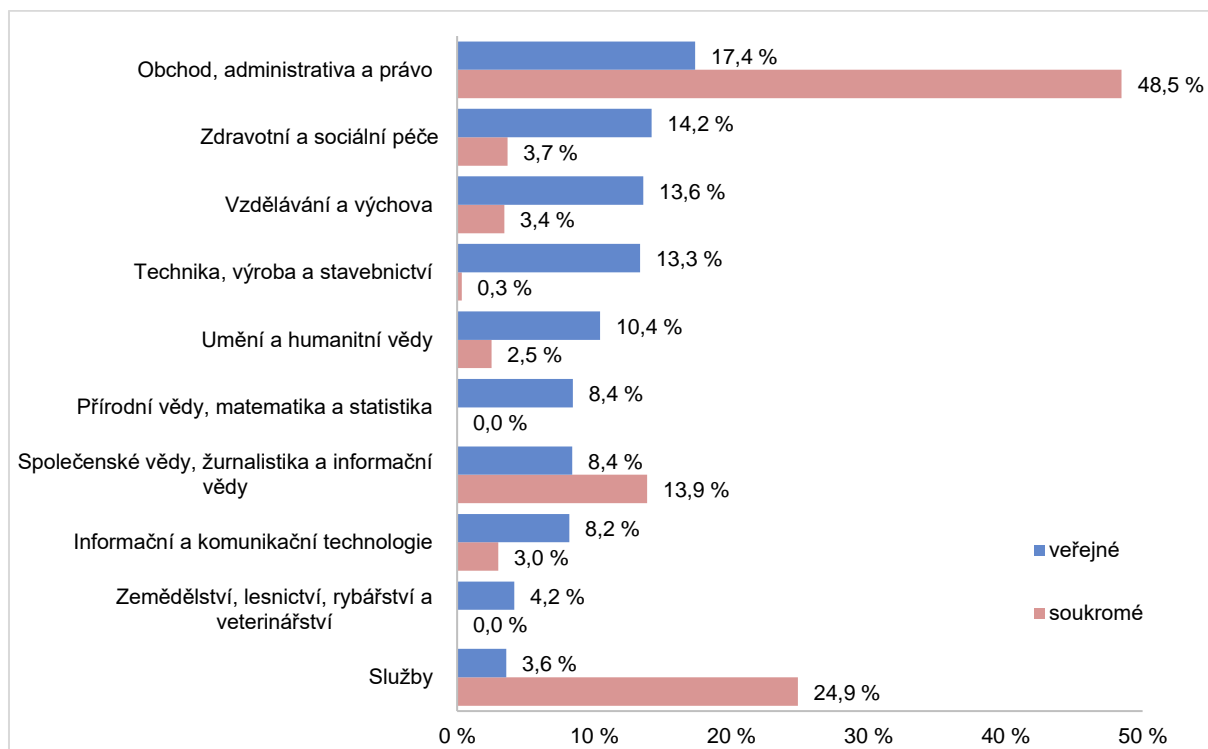
Ze studentů veřejných vysokých škol jich bylo v roce 2022 celkem 83,5 % zapsaných v **prezenčním** studiu a 17,2 % v distančním či kombinovaném. Na rozdíl od toho ze studentů soukromých vysokých škol navštěvovala jen mírně nadpoloviční většina studentů prezenční studium (55,2 %) a 44,9 % jich navštěvovalo studium distanční či kombinované. S tím může souviset i výše uvedený vyšší věkový průměr studentů soukromých škol ve srovnání se studenty škol veřejných – distanční a kombinovanou formu studia často volí studenti, kteří studují vedle zaměstnání, např. si dodělávají potřebnou kvalifikaci.

Pokud se jedná o **studijní programy**, v bakalářském studijním programu byly na konci roku 2022 zapsané tři pětiny z celkového počtu studentů škol veřejných (58,5 %) oproti čtyřem pětinaťm studentů škol soukromých (79,4 %). Naopak v magisterském programu studovalo 34,9 % studentů škol veřejných oproti 20,3 % studentů škol soukromých a v doktorském programu 7,4 % studentů škol veřejných oproti 0,3 % studentů škol soukromých.

Veřejné a soukromé vysoké školy se také liší v nabídce studijních oborů, a tedy i v podílu studentů, kteří tyto obory studují. Jak dokládá graf č. 1.24, v **soukromých** vysokých školách v roce 2022 převažovali studenti oborů ze skupiny **Obchod, administrativa a právo** (45,8 % ze všech studentů), dále studenti oborů ze skupiny oborů **Služeb** (24,9 %) a studenti **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd** (13,9 %). Studenti ostatních oborů již zaujímali méně než 4 % ze všech studentů, přičemž přírodovědné obory a obory ze skupiny zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství na soukromých školách nestudoval ani jeden student (pravděpodobně nebyly v nabídce soukromých škol).

Pokud se jedná o **veřejné vysoké školy**, bylo zastoupení studentů jednotlivých skupin oborů mnohem vyváženější. I zde bylo nejčastější studium oborů ze skupiny **Obchod, administrativa a právo** (17,4 % studentů), ovšem již poměrně těsně následované skupinou oborů z oblasti **Zdravotní a sociální péče** (14,2 %), dále **Vzdělávání a výchova** (13,6 %) a **Technika, výroba a stavebnictví** (13,3 %). Ostatní skupiny oborů studoval ve veřejných školách 10% a nižší podíl studentů, nejnižší zaznamenaly obory ze skupiny Služeb (3,6 %) a Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (4,2 %).

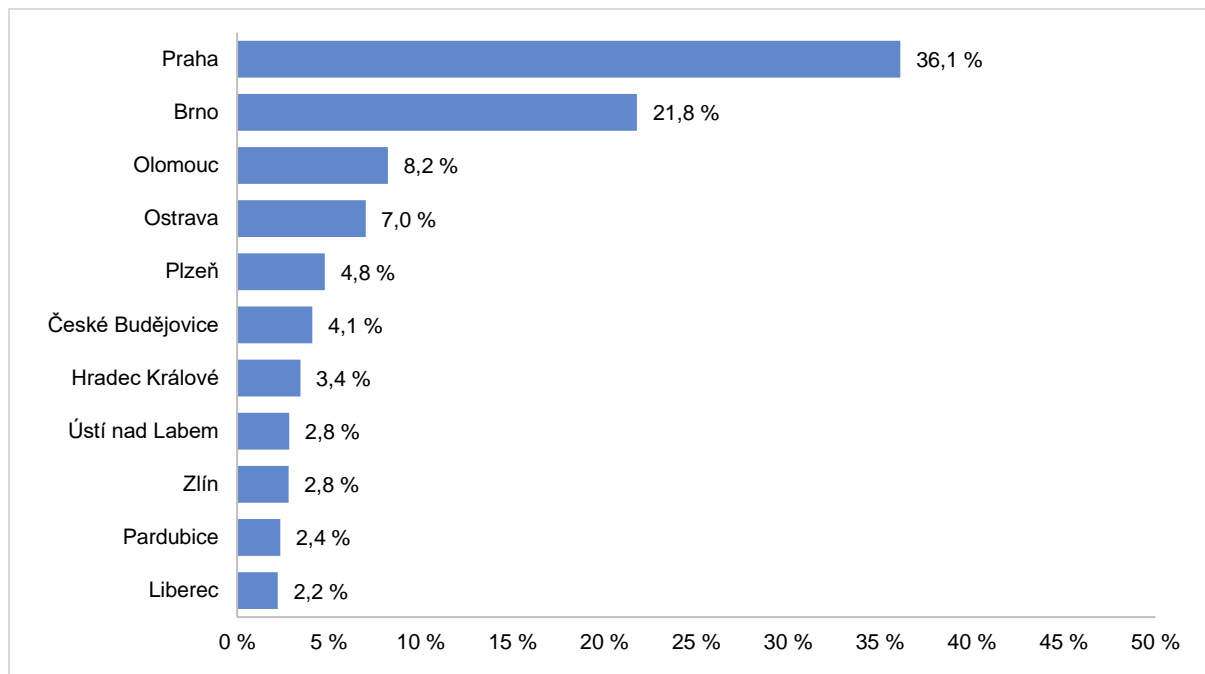
Graf č. 1.24 Podíl ze studentů veřejných VŠ a ze studentů soukromých VŠ navštěvujících jednotlivé skupiny oborů (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Je také možné se podívat, **kde studenti veřejných a soukromých vysokých škol studují**. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že téměř čtyři pětiny studentů **soukromých** vysokých škol studovaly v roce 2022 v Praze (78,6 %) a další téměř desetina v Brně (8,7 %). Ostatní města, kde probíhá výuka v soukromých vysokých školách, již zaznamenaly méně než 3 % studentů. Hlavní města, kde se vzdělávají studenti vysokých škol **veřejných**, ukazuje graf č. 1.25.

Graf č. 1.25 Podíl ze studentů veřejných vysokých v nejčastějších místech studia (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Celkem 36,1 % studentů veřejných vysokých škol se v roce 2022 vzdělávala v Praze a 21,8 % v Brně. Následuje Olomouc s 8,2 % studenty veřejných vysokých škol, a Ostrava (7 %). V ostatních městech se vzdělávalo již méně než 5 % studentů veřejných vysokých škol. Přes jednoznačnou převahu studentů veřejných vysokých škol vzdělávajících se v Praze a v Brně lze konstatovat, že veřejné vysoké školy jsou v České republice rozmístěny mnohem rovnoměrněji než soukromé.

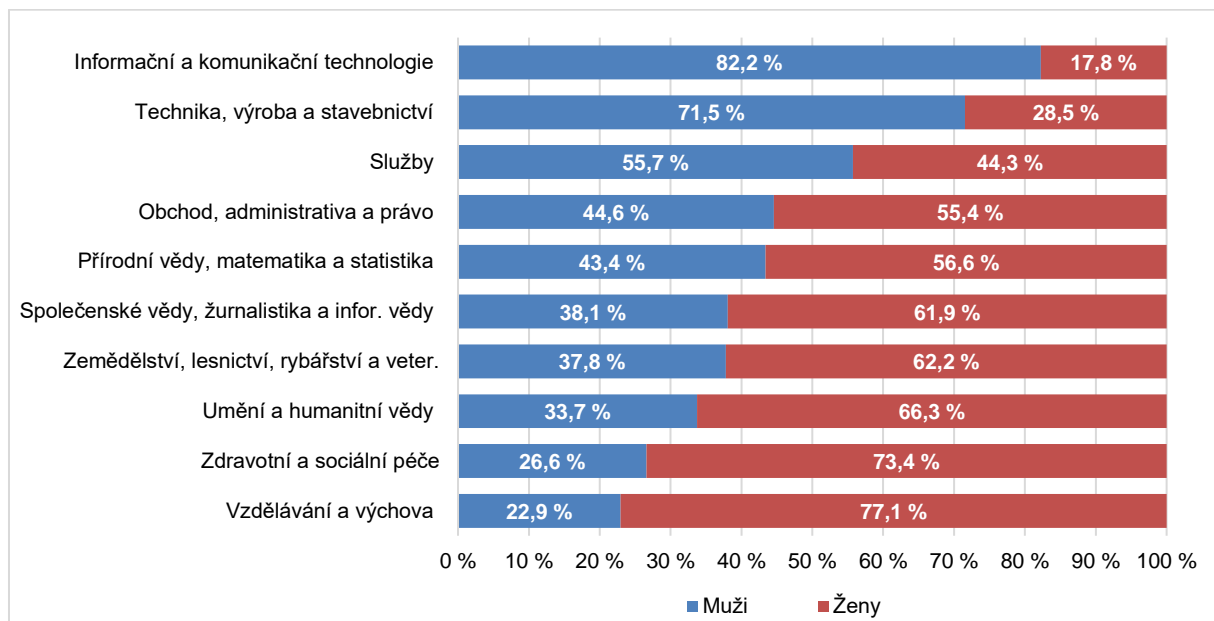
1.5 Rozdíly mezi studenty jednotlivých skupin oborů vzdělávání

Mezi jednotlivými skupinami studijních oborů najdeme rozdíly v zastoupení mužů a žen. V roce 2022 byly mezi studenty oborů ze skupiny **Informační a komunikační technologie** více než čtyři pětiny **mužů** (82,2 %) a nadpoloviční většinu mužů najdeme i ve skupině oborů **technika, výroba a stavebnictví** (71,5 %) a **Služby** (55,7 %).

Naopak mezi studenty skupiny oborů **Vzdělávání a výchova** byla 77,1 % **žen** a více než tři pětiny jich byly také ve skupinách oborů **zdravotnických** (73,4 %), **uměleckých a humanitních** (66,3 %), oborů spadajících do skupiny **Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství** (62,2 %) a **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd** (61,9 %).

Ve skupinách oborů Obchod, administrativa a právo byl podíl žen a mužů nejvyrovnanější, přestože s nadpoloviční převahou žen – viz graf č. 1.26.

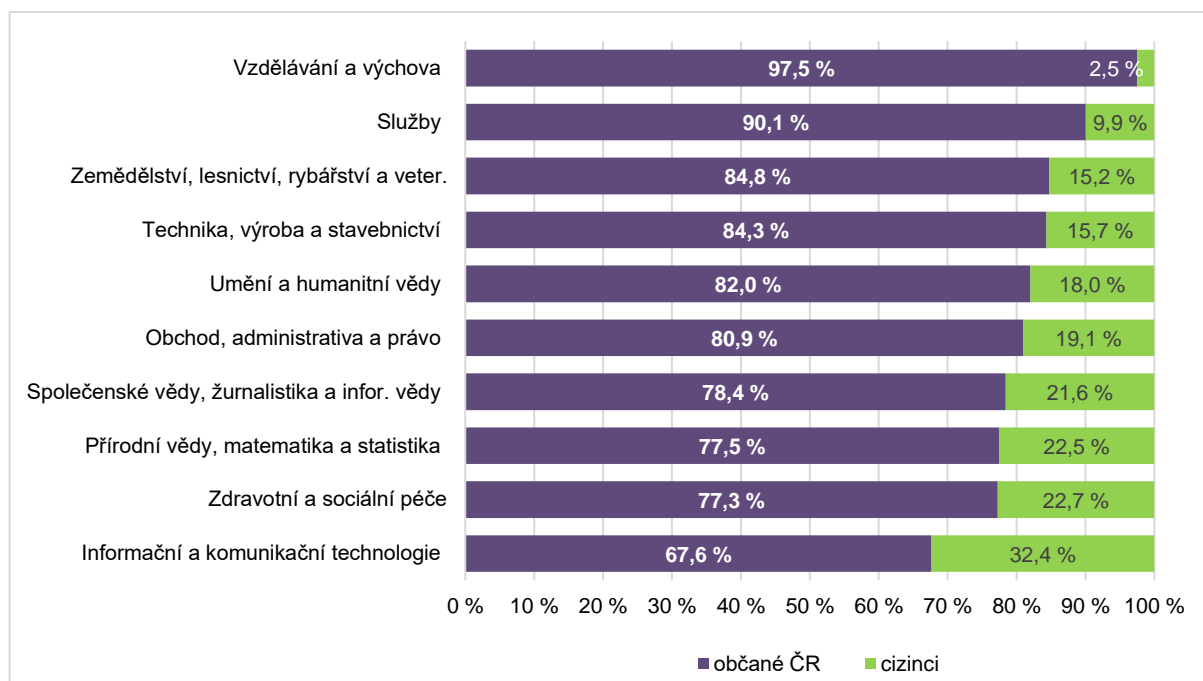
Graf č. 1.26 Podíl studentů mužů a studentek žen v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání

Zdroj dat: MŠMT

Informaci o podílu mužů a žen v jednotlivých oborech vzdělávání lze doplnit o informaci o **podílu Čechů a cizinců** – viz graf č. 1.27.

Graf č. 1.27 Podíl studentů české a cizí státní příslušnosti v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání

Zdroj dat: MŠMT

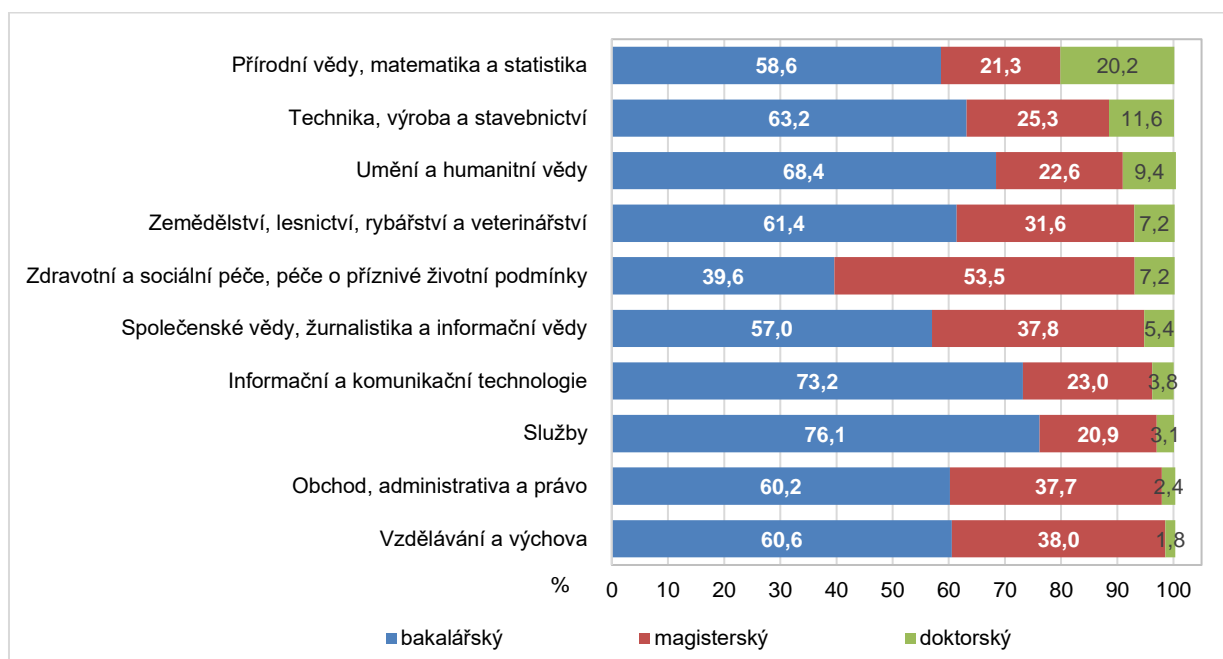
Pozn.: Součet podílů studentů české a cizí státní příslušnosti zapsaných v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může být veden pod českým i cizím státním občanstvím. Pro přehlednější vyjádření je však podíl Čechů a cizinců za danou skupinu oborů jen v jednom řádku.

Spojíme-li informaci o podílu Čechů a cizinců s informací o podílu mužů a žen, lze říci, že ve skupině oborů **Vzdělávání a výchova** byl nejen nejvyšší podíl žen, ale zároveň 97,5 % studentů tvořili občané České republiky, tj. nejvyšší podíl ze všech skupin oborů. Typickým studentem byla tedy žena české státní příslušnosti. Druhý nejnižší (10%) podíl cizinců byl ve skupině oborů **Služeb**.

Jak bylo výše také uvedeno, druhou skupinou oborů s nejvyšším podílem žen byla skupina **zdravotnických oborů**, kde byl zároveň druhý nejvyšší podíl cizinců (22,7 %). Podobného podílu cizinců však dosáhla také skupina oborů **přírodních věd, matematiky a statistiky** (22,5 %). Nejvyšší podíl cizinců (téměř třetina) byl ve skupině oborů **informačních a komunikačních technologií**, která zároveň zaznamenala nejvyšší podíl mužů.

Jednotlivé skupiny oborů se liší v míře zastoupení studentů **jednotlivých studijních programů**. Zatímco mezi studenty oborů ze skupiny **Přírodních věd, matematiky a statistiky** byla pětina doktorandů, ve skupině oborů **Vzdělávání a výchova** studovalo doktorské programy jen 1,8 % studentů. Ve skupině oborů **Zdravotní a sociální péče** se nadpoloviční většina studentů vzdělávala v magisterských oborech (53,5 %), naopak ve skupině oborů **Služeb** činil podíl studentů magisterských oborů jen pětinu (20,9 %) a více než tři čtvrtiny studentů tvořili ti zapsaní v bakalářských oborech (76,1 %). Jen o něco menší podíl studentů bakalářských oborů zaznamenala skupina oborů spadajících do **Informačních a komunikačních technologií** (73,2 %).

Graf č. 1.28 Podíl studentů jednotlivých studijních programů dle skupiny oborů vzdělávání (2022)

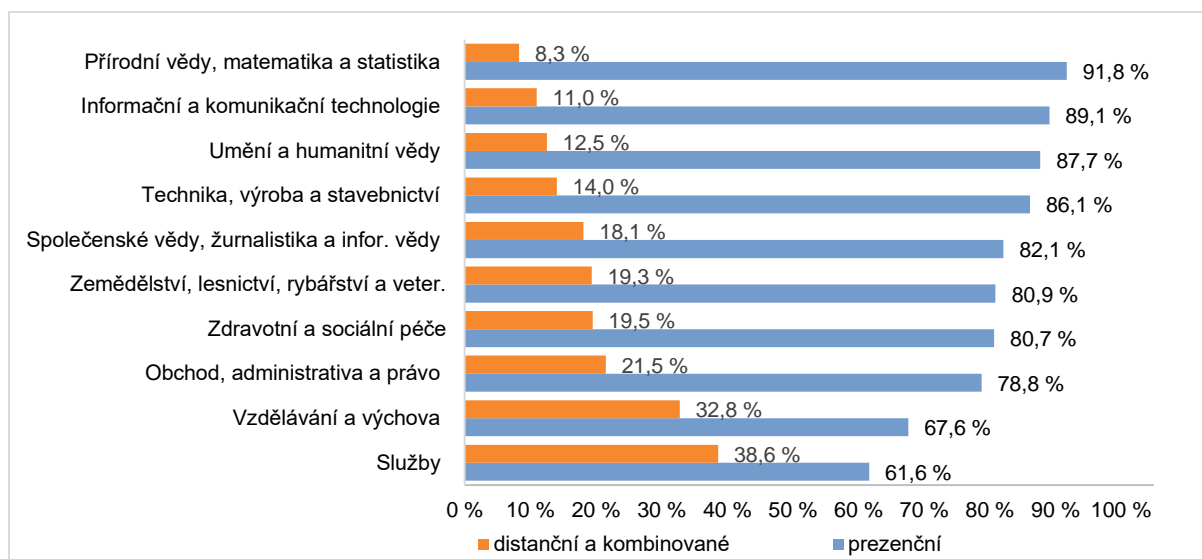

Zdroj dat: MŠMT

Pozn.: Součet podílů studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia zapsaných v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může navštěvovat více studijních programů. Pro přehlednější vyjádření jsou však všechny podíly za danou skupinu oborů v jednom řádku.

V různých oborech může být zároveň odlišný podíl studentů v prezenčním a distančním či kombinovaném studiu. Nejvyšší zastoupení studentů **prezenčního** studia měla skupina oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika** (91,8 %), která zároveň zaznamenala nejvyšší podíl doktorandů (viz výše). Následuje skupina oborů **Informačních a komunikačních technologií** (89,1 %). Na druhé straně nejvyšší podíl studentů **distančního či kombinovaného** studia byl ve skupině oborů **Služby** (38,6 %) a **Vzdělávání a výchova** (32,8 %), které patřily mezi ty s nejmenším podílem doktorandů.

Graf č. 1.29 Podíl studentů v různých formách vzdělávání dle skupiny oborů vzdělávání (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Pozn.: Součet podílů studentů prezenčního a distančního či kombinovaného studia zapsaných v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student se může vzdělávat ve více formách vzdělávání.

Vcelku pochopitelně byl **téměř ve všech skupinách oborů** v roce 2022 nejnižší podíl studentů s **trvalým pobytem v Karlovarském** kraji, neboť je nejméně lidnatý. Výjimkou jsou pouze obory zaměřené na výchovu a vzdělávání - studenti bydlící v **zahraníčí** zde tvořili jen 2,1 %, což je ještě o dvě desetiny procentního bodu menší podíl, než jaký tvořili studenti z kraje Karlovarského. Skupina **zahraníčních studentů** je naopak největší, neboť shrnuje všechny studenty, ať již bydlí v jakémkoliv zahraničním státě. Vedle toho tvoří v jednotlivých skupinách oborů druhou nejpočetnější skupinu zpravidla studenti z Prahy, případně z kraje Středočeského či Moravskoslezského – viz tabulku č. 1.5.

Tabulka č. 1.5 Rozložení studentů jednotlivých skupin oborů vzdělávání dle trvalého bydliště studentů (2022; v %)

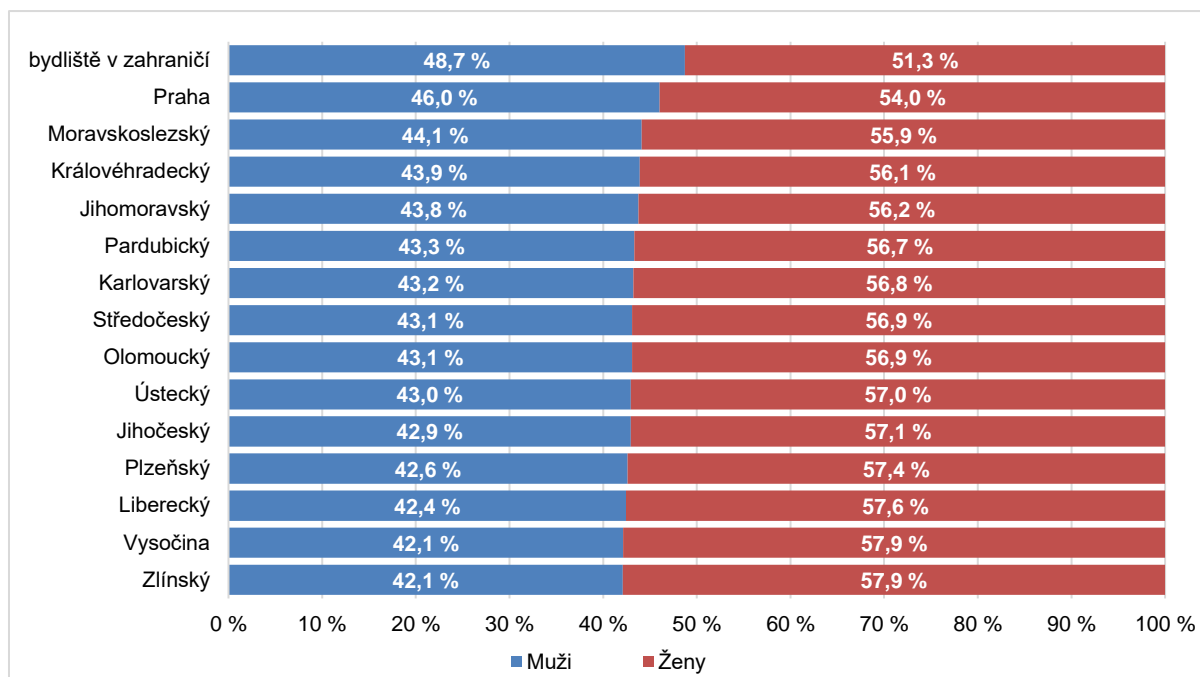
	Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	zahraníčí	celkem
Vzdělávání a výchova	7,6	11,4	6,2	5,0	2,3	7,4	4,2	5,9	5,0	5,1	10,7	7,8	7,4	11,8	2,1	100
Umění a humanitní vědy	15,6	9,7	4,2	3,6	1,6	4,2	2,7	4,3	4,2	3,2	9,5	5,2	5,1	10,7	16,3	100
Společ. vědy, žurnalistika a informační vědy	17,6	11,8	3,8	3,6	1,3	4,9	2,6	3,8	3,1	3,1	8,7	3,7	3,5	8,6	19,9	100
Obchod, administrativa a právo	14,2	12,7	5,3	4,3	1,6	4,4	3,1	3,7	3,5	3,8	8,9	4,3	4,3	9,1	16,9	100
Přírodní vědy, matematika a statistika	12,5	10,2	4,4	3,4	1,7	5,8	2,7	3,9	3,7	3,0	8,0	5,2	4,0	9,9	21,5	100
Informační a komunikační technologie	11,2	8,9	3,2	2,2	1,0	3,4	2,4	4,5	4,1	3,7	8,1	3,7	4,0	9,1	30,4	100
Technika, výroba a stavebnictví	8,8	9,1	5,7	4,8	1,2	5,2	3,2	3,8	3,8	4,9	10,5	5,6	6,4	12,1	14,9	100
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	11,1	14,7	7,8	4,3	1,9	4,2	2,5	4,6	3,7	6,0	12,4	4,2	3,8	4,4	14,5	100
Zdravotní a sociální péče	9,2	8,3	6,3	3,9	1,7	5,0	2,7	4,6	4,0	4,7	7,4	5,5	4,4	10,5	21,7	100
Služby	12,3	14,6	5,4	2,9	2,7	6,2	2,7	3,6	4,5	5,0	9,5	6,5	6,0	9,8	8,3	100

Zdroj dat: MŠMT

1.6 Rozdíly mezi studenty dle kraje trvalého bydliště

Jak již bylo výše v této zprávě zmíněno, mezi studenty vysokých škol v celé České republice již od roku 2004 převažují **ženy**. Při pohledu na dělení dle kraje/místa trvalého bydliště měly ženy nejvyšší převahu mezi studenty s trvalým pobytem v kraji Zlínském a na Vysočině (zaujímaly 57,9 % všech studentů) a naopak mezi studenty s trvalým pobytem v zahraničí byl podíl mužů a žen téměř vyrovnaný. Z krajů České republiky byl nejvyrovnanější podíl mužů a žen mezi studenty s trvalým pobytem v Praze (ženy zde tvořily 54,0 % všech studentů).

Graf č. 1.30 Podíl mužů a žen mezi studenty vysokých škol s trvalým pobytem v jednotlivých krajích a mezi studenty bydlicími v zahraničí (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Podíváme-li se na **věkové složení** (viz graf 1.31), nejvyšší podíl studentů ve věku 30 a více let byl jednoznačně mezi těmi s trvalým pobytem v Praze (20,6 %), následuje kraj Ústecký (16,1 %), Karlovarský (15,7 %) a Středočeský (15,3 %). Tyto kraje také zaznamenaly nejvyšší průměrný věk studentů (viz tabulku 1.6). Naopak ze studentů s trvalým pobytem na Vysočině tvořili studenti ve věku 30 let a více jen desetinu.

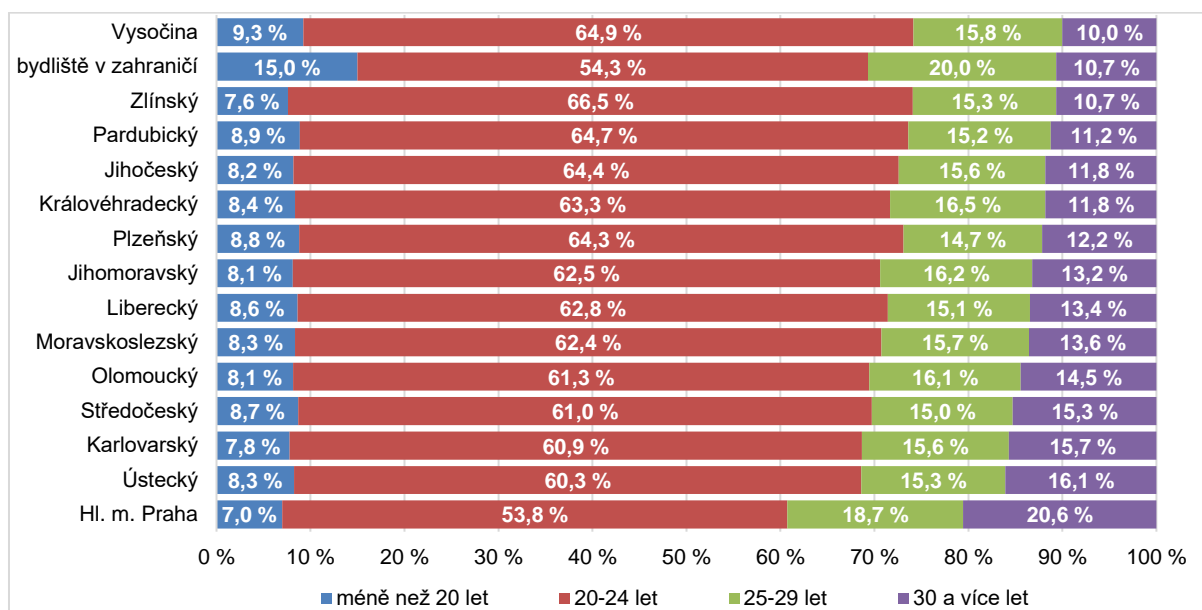
Za zmínku také stojí, že mezi studenty bydlicími v zahraničí byl druhý nejnižší podíl studentů ve věku 30 a více let (10,7 % spolu s krajem Zlínským) a zřetelně nejvyšší podíl studentů mladších 20 let (15 %). Druhý nejvyšší podíl studentů mladších 20 let byl na Vysočině (9,3 %), která z krajů ČR zaznamenala nejnižší věkový průměr studentů.

Tabulka č. 1.6 Věkový průměr studentů vysokých škol v jednotlivých krajích a mezi studenty bydlicími v zahraničí (2022; v rocích)

Kraj	Věkový průměr (roci)
Praha	26,0
Ústecký	25,1
Karlovarský	25,0
Středočeský	24,9
Olomoucký	24,7
Moravskoslezský	24,6
Liberecký	24,5
Jihomoravský	24,5
Královéhradecký	24,3
Jihočeský	24,2
Plzeňský	24,2
Pardubický	24,1
Zlínský	24,0
Vysočina	23,9
cizina	23,7

Zdroj dat: MŠMT

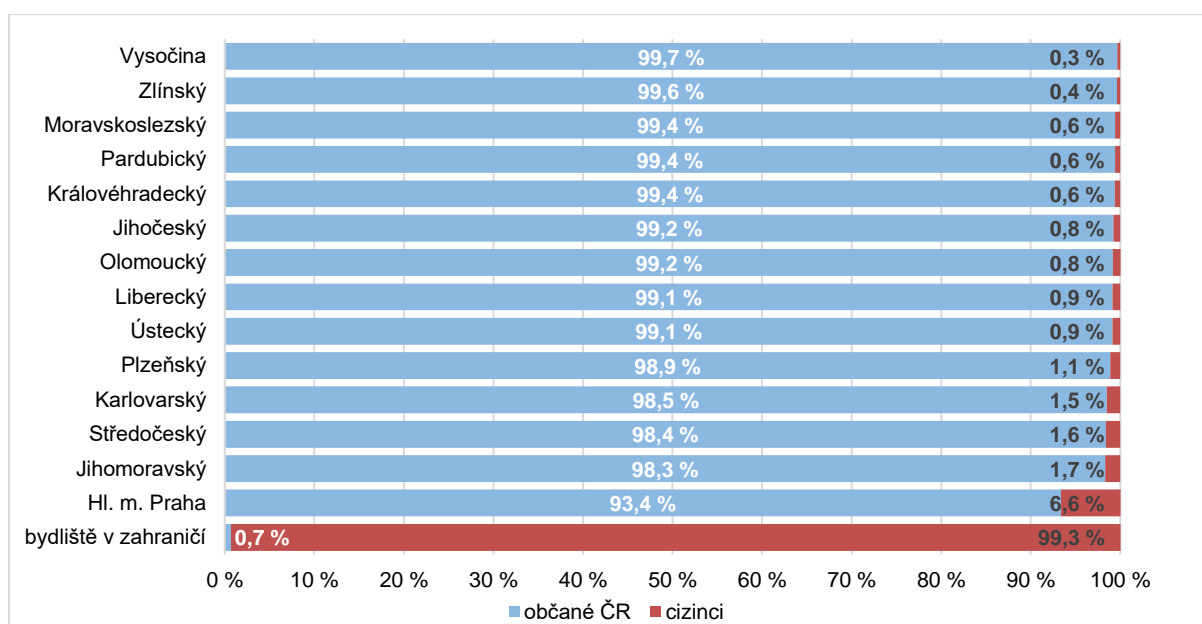
Graf č. 1.31 Podíl studentů různých věkových skupin mezi studenty vysokých škol s trvalým pobytem v jednotlivých krajích, resp. bydlicími v zahraničí (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Pokud se jedná o **státní příslušnost**, není překvapením, že 99,3 % studentů bydlicích v zahraničí jsou cizí státní příslušnosti. Mezi studenty s trvalým bydlištěm v Praze pak bylo těch s cizí státní příslušností 6,6 %, v ostatních krajích činil tento podíl méně než 2 %. Více než 1% byl ještě v kraji Jihomoravském (1,7%), Středočeském (1,6 %), Karlovarském (1,5 %) a Plzeňském (1,1%). Naopak mezi studenty s trvalým pobytem na Vysočině tvořili cizinci jen 0,3 % a mezi studenty bydlicími ve Zlínském kraji 0,4 %.

Graf č. 1.32 Podíl Čechů a cizinců mezi studenty vysokých škol s trvalým pobytem v jednotlivých krajích, resp. bydlicími v zahraničí (2022)

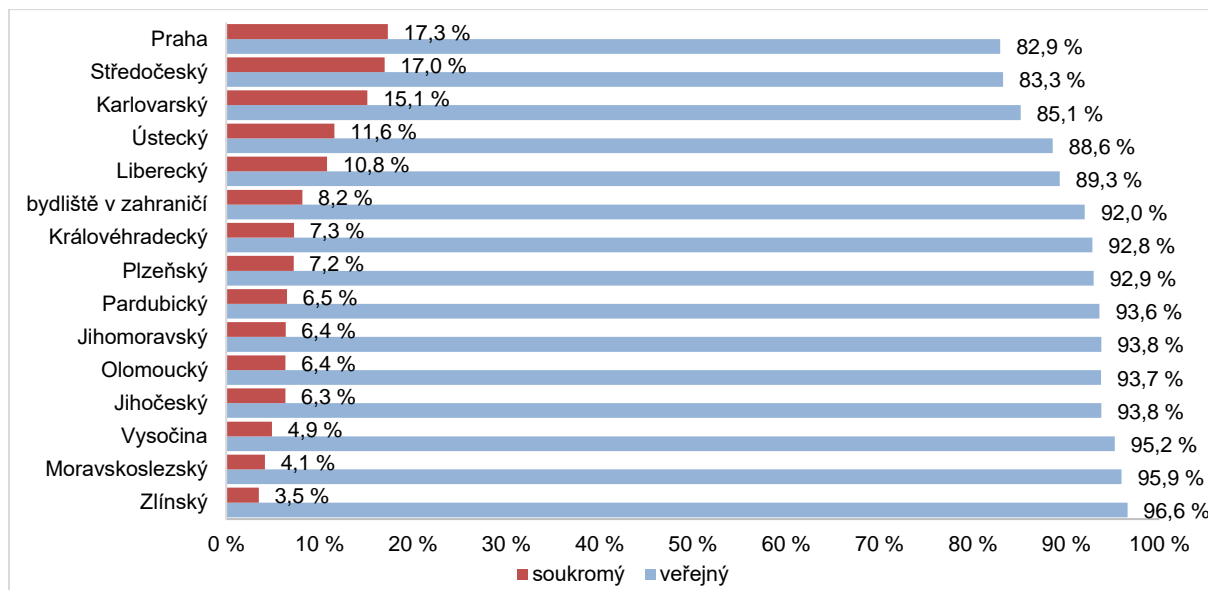

Zdroj dat: MŠMT

Pozn.: Součet podílů studentů Čechů a studentů cizinců s trvalým pobytem v jednotlivých krajích či v cizině může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může být zapsán pod více občanstvími. Pro přehlednější vyjádření jsou však podíly Čechů i cizinců u každého území jen v jednom řádku.

Zaměříme pozornost na dělení dle **zřizovatele školy**. Nejvyšší podíl studentů soukromých vysokých škol byl mezi těmi s trvalým pobytem v Praze (17,3 %) a v kraji Středočeském (17 %). To není nijak překvapující vzhledem ke skutečnosti, že 78,6 % studentů soukromých vysokých škol studuje v Praze (viz výše v této zprávě). Vyšší podíl studentů soukromých vysokých škol byl také mezi studenty bydlícími v kraji Karlovarském (15,1 %), následuje kraj Ústecký (11,6 %) a Liberecký (10,8 %). Ostatní kraje již zaznamenaly méně než 10 % studentů soukromých vysokých škol, studenti bydlící v zahraničí pak 8,2 %. Nejmenší podíl studentů soukromých vysokých škol byl mezi těmi s trvalým pobytem v kraji Zlínském (3,5 %).

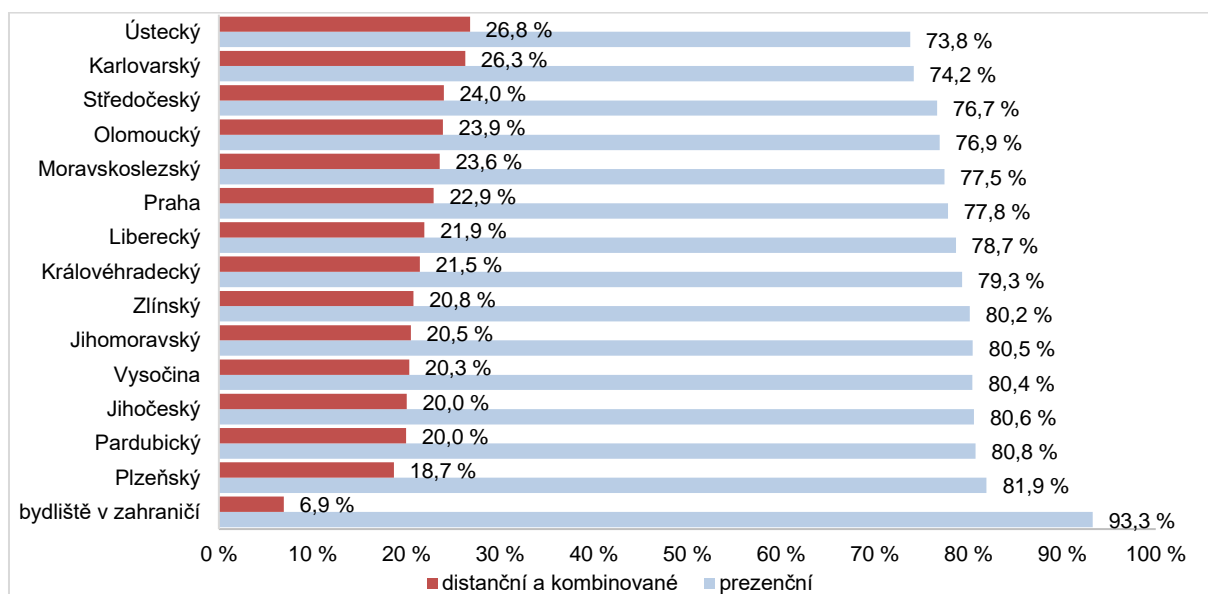
Graf č. 1.33 Podíl studentů vysokých škol mezi studenty s trvalým pobytem v jednotlivých krajích, resp. bydlícími v zahraničí dle druhu zřizovatele (2022)

Zdroj dat: MŠMT

Graf č. 1.34 se dále zaměřuje na dělení dle **formy vzdělávání**.

Graf č. 1.34 Podíl studentů prezenční formy a jiných forem vzdělávání mezi studenty vysokých škol s trvalým pobytem v jednotlivých krajích, resp. bydlícími v zahraničí (2022)

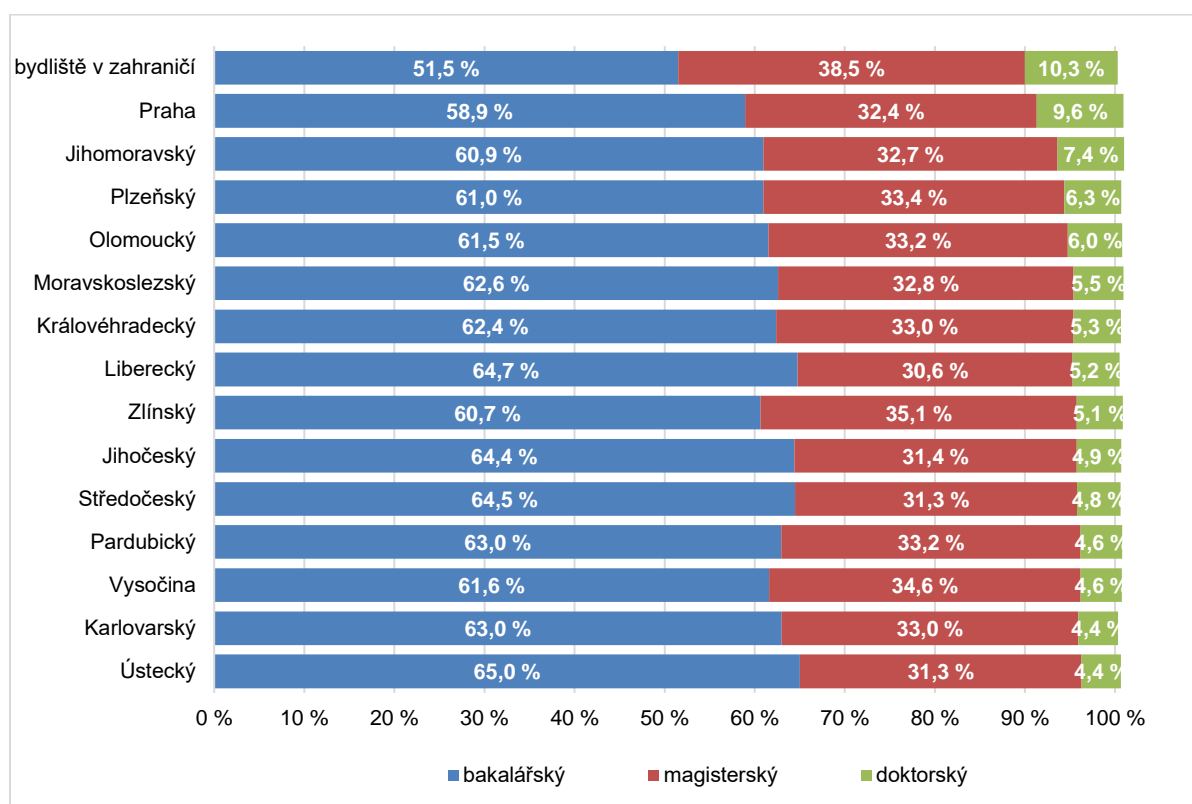
Zdroj dat: MŠMT

Nejvyšší podíl studentů, kteří se vzdělávali distanční či kombinovanou formou, byl mezi těmi s trvalým pobytem v kraji Ústeckém (26,8 %) a Karlovarském (26,3 %), kde zároveň, jak bylo uvedeno, studoval vyšší podíl studentů na soukromé škole. Naopak méně než 20 % studentů vzdělávajících se distanční či kombinovanou formou, bylo mezi studenty s trvalým pobytem v kraji Plzeňském (18,7 %) a zejména mezi studenty bydlícími v zahraničí (6,9 %).

Pokud jde o **studijní programy**, nejvyšší podíl **doktorandů** byl v roce 2022 mezi studenty bydlícími v zahraničí (10,3 %), v Praze (9,6 %) a v kraji Jihomoravském (7,4 %). Naopak nejmenší podíl doktorandů zaznamenaly kraje Ústecký (4,4 %) a Karlovarský (4,4 %).

Nejvyšší podíl studentů **bakalářských** oborů byl mezi studenty bydlícími v kraji Ústeckém (65 %) Libereckém (64,7 %), Středočeském (64,5 %) a Jihočeském (64,4 %). Nejmenší podíl studentů bakalářských oborů byl mezi těmi studenty, kteří bydleli v zahraničí (51,5 %).

Graf č. 1.35 Podíl studentů jednotlivých druhů studijních programů mezi studenty vysokých škol s trvalým pobytem v jednotlivých krajích, resp. mezi těmi bydlícími v zahraničí (2022)

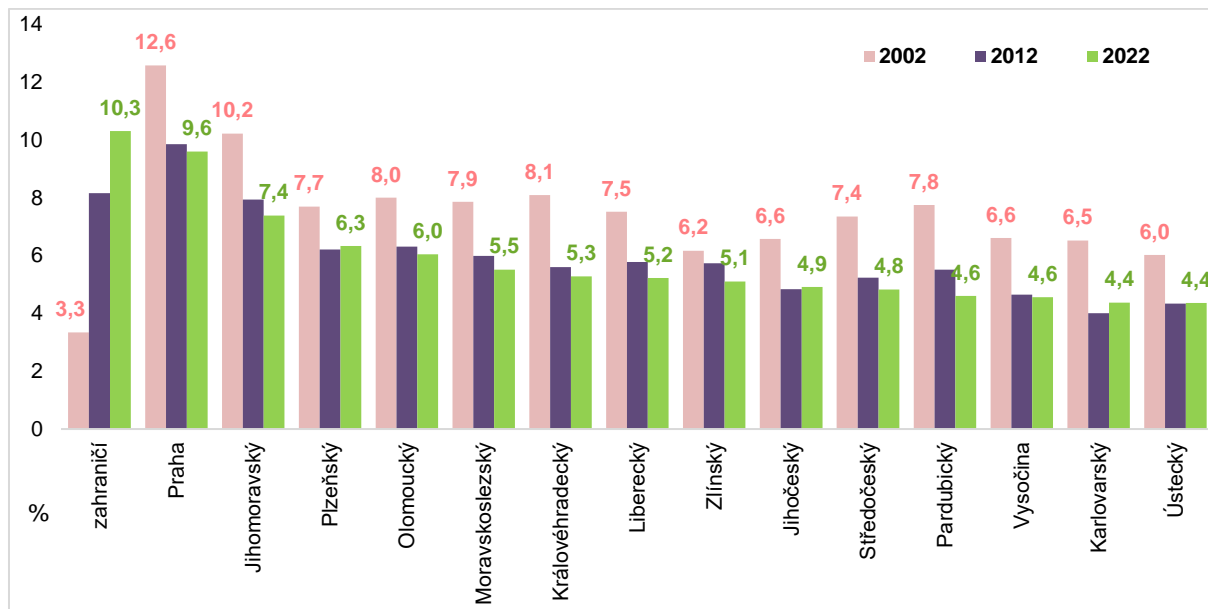
Zdroj dat: MŠMT

Pozn.: Součet podílů studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia může být mírně vyšší než 100 %, protože jeden student může být zapsán do více studijních programů. Pro přehlednější vyjádření jsou však všechny podíly za daný kraj jen v jednom řádku.

Graf č. 1.36 dále ukazuje vývoj podílu studentů **doktorského studijního programu** mezi roky 2002, 2012 a 2022 dle trvalého bydliště studentů. Jak je patrné, nejvýraznější vývoj v čase zaznamenal podíl doktorských studentů ze všech studentů u skupiny bydlící v zahraničí. Zatímco v roce 2002 činil pouze 3,3 %, v roce 2012 to již bylo 8,2 % a v roce 2022 více než desetina (10,3 %), což bylo více než u studentů s trvalým bydlištěm v Praze (9,6 %). Vezmeme-li v potaz, že mezi všemi studenty s trvalým bydlištěm v ČR byl podíl studentů doktorského studia v roce 2022 celkem 6 %, pak v krajském srovnání zaznamenal nadprůměrný podíl doktorandů ze všech vysokoškolských studentů v roce 2022 kromě Prahy také kraj Jihomoravský (7,4 %) a Plzeňský (6,3 %). Průměrného výsledku dosáhl kraj Olomoucký (6 %). Naopak méně než 5% byl tento podíl v kraji Ústeckém a Karlovarském (obojí 4,4 %), na Vysočině

a v kraji Pardubickém (obojí 4,6 %), v kraji Středočeském (4,8 %) a Jihočeském (4,9 %). Vzestup podílu doktorských studentů mezi studenty bydlícími v zahraničí v čase zároveň kontrastuje se situací v jednotlivých krajích v ČR. Ve všech krajích ČR došlo mezi lety 2002 a 2022 do jisté míry naopak ke snížení tohoto podílu. V porovnání s rokem 2012 však byl již u některých krajů podíl doktorandů v roce 2022 vyšší, a sice v kraji Karlovarském, Plzeňském, Jihočeském a nepatrně i Ústeckém.

Graf č. 1.36 Podíl studentů doktorského studia dle bydliště studenta – vývoj v čase

Zdroj dat: MŠMT

Tabulka č. 1.7 uvádí jednotlivé kraje, resp. bydliště v zahraničí, a u každé této lokality ukazuje, jaký podíl z celkového počtu studentů s příslušným bydlištěm studoval obory spadající do té které skupiny oborů.

Tabulka č. 1.7 Podíl studentů jednotlivých skupin oborů vzdělávání ze všech studentů v jednotlivých krajích, resp. bydlících v zahraničí (v %)

	Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	bydliště v zahraničí
Vzdělávání a výchova	7,9	12,9	14,7	15,6	17,1	18,0	17,4	17,1	15,5	15,2	14,4	18,4	18,3	14,6	1,6
Umění a humanitní vědy	12,7	8,7	7,9	8,8	9,2	7,9	8,7	9,7	10,2	7,4	10,1	9,7	9,9	10,4	9,5
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	13,2	9,7	6,5	8,1	7,1	8,5	7,6	8,0	7,1	6,6	8,5	6,4	6,2	7,7	10,7
Obchod, administrativa a právo	24,2	23,7	20,5	21,9	19,9	17,5	21,0	17,6	18,1	18,4	19,7	16,5	17,6	18,4	20,6
Přírodní vědy, matematika a statistika	8,1	7,2	6,5	6,6	7,6	8,7	7,0	6,9	7,2	5,6	6,7	7,7	6,2	7,6	9,9
Informační a komunikační technologie	7,3	6,3	4,7	4,3	4,8	5,1	6,3	8,2	8,0	6,8	6,8	5,5	6,2	7,0	14,1
Technika, výroba a stavebnictví	9,0	10,2	13,3	14,7	9,0	12,4	12,9	10,8	11,7	14,3	14,0	13,1	15,6	14,7	10,9
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	3,5	5,1	5,7	4,2	4,2	3,1	3,2	4,1	3,6	5,5	5,1	3,1	2,9	1,7	3,3
Zdravotní a sociální péče	10,2	10,1	16,0	13,1	13,2	13,0	12,0	14,2	13,5	15,0	10,7	14,0	11,7	14,0	17,3
Služby	5,8	7,5	5,8	4,1	8,9	6,8	5,1	4,7	6,3	6,6	5,8	6,9	6,7	5,5	2,8

Zdroj dat: MŠMT

Jak je patrné, nejvyšší podíl studentů studující obory z oblasti **Vzdělávání a výchovy** byl zaznamenán mezi těmi s trvalým pobytem v kraji Olomouckém (18,4 %), Zlínském (18,3 %) a Ústeckém (18 %), nejmenší naopak mezi těmi s trvalým pobytem v Praze (7,9 %) a bydlící v zahraničí (1,6 %). V Praze byl však ze všech krajů nejvyšší podíl těch studentů, kteří studovali **Umění a humanitní vědy** (12,7 % ze všech studentů), **Společenské vědy, žurnalistiku či informační vědy** (13,2 %) a **Obchod, administrativu a právo** (24,2 %; následuje kraj Středočeský s 23,7 %). Umění a humanitní vědy naopak nejméně nalákaly studenty z Vysočiny (studovalo je 7,4 % z nich) a z krajů Ústeckého a Jihočeského (shodně 7,9 %). Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy si pak získaly nejnižšího zastoupení studentů z kraje Zlínského (6,2 %), Olomouckého (6,4 %), Jihočeského (6,5 %) a z Vysočiny (6,6 %). V Olomouckém kraji byl také zaznamenán nejmenší podíl studentů vzdělávajících se v oblasti Obchodu, administrativy a práva (16,5 %).

Nejvyšší podíl studentů oborů z oblasti **Přírodní vědy, matematika a statistika** byl mezi těmi bydlícími v zahraničí (9,9 %) a poté v kraji Ústeckém (8,7 %). Mezi studenty bydlícími v zahraničí byl také nejvyšší podíl těch studujících **informační a komunikační technologie** (14,1 %), zejména oproti 4,3 % takových studentů v kraji Plzeňském. **Technika, výroba a stavebnictví** byla nejoblíbenější mezi studenty z kraje Zlínského (studovalo ji 15,6 % studentů zde bydlících) a naopak nejméně oblíbená mezi studenty s trvalým pobytem v Praze a v kraji Karlovarském (shodně 9 %). **Zemědělství, lesnictví a rybářství** si získalo nejvyšší zastoupení u studentů bydlících v kraji Jihočeském (5,7 %) a na Vysočině (5,5 %), naopak mezi studenty bydlícími v kraji Moravskoslezském tyto obory studovalo jen 1,7 %. Studium **zdravotní a sociální péče** bylo nejoblíbenější mezi studenty ze zahraničí (17,3 %) a z kraje Jihočeského (16 %), naopak nejméně oblíbené bylo u studentů bydlících v kraji Středočeském (10,1 %) a v Praze (10,2 %). Nakonec oblast **služeb** jednoznačně nejvíce preferovali studenti bydlící v Karlovarském kraji (studovalo je 8,9 % z nich) a nejméně oblíbenou byla oblast služeb mezi studenty bydlícími v zahraničí (2,8 %) a dále v kraji Plzeňském (4,1 %) a Královéhradeckém (4,7 %).

2. Studenti poprvé zapsaní do studia a absolventi

Shrnutí

Počet **poprvé zapsaných do studia** mezi roky 2001 až 2009 rostl a celkově se zvýšil o více než čtyři pětiny. Poté začal jejich počet klesat až na 56 024 poprvé zapsaných studentů v roce 2016. Následuje opět růst, v roce 2021 jich bylo 65 415. V roce 2022 jejich počet poklesl na 64 478 studentů.

Mírný pokles počtu **poprvé zapsaných studentů** mezi posledními dvěma sledovanými roky byl dán zejména snížením počtu poprvé zapsaných do skupin oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika** (o 7,1 %), **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy** (o 6,2 %), **Služby** (o 5,4 %) a **Zdravotní a sociální péče** (o 4,1 %). Mezi posledními dvěma roky nicméně poklesl do jisté míry počet poprvé zapsaných studentů téměř ve všech skupinách oborů s výjimkou skupiny **Informačních a komunikačních technologií** (došlo k nárůstu o 5,9 %), **Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství** (o 5,8 %) a **Obchodu, administrativy a práva** (o 0,3 %).

O 1,4 % klesl také mezi posledními dvěma roky počet **poprvé zapsaných** do skupiny oborů **Vzdělávání a výchova**. Právě tato skupina oborů přitom v minulých letech zaznamenala nejvýraznější nárůst poprvé zapsaných studentů - mezi roky 2015 a 2020 vzrostl o 44,4 %. V roce 2022 byl pak počet poprvé zapsaných studentů do vzdělávacích oborů v porovnání s rokem 2015 o 42,1 % vyšší. Podobného nárůstu mezi roky 2015 a 2022 dosáhla také skupina oborů **informačních a komunikačních technologií** (tj. o 39 %), ostatní skupiny oborů zaznamenaly již méně než 20% nárůst, nebo dokonce pokles (konkrétně v případě společenskovedních oborů o 1,5 % a v případě technických oborů o 16 %).

Za posledních 15 let se zvýšil **podíl cizinců** mezi poprvé zapsanými studenty do studia v české vzdělávací soustavě z desetiny na čtvrtinu.

Vývoj počtu **absolventů** v čase vykazuje podobnou tendenci jako vývoj poprvé zapsaných do studia. Změny jsou však výraznější a, pochopitelně, o několik let opožděné. Mezi lety 2001 a 2012 se jejich počet více než ztrojnásobil a poté až do roku 2022 klesal.

Nejvyšší počet absolventů si v posledních deseti letech udržely skupiny oborů **Obchod, administrativa a právo** a **Technika, výroba a stavebnictví**, a to i přes trvale výrazně klesající tendenci. S jistým odstupem pak v roce 2022 následují tři skupiny oborů, a sice **Vzdělávání a výchova**, **Zdravotní a sociální péče** a **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy**.

Přitom si lze všimnout, že zatímco **zdravotnické obory** zaznamenaly v posledních deseti letech relativně setrvalý stav počtu absolventů (počet osciluje kolem sedmi tisících absolventů), u **společenskovedních** oborů a oborů **vzdělávacích** došlo k úbytku shodně o cca 43 %. Zároveň lze poznamenat, že pokles počtu absolventů vzdělávacích oborů se v roce 2019 zastavil a držel se na úrovni, kdy mírně převyšoval hranici sedmi tisíc absolventů. Pokud bychom však brali v potaz pouze absolventy magisterských a doktorských programů, byl patrný pokles počtu absolventů vzdělávacích oborů v celém sledovaném období, přestože v posledních letech jen mírný. Oproti tomu počet absolventů zdravotnických oborů od roku 2019 pozvolna stoupá.

Mezi roky 2021 a 2022 došlo k nárůstu počtu absolventů ve skupinách oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika** (o 11,4 %), **Zdravotní a sociální péče** (o 1,1 %) a **Vzdělávání a výchova** (pouze nepatrně, o 0,4 %). V ostatních skupinách oborů došlo naopak k poklesu.

Za posledních 15 let se zvýšil **podíl cizinců** mezi absolventy ze 6,5 % na 14,8 %.

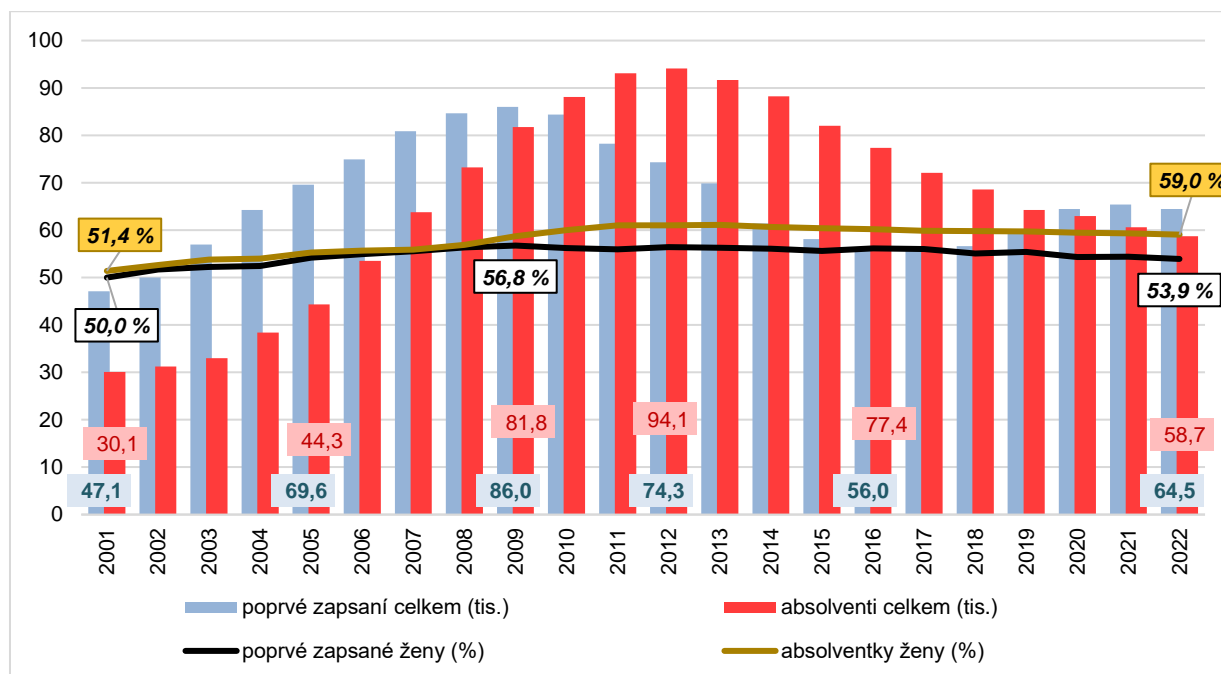
2.1 Vývoj počtu poprvé zapsaných studentů a absolventů

V této publikaci sledujeme kromě studentů vysokých škol také **absolventy**, a to ať již ve studiu pokračují (např. v navazujícím magisterském studiu po absolvování bakalářského studia), nebo nikoliv. Také sledujeme **poprvé zapsané do vzdělávání** na vysoké škole v České republice. Jak pojem napovídá, mezi tyto studenty nezahrnujeme takové, kteří se v daném roce zapsali např. do navazujícího magisterského studia, pokud již v České republice dříve studovali (např. v bakalářském programu).

Z grafu č. 2.1 je patrný růst počtu **poprvé zapsaných do studia** mezi roky 2001 až 2009, a sice ze 47 076 na 85 991 studentů. Poté začal jejich počet klesat až na 56 024 poprvé zapsaných studentů v roce 2016. Následuje opět růst, v roce 2021 bylo poprvé zapsaných studentů 65 415 a ke snížení došlo až zase v roce 2022, kdy počet poprvé zapsaných vysokoškolských studentů do studia v české vzdělávací soustavě činil 64 478 studentů. Počet **absolventů** vykazuje podobnou tendenci, ovšem s tím rozdílem, že změny jsou výraznější (zde může mít vliv sledování souhrnného počtu absolventů, ať již dále studují či nikoliv) a, pochopitelně, o několik let opožděné. V roce 2001 tak bylo absolventů celkem 30 105, do roku 2012 se jejich počet zvýšil na 94 090 a poté až do roku 2022 klesal, a sice na 58 699 absolventů. Oproti předchozímu roku je to o 1 896 méně než v roce předchozím a v porovnání s rekordním rokem 2012 jejich počet poklesl dokonce o více než 35 tisíc, tedy o 38 %.

Graf 2.1 také ukazuje vývoj podílu žen ze všech poprvé zapsaných studentů do studia v českém vzdělávacím systému a ze všech absolventů tohoto studia. **Podíl žen mezi poprvé zapsanými** do studia byl v roce 2001 přesně 50 %. Následně se zvýšil až na 56,8 % v roce 2009. Poté kolísal a postupně se nepatrně snižoval až na 53,9 % v roce 2022. Pokud jde o **absolventy**, rostl podíl žen mezi roky 2001 a 2013, a to z 51,4 % na 61,1 %. Poté postupně nepatrně klesal a v roce 2022 tvořily ženy ze všech absolventů 59 %.

Graf č. 2.1 Vývoj počtu absolventů a poprvé zapsaných do studia a podíl žen mezi absolventy a poprvé zapsanými do studia

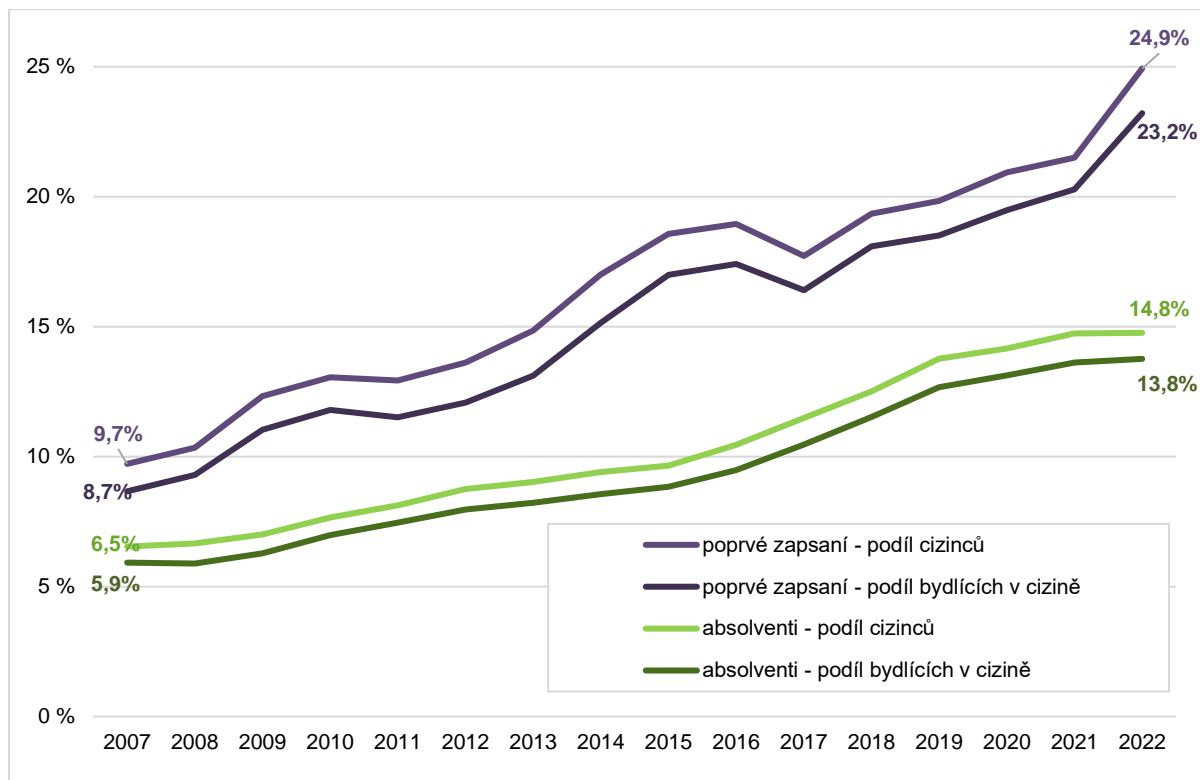

Zdroj dat: MŠMT

Výše v textu bylo uvedeno, že v čase soustavně narůstal podíl cizinců mezi studenty. To samé lze pochopitelně říci i o poprvé přijatých studentech a absolventech. Za posledních 15 let se zvýšil **podíl cizinců** mezi poprvé zapsanými studenty do studia v české vzdělávací soustavě z desetin (9,7 %) na čtvrtinu (24,9 %) a podíl poprvé zapsaných studentů **žijících v zahraničí** obdobně z 8,7 % na 23,2 %.

Pokud se jedná o absolventy, podíl cizinců mezi nimi v tom samém období narostl z 6,5 % na 14,8 % a podíl absolventů žijících v zahraničí ze všech absolventů narostl z 5,9 % na 13,8 %. Více viz graf č. 2.2.

Graf č. 2.2 Vývoj podílu cizinců a studentů žijících v zahraničí mezi studenty poprvé zapsanými do vysokoškolského studia a mezi absolventy vysokých škol v ČR

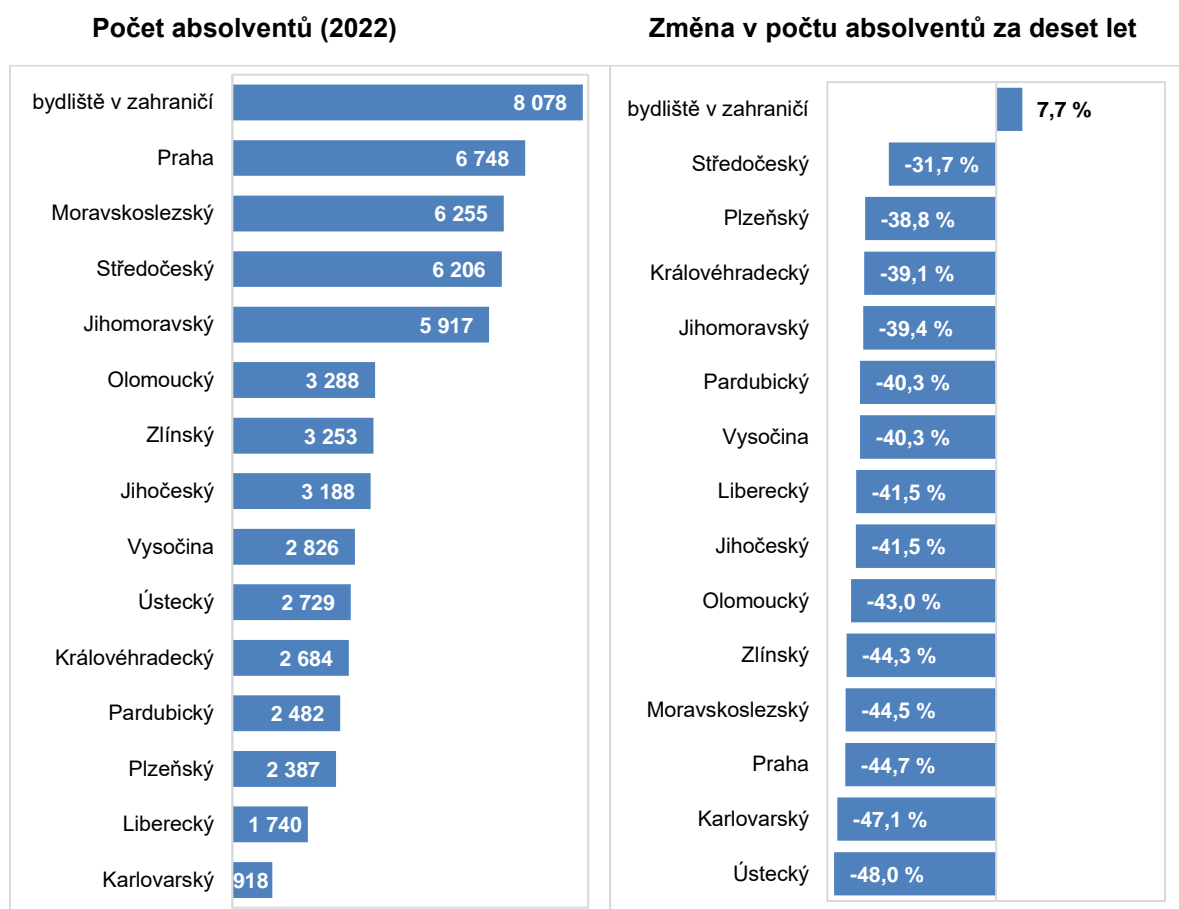

Zdroj dat: MŠMT

Pokud se omezíme na období posledních deseti let, pak absolventů bydlících v zahraničí přibýlo o 7,7 %. Naopak absolventů s trvalým pobytem v České republice ubylo ve všech jejích krajích. Počet absolventů bydlících v kraji Středočeském se snížil o necelou třetinu (o 31,7 %), následují kraje Plzeňský, Královéhradecký a Jihomoravský, ve kterých absolventů ubylo o bezmála dvě pětiny. Největší pokles najdeme v kraji Ústeckém (48,0 %) a Karlovarském (o 47,1 %), následuje Praha (o 44,7 %), kraj Moravskoslezský (o 44,5 %) a Zlínský (o 44,3 %).

Více viz graf č. 2.3, který také ukazuje, že nejvíce absolventů vysokých škol s trvalým pobytem v České republice pocházelo v roce 2022 z Prahy (6 748), dále kraje Moravskoslezského (6 255), Středočeského (6 206) a Jihomoravského (5 917). Ostatní kraje již zaznamenaly méně než 3 300 absolventů, nejméně kraj Karlovarský (918) a Liberecký (1 740). Absolventů bydlících v zahraničí bylo v roce 2022 celkem 8 078.

Graf č. 2.3 Počet absolventů dle trvalého bydliště v roce 2022 a změna v počtu absolventů oproti roku 2012

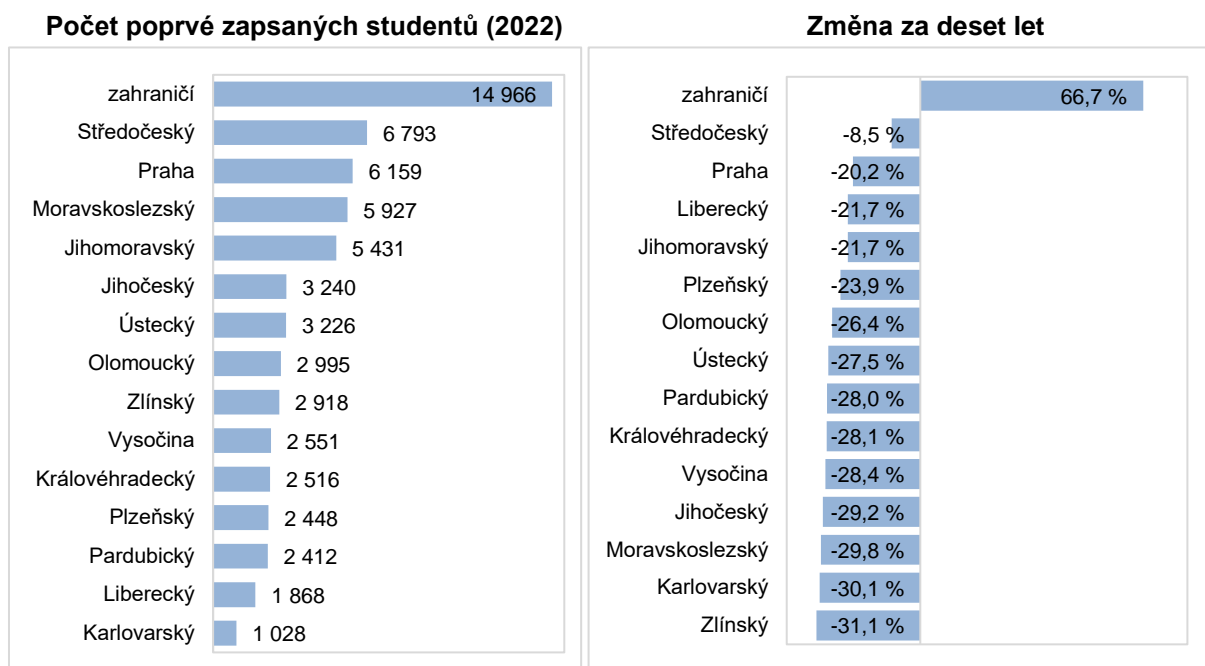

Zdroj dat: MŠMT

Při pohledu na počet **poprvé zapsaných studentů** do studia v českém vzdělávacím systému **dle kraje trvalého bydliště** v roce 2022 lze konstatovat, že i v tomto ukazateli stojí v popředí stejné čtyři kraje, a sice kraj Středočeský (6 793 poprvé zapsaných do studia), Praha (6 159), kraj Moravskoslezský (5 927) a Jihomoravský (5 431). Opět lze konstatovat, že ostatní kraje již zaznamenaly méně než 3 300 poprvé zapsaných, nejméně kraj Karlovarský (1 028) a Liberecký (1 868).

Co se týče změny za uplynulých deset let, je zejména patrný rozdíl mezi studenty bydlícími v zahraničí, kterých přibýlo o dvě třetiny, a poprvé zapsanými studenty s trvalým pobytem v krajích České republiky, kterých naopak ubylo o 8,5 % (v kraji Středočeském) až 31,1 % (v kraji Zlínském). Zatímco však v případě poklesu počtu absolventů v posledních deseti letech Praha zaznamenala s 44,7 % třetí největší úbytek, počet poprvé zapsaných se v tomto kraji snížil o 20,0 %, což je druhý nejmenší úbytek. Více viz graf č. 2.4.

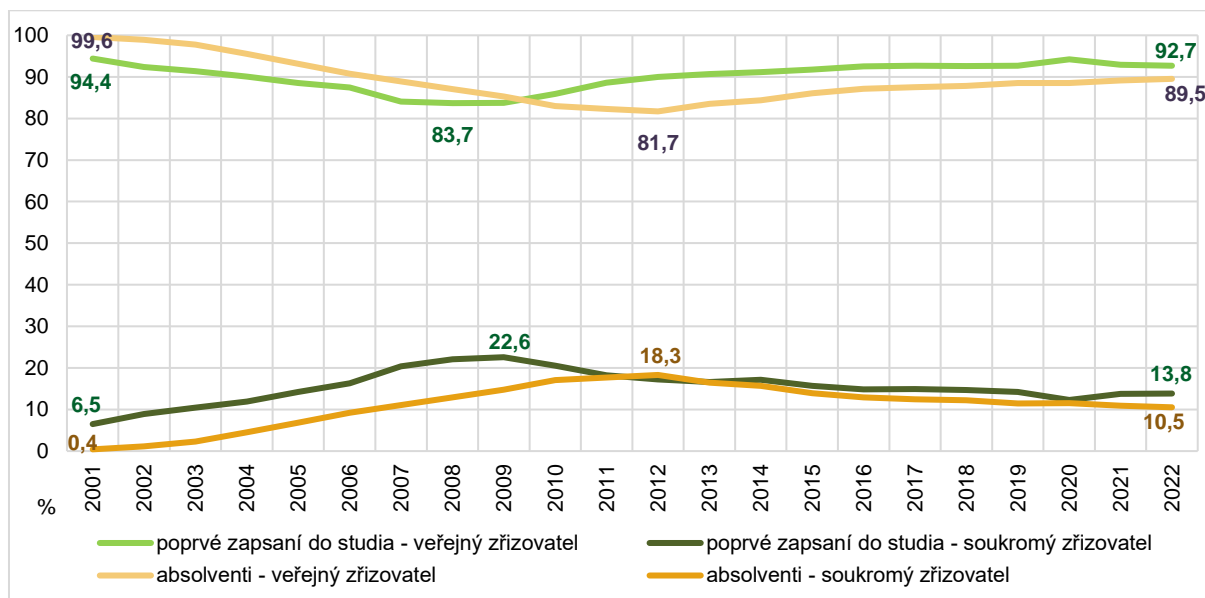
Graf č. 2.4 Počet poprvé zapsaných do studia dle trvalého bydliště v roce 2022 a změna v počtu poprvé zapsaných do studia oproti roku 2012

Zdroj dat: MŠMT

Graf 2.5 ukazuje, že v posledních deseti letech zpravidla mírně stoupal podíl poprvé zapsaných studentů i absolventů do škol **veřejného zřizovatele** a naopak klesal podíl těch zapsaných do škol **zřizovatele soukromého**. Výjimku tvoří skupina poprvé zapsaných do studia v posledních dvou letech. Mezi roky 2020 až 2022 začal mírně růst podíl studentů zapsaných do škol soukromého zřizovatele na úkor těch zapsaných do škol zřizovatele veřejného. Srovnáme-li tyto výsledky s grafem č. 2.1, pak se jedná o období po čtyřletém růstu počtu poprvé zapsaných studentů. V roce 2020 jich přitom bylo 64,5 tisíce v porovnání s 60 tisíci ještě v roce 2019. Je tedy možné, že v období let 2020 až 2022 byla na veřejných školách větší konkurence, která neúspěšné uchazeče nasměrovala do škol soukromých.

Graf č. 2.5 Podíl poprvé zapsaných studentů, resp. absolventů zapsaných ve školách veřejného a soukromého zřizovatele ze všech poprvé zapsaných studentů, resp. absolventů

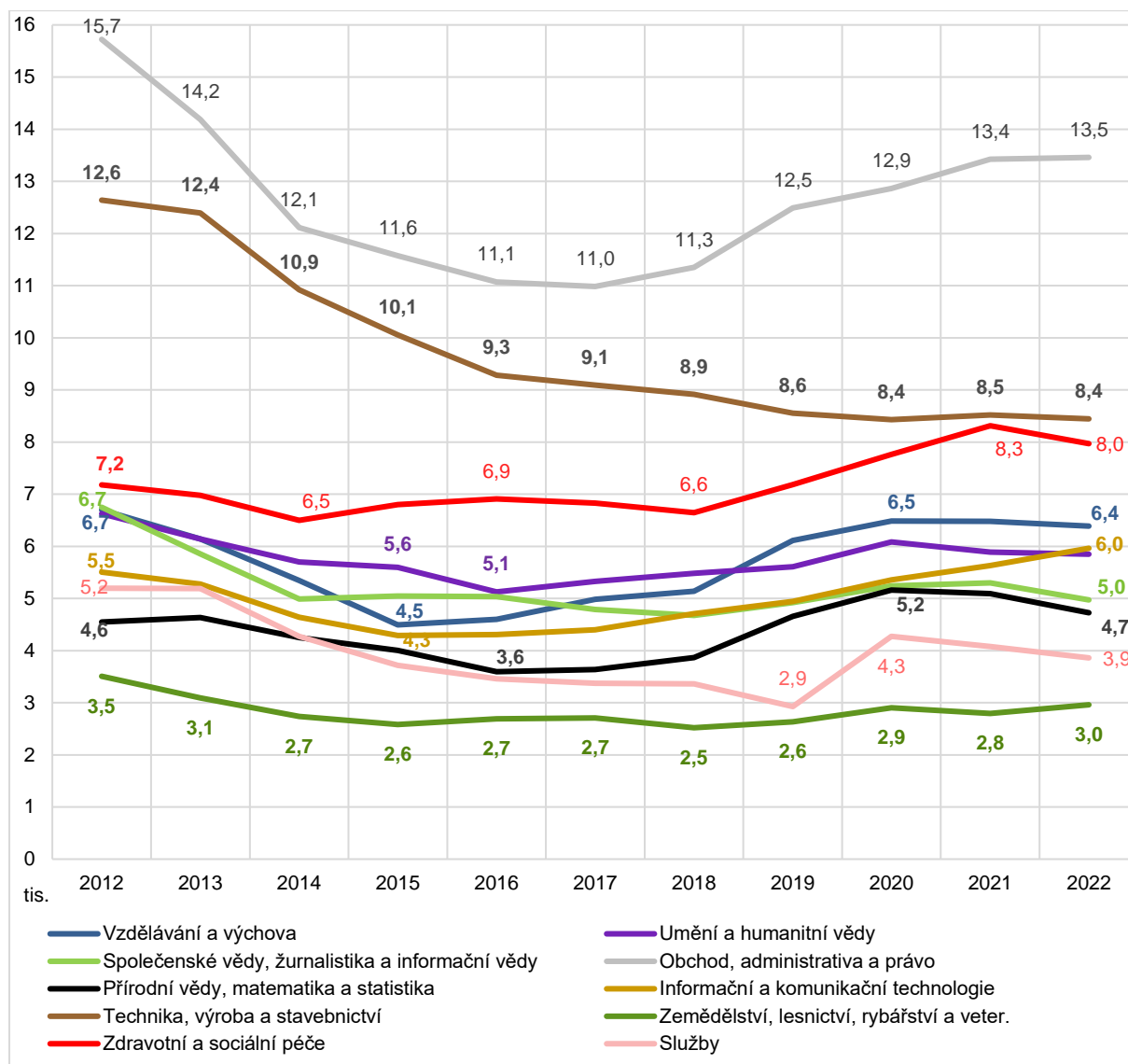
Zdroj dat: MŠMT

2.2 Vývoj počtu poprvé zapsaných studentů dle skupin oborů

V kapitole zaměřené na studenty jsme také ukázali vývoj počtu studentů **jednotlivých skupin oborů vzdělávání** celkem a studentů českého státního občanství od roku 2001. To lze srovnat s vývojem počtu poprvé zapsaných studentů do jednotlivých skupin oborů českého vzdělávacího systému, který lépe reflektuje aktuální zájem o dané obory, viz graf č. 2.6.

Graf č. 2.6 Vývoj počtu poprvé zapsaných studentů do studia v českém vzdělávacím systému v dělení na skupiny oborů vzdělávání

Zdroj dat: MŠMT

Jak je patrné, mírný pokles počtu poprvé zapsaných studentů mezi posledními dvěma sledovanými roky byl dán zejména snížením počtu poprvé zapsaných do skupin oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika** (o 363 studentů, neboli 7,1 %), **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy** (o 329 studentů, neboli o 6,2 %), **Služby** (o 220 studentů, neboli o 5,4 %) a **Zdravotní a sociální péče** (o 343 studentů, neboli o 4,1 %).

Lze říci, že mezi posledními dvěma roky poklesl do jisté míry počet poprvé zapsaných studentů téměř ve všech skupinách oborů s výjimkou skupiny **Informačních a komunikačních technologií** (došlo k nárůstu o 5,9 %), **Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství** (o 5,8 %) a **Obchod, administrativa a právo** (o 0,3 %).

O 1,4 % se snížil také mezi posledními dvěma roky počet poprvé zapsaných do skupiny oborů **Vzdělávání a výchova**. Právě tato skupina oborů přitom v minulých letech zaznamenala poměrně strmý nárůst poprvé zapsaných studentů - mezi roky 2015 a 2020 vzrostl ze 4 493 poprvé zapsaných studentů na 6 487, tedy o 44,4 %, což je nejvíce ze všech skupin oborů. V roce 2022 byl pak počet poprvé zapsaných studentů do vzdělávacích oborů v porovnání s rokem 2015 o 42,1 % vyšší. Podobného nárůstu mezi roky 2015 a 2022 dosáhla také skupina oborů **informačních a komunikačních technologií** (ze 4 289 na 5 962 poprvé zapsaných studentů, tj. o 39 %), ostatní skupiny oborů zaznamenaly v daném období již méně než 20% nárůst, nebo dokonce pokles.

Zajímavé je také srovnat vývoj počtu poprvé zapsaných studentů do skupin oborů **Přírodních věd, matematiky a statistiky** a **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd**. V roce 2016 bylo poprvé zapsaných do společenskovědních oborů 5 330 v porovnání se 3 595 poprvé zapsanými do **přírodovědných oborů, matematiky a statistiky**. Poté se rozdíl mezi těmito dvěma skupinami oborů snižoval a v roce 2020 čítaly obě téměř totožný počet poprvé zapsaných studentů (cca 5,2 tisíce). V roce 2022 pak bylo ve společenskovědních oborech jen o 242 poprvé zapsaných studentů více.

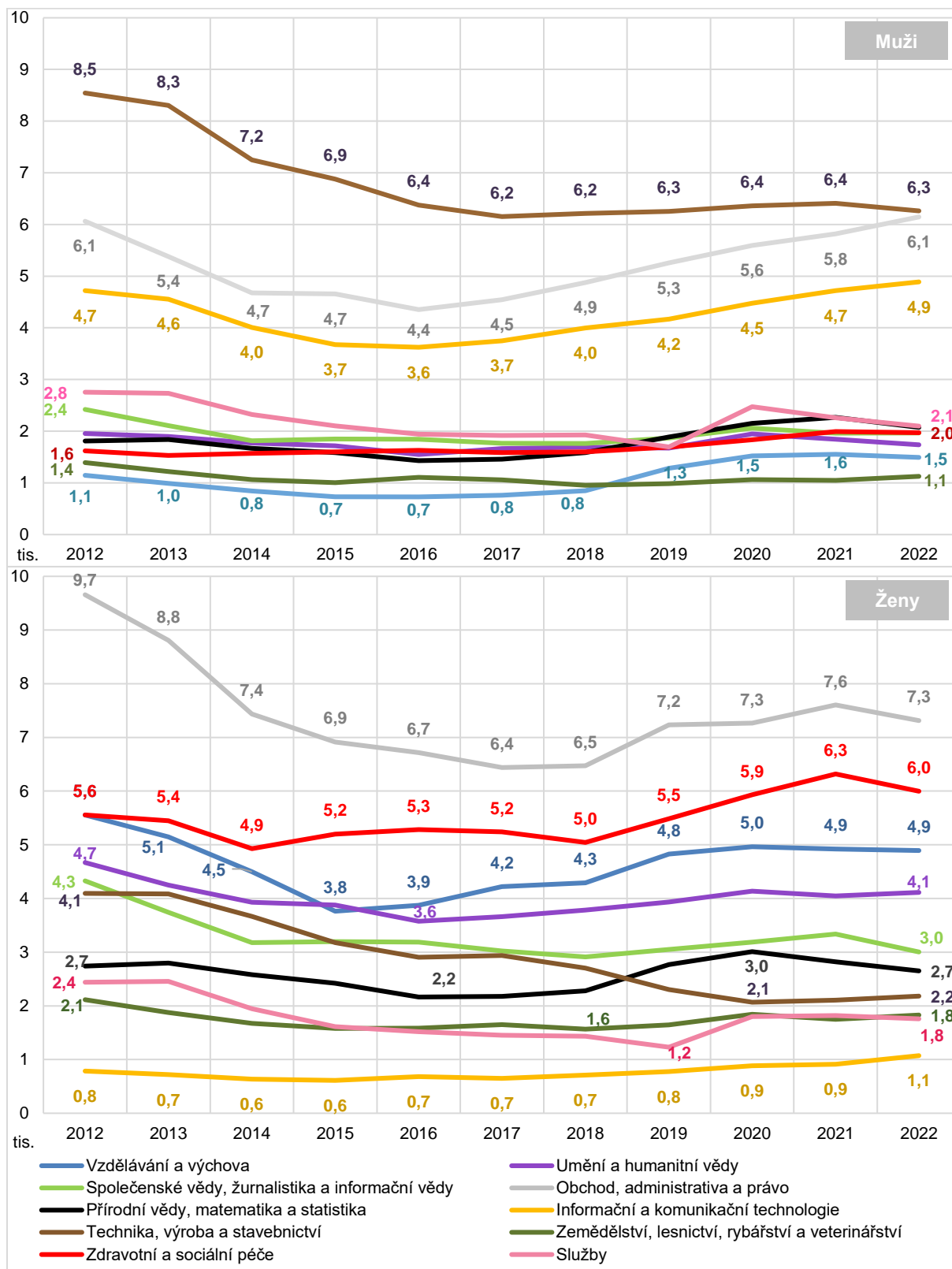
Srovnajme nyní vývoj počtu **poprvé zapsaných studentů mužů a studentek žen** do studia v českém vzdělávacím systému v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání. Jak ukazuje graf č. 2.7, v počtu **poprvé zapsaných mužů** dominují tři skupiny oborů, a sice **Technika, výroba a stavebnictví** (v roce 2022 bylo poprvé zapsaných 6 264 studentů), **Obchod, administrativa a právo** (6 146) a **Informační a komunikační technologie** (4 889).

Přitom je zajímavý poměrně prudký nárůst poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů Obchod, administrativa a právo mezi roky 2016 (4 353) a 2022 (6 146). Ještě v roce 2016 bylo poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů Technika, výroba a stavebnictví o 46,5 % více než do skupiny oborů Obchod, administrativa a právo. Do roku 2022 však došlo téměř k vyrovnání tohoto počtu. Také je patrné, že propad počtu poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů Technika, výroba a stavebnictví se v roce 2016 zastavil a dále již spíše kolísal. Obdobně jako u skupiny oborů Obchod, administrativa a právo, i ve skupině oborů **Informačních a komunikačních technologií** počet poprvé zapsaných mužů z kraje posledního desetiletí klesal, po roce 2016, kdy čítal 3 624, však nastal obrat a začal postupně stoupat až na 4 889 tisíce v roce 2022.

Ostatní skupiny oborů již o značný počet poprvé zapsaných mužů oproti výše zmíněným zaostávají a v roce 2022 čítaly od 1 127 poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství do 2 097 poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů Služby. Zajímavý je však nárůst počtu poprvé zapsaných mužů do skupiny oborů **Vzdělávání a výchova** mezi roky 2016 a 2021. Jejich počet se v daném období více než zdvojnásobil (zvýšil se o 113,0 %, poté v roce 2022 klesl o 3,8 %) a zaznamenal v tomto relativním pohledu nejrychlejší růst ze všech skupin oborů.

Poprvé zapsané ženy byly do jednotlivých skupin oborů vzdělávání rozmístěny mnohem rovnoměrněji než muži. I u nich stojí v popředí zájmu skupina oborů **Obchod, administrativa a právo** (7 311 poprvé zapsaných v roce 2022), následují však obory, o které typicky projevují zájem spíše ženy, a sice obory **zdravotnické** (5 999) a **vzdělávací** (4 891). Ještě v roce 2012 přitom čítaly zdravotnické a vzdělávací obory téměř shodný počet poprvé zapsaných žen. Poté začalo poprvé zapsaných žen ve vzdělávacích oborech ubývat rychleji než v oborech zdravotnických a v roce 2015 čítaly zdravotnické obory 5 200 poprvé zapsaných žen a vzdělávací 3 763. Tento rozdíl se poté opět snižoval a v roce 2019 bylo již jen o 17,5 % více studentek ve zdravotnických než vzdělávacích oborech. Od roku 2020 se však začal počet poprvé zapsaných žen do vzdělávacích oborů nepatrně snižovat, zatímco počet poprvé zapsaných žen do zdravotnických oborů až do roku 2021 poměrně prudce rostl a poklesl až v roce 2022. Zajímavý je také růst počtu poprvé zapsaných žen do skupiny oborů **Informačních a komunikačních technologií** mezi roky 2015 a 2022, kdy stoupl o 75,3 %. Více viz graf č. 2.7.

Graf č. 2.7 Vývoj počtu poprvé zapsaných mužů a žen do studia v českém vzdělávacím systému v dělení na skupiny oborů vzdělávání

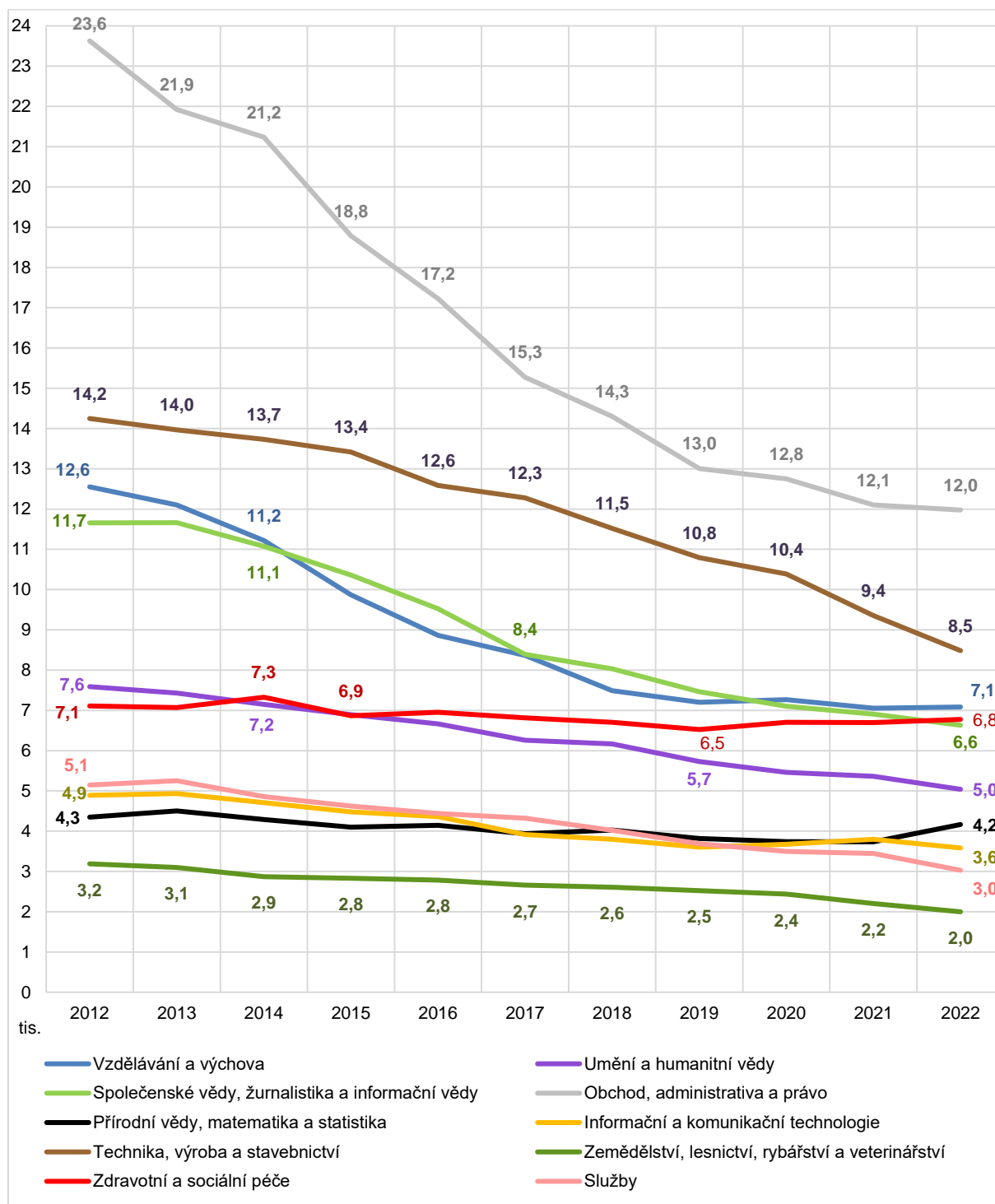

Zdroj dat: MŠMT

2.3 Vývoj počtu absolventů dle skupin oborů

Přejděme nyní na **vývoj počtu (všech) absolventů**, který v porovnání s vývojem studentů a poprvé zapsaných lépe ukazuje, jací odborníci vysokoškoláci mohou přicházet na trh práce (mnozí se však jistě rozhodnou pokračovat ve studiu, zejména dosáhnou-li zatím pouze bakalářského vzdělání). Graf č. 2.8 ukazuje vývoj počtu absolventů v dělení na skupiny oborů vzdělávání v posledních deseti letech.

Graf č. 2.8 Vývoj počtu absolventů v dělení na skupiny oborů vzdělávání (v tis.)

Zdroj dat: MŠMT

Lze říci, že přes trvale výrazně klesající tendenci počtu absolventů oborů ze skupin **Obchod, administrativa a právo** a **Technika, výroba a stavebnictví** se tyto dvě skupiny oborů udržely v posledních deseti letech na prvních dvou příčkách a byly tedy těmi s nejvíce absolventy (v roce 2022 je absolvovalo 11 976, resp. 8 484 studentů). S jistým odstupem pak následují tři obory, které absolvovalo cca sedm tisíc studentů, a sice **Vzdělávání a výchova** (7 083), **Zdravotní a sociální péče** (6 774) a **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy** (6 632). Přitom si lze všimnout, že zatímco zdravotnické obory zaznamenaly v posledních deseti letech relativně setrvalý stav absolventů (počet osciluje kolem 7 tisíců), u společenských věd, oborů vzdělávacích došlo k úbytku z 11 657, resp. 12 552 absolventů na 6 632, resp. 7 083 absolventů. Zároveň lze poznamenat, že pokles počtu absolventů vzdělávacích oborů se v roce 2019 zastavil a začal oscilovat mezi 7,1 tisíce a 7,3 tisíce absolventů.

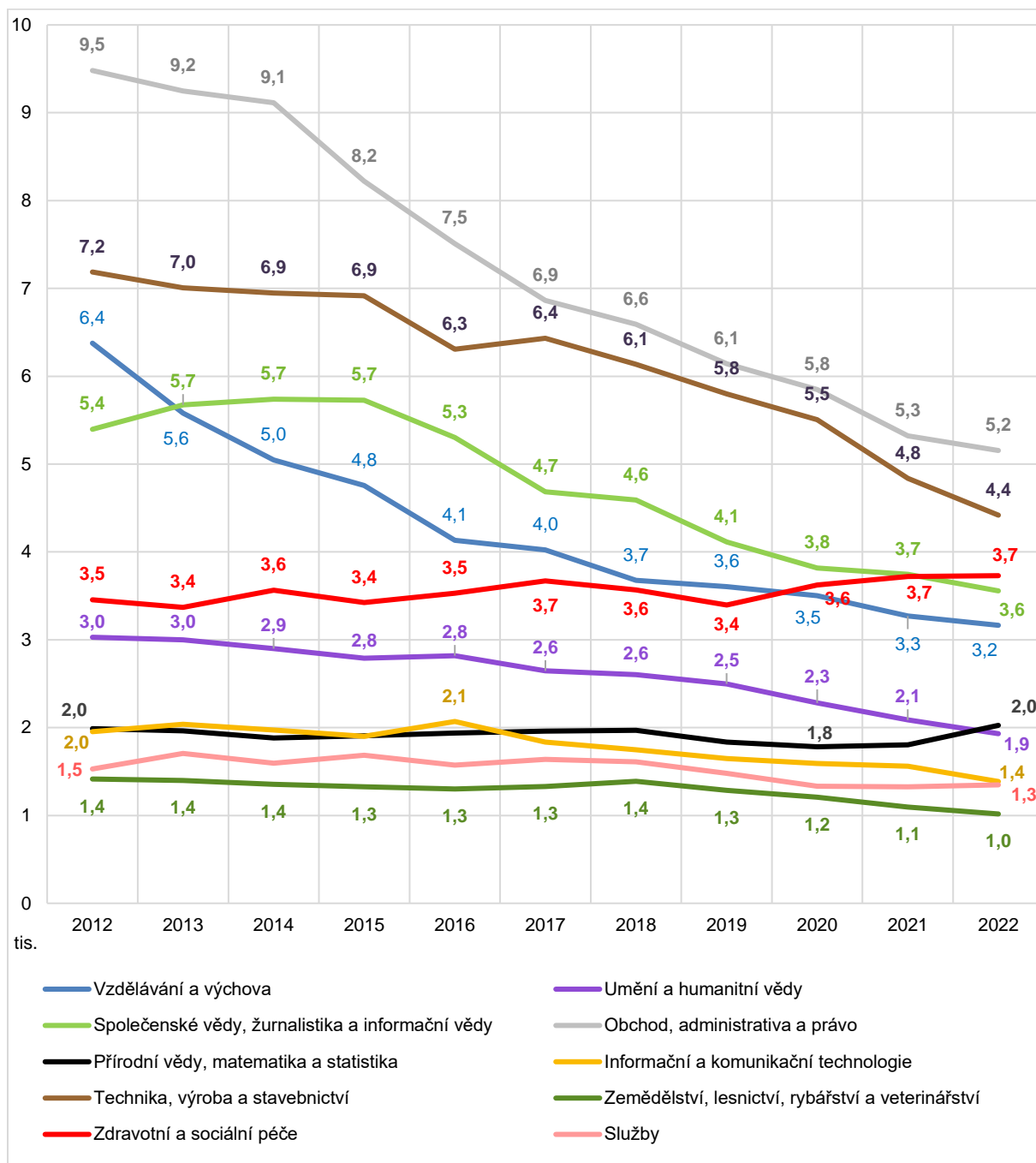
Pokud se jedná o skupiny oborů **Umění a humanitní vědy, Informační a komunikační technologie** a **Služby**, zaznamenaly v roce 2022 pět tisíc a méně absolventů, přičemž jejich počet se od roku 2013 rok od roku snižoval³. Za deset let se snížil též počet absolventů **zemědělských, lesnických a veterinářských oborů**, a sice z 3 189 na 1 999 absolventů. Mezi skupinami oborů s méně než pěti tisíci absolventy v roce 2022 jsou též obory z oblasti **Přírodních věd, matematiky a statistiky**. Počet absolventů těchto oborů přitom v posledních deseti letech osciloval kolem čtyř tisíc absolventů s minimem 3 736 absolventů v roce 2021 a maximem 4 504 absolventů v roce 2013. V roce 2022 tyto obory absolvovalo 4 163 studentů.

Jak již bylo uvedené, řada absolventů zejména bakalářských programů může pokračovat ve studiu v magisterském studijním programu a na trh práce se mnohem častěji přechází po absolutoriu magisterských a doktorských studijních programů. Další graf proto ukazuje, jaký **počet absolventů magisterských a doktorských studijních programů** zaznamenala v uplynulých deseti letech ta která skupina oborů. Zde opomineme, že někteří studenti mohli absolvovat v jednom roce magisterský i doktorský studijní program – ti jsou nyní v grafu započtení dvakrát, ale po zaokrouhlení na tisíce absolventů by to nemělo být patrné či zkreslující.

Graf č. 2.9 ukazuje, že v tomto pohledu se snížil náskok v počtu absolventů skupiny oborů **Obchod, administrativa a právo**. Tato skupina oborů se nicméně udržela na první pozici jako ta s největším počtem absolventů magisterských a doktorských programů. Také je patrné, že zatímco v počtu všech absolventů skupina oborů **Zdravotní a sociální péče** teprve v roce 2022 nepatrně předběhla skupinu oborů **Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd** a zůstala v závěsu za skupinou oborů **Vzdělávání a výchova**, v počtu absolventů magisterských a doktorských programů již v roce 2022 převýšila skupinu společenských i vzdělávacích oborů. Skupinu společenských oborů předešla v počtu absolventů magisterských a doktorských programů poprvé, u vzdělávacích oborů již třetím rokem po sobě, kdy se rozdíl stále zvyšoval.

³ S výjimkou skupiny oborů informačních a komunikačních technologií, kde v roce 2020 a 2021 počet absolventů mírně vzrostl, avšak v roce 2022 byl již opět nepatrně nižší než v roce 2019.

Graf č. 2.9 Vývoj počtu absolventů magisterských a doktorských studijních programů v dělení na skupiny oborů vzdělávání (v tis.)

Zdroj dat: MŠMT

